

Ellenőrzési Figyelő

- Interjú: Egyre nagyobb szakmai követelményeknek kell jó színvonalon megfelelnünk
- Fókusz: Az e-vám bevezetése és alkalmazása import- és exporteljárásokban
- Műhely: A felderítések sikere az együttműködésen és az emberi tényezőn múlik
- Egyesületi élet: az MPGEKE 2008. évi küldöttgyűlése

2008. 2. szám

Ellenőrzési szakfolyóirat

Dr. Nagy János országos parancsnok a vám- és pénzügyőrség új feladatairól

VÁM- ÉS PÉNZÜGYŐRSÉG ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁGA

„Egyre magasabb szakmai követelményeknek kell jó színvonalon megfelelnünk”

Az utóbbi időszakban a vám- és pénzügyőrség szinte teljes megújuláson ment át, az uniós csatlakozás kapcsán „elvesztett” feladatai helyébe sokkal több újat kapott, hatásköre, tevékenysége, felelőssége jelentősen kibővült. Alapfeladatát, a költségvetési bevételek biztosítását kimagaslóan teljesíti, miközben folyamatos szervezeti és technikai átalakulás mellett az új követelmények szakmai kihívásainak is megfelel. Dr. Nagy János altábornaggyal, a VPOP országos parancsnokával az aktuális feladatokról beszélgettünk.

Dr. Nagy János a VPOP országos parancsnoka

– *Mi a titka, hogy a VPOP az utóbbi években rendszeresen túlteljesíti az egyébként sem alacsony bevételi terveket?*

– A Vám- és Pénzügyőrség számára minden évben a Pénzügyminisztérium határozza meg a bevételi irányzatokat. Természetesen az ezek teljesítéséhez szükséges egyéb szakmai feladatokat is. Az utóbbi két-három évben prioritást kapott a fogyasztóvédelem megerősítése és a jövedéki ellenőrzések fokozása. Jórészt ennek az eredménye a bevételek kedvező alakulása, a túlteljesítés döntően a jövedéki területen realizálódott. Nagy szerepe van a magyar-román határtérségben folytatott jövedéki ellenőrzéseinknek, amelyek különösen a cigarettacsempészet visszaszorításában eredményesek. Az uniós csatlakozás kapcsán, átmeneti időszakra, Magyarországhoz

hasonlóan Románia is felmentést kapott az unióban kötelező minimális dohány jövedéki adó bevezetése alól. Az átmeneti időszak számunkra az idén, Románia esetében 2010-ben jár le. Ez azt jelenti, hogy addig „megéri” a cigarettacsempészet, s mivel Románia uniós tagságával a közös határainkon megszűntek a vámellenőrzések. Ez a viszonylag kockázatmentes, széles körben űzött jogellenes tevékenység sarkallt bennünket arra, hogy a határtérségben – a parlament által elfogadott törvénynek megfelelően –, szoros jövedéki adóellenőrzési rendszert működtessünk. És ma már megállapítható, hogy az ellenőrzések fokozásával ki tudtuk védeni azt a nyomást, amely a szomszédos ország jóval alacsonyabb árszintje miatt a magyar cigaretta-piacra nehezedik. Egyébként nem csak a magyar-román, hanem a magyar-ukrán határtérségben is szigorítottuk az ellenőrzéseket. Tevékenységünk eredményét az is mutatja, hogy a hazai dohánypiac öt-hat százalékkal bővül minden évben.

– *Miközben teljesítik a vám- és pénzügyőrség alapfeladatait, számos új megbízást is kapnak. Melyek ezek?*

– Valóban, egyre több feladatnak és magasabb szakmai követelménynek kell megfelelnünk. Az egyik ilyen új és nagy feladat volt számunkra még 2007-ben a regisztrációs adó visszatérítése. Az uniós szabályoknak megfelelően csaknem harmincezer ügyfél számára utaltunk vissza az uniós döntésének megfelelően nem kevés pénzt, mintegy hétmilliárd forintot. Volt, vagy van is még egy 2006-ról áthúzódó feladatunk: 2006. szeptember 15-ével átvettük az adócsalással kapcsolatos bűncselekmények nyomozó hatósági jogkörét a rendőrségtől. Ötezer folyamatban lévő ügy került át hozzánk, amelyek között vannak „nagy” – több éve elhúzódó, milliárdos ügyek is. Nem egyszerű mindegyiknek a végére járni, jogszerűen lezárni őket.

– *Gyakorlatilag hogyan tudják megoldani a rengeteg ügyet? A nyomozókat is átvették a rendőrségtől?*

– Kezdetben valóban nem kis gondot okozott az új, megduplázódott feladat ellátása. Meg kellett kétszereznünk a nyomozók létszámát, de ennyi ember megfelelő

elhelyezéséről sem könnyű gondoskodni. Korábban az állományunkban 480–490 nyomozó volt, most 970. Gyakorlatilag 450 fővel emelkedett a nyomozói gárda, ebből mintegy 120 kollégát vettünk át a rendőrségtől, olyanokat, akik korábban is ezen a területen dolgoztak. A többiek bűnügyi, vagy pénzügyi tapasztalattal rendelkező szakemberek, körülbelül a plusz létszám felét belső létszám-átcsoportosítással biztosítottuk.

– *Hogyan sikerül lezárni az ügyeket? Tettek már esetleg feljelentést, vádemelési javaslatot?*

– Azokban az esetekben, amelyekben nem bizonyosodik be a gyanú, megszüntetjük az eljárást. De ez a kevesebb. A már feldolgozott ügyek többségét vádemelési javaslattal továbbítottuk.

– *Milyen feladatok határozzák meg az idei évet?*

– Egyrészt a 2007-ben megkezdett folyamatok folytatása, például az előzőekre vonatkozóan remélem a nyomozati területnek sikerül az év végig a még fennálló, de már kevés hátralékot ledolgozni. A másik nagyon fontos idei célkitűzés a feketegazdaság elleni fellépés hatékonyságának növelése. Ennek érdekében rendszeres és időszakos, illetve a piacokon, vásárokon alkalmasszerű ellenőrzéseket végzünk, miközben folytatjuk a szezonális kereskedelmi egységek és az ünnepekhez kapcsolódó vásárok árusainak ellenőrzését. Magánszemélyeknél és gazdasági társaságoknál egyaránt. A múlt évben új típusú együttműködést alakítottunk ki az ellenőrző társszervekkel, kezdetben az APEH-hel, a Fogyasztóvédelmi valamint a Munkügyi és Munkavédelmi Felügyelőséggel végeztünk közös, rajtaütésszerű ellenőrzéseket. 2008-ban sokoldalúvá fejlesztettük az együttműködést, a közös ellenőrzéseket többek között a rendőrséggel, a Nemzeti Közlekedési Hatósággal, a Növény- és az Állat Szakszolgálati Felügyelőséggel bővítettük.

– *Sikerült-e valamilyen mértékben visszaszorítani a feketegazdaságot? Milyen eredményt hoztak a közös fellépések, a szigorúbb hatósági ellenőrzések?*

– A feketegazdaság természetéből fakad, hogy a csallók mindig egy lépéssel előtte járnak a bűnüldözőknek. Jó lenne megelőzni őket, de egyelőre örülünk, ha a már feltárt területekre összpontosítani tudjuk az erőinket. Sokszor hallani, hogy a társadalomban nem érzékelhető a feketegazdaság visszaszorítása. Megbízható adatokat azonban erről a legtöbb esetben nehéz szerezni. A cigaretta ismét jó példa, e téren – a Magyar Dohánysszövetség rendszeres felméréseinek köszönhetően – viszonylag megbízható képet alkothatunk. Eszerint folyamatosan javul a helyzet, 2005-ben a felmérés 27 százalékos illegális piacot jelzett Magyarországon, 2006-ban 21 százalékos, 2007-ben pedig már csak 15 százalék volt. Az idei júniusi felmérés adatai szerint már 10 százalék alatti az illegális piac részesedése. De ez csak egy termék, mindig felbukkannak újabb slágercikkek, amelyeknek valamilyen ok miatt kialakul a feketepiacuk. Most éppen bizonyos elektronikai cikkeknek van „felfutása”, de említhetnék sok más is. A feketegazdaság esetében már nem csak ilyen kategóriákban kell gondolkodni. Súlyos téma a nagy cégek és kapcsolt vállalkozásaik között – az adófizetés elől nagy mennyiségben eltüntetett áruk ügye, amelyekben nehezen felderíthető, szövevényes

multinacionális kapcsolatok működnek. Ez ma már világprobléma. A felderítés rendkívül bonyolult, nehézkes az információgyűjtés, a helyszíni ellenőrzés, ráadásul sem jogilag, sem anyagilag nincsenek meg hozzá a feltételek. Az APEH-hel közösen azért törekszünk ezen a fronton is hatékonyabbak lenni.

– *Milyen tevékenységet folytatnak az úgynevezett mobil csoportok a mélységi ellenőrzések során?*

– A mobil csoportok létrehozása tipikusan az uniós csatlakozással függ össze. Bár korábban is volt ilyen szolgálatunk, de méreteiben, arányaiban igazán az uniós csatlakozás után vált jelentőssé. A mélységi ellenőrzéseknek ugyanis másodlagos szűrő szerepük van. Az ország belső területein végezzük azokat az ellenőrzéseket, amelyek nemzeti hatáskörből adódóan továbbra is a testület feladatai közé tartoznak. Bár a vámunió területén már nincs határellenőrzés, azért még szükség van kontrollra, hogy az országba ne jöhessen be kábítószer, mérge, ártalmas anyag, vagy ne lehessen engedély nélkül kivinni az országból védett műkincseket, természeti értékeket. A mobilcsoportoknak természetesen teljes körű felhatalmazásuk van, tehát ha megállítanak egy járművet, jövedéki és vám szempontból is ellenőrizhetik a szállítmányát.

– *Mennyire segíti a munkájukat a hazai és nemzetközi szervezetekkel kialakított információcsere?*

– Egyre nagyobb a jelentősége a munkánkban, és örömmel mondhatom, hogy sok sikeres ügyünk háttérében a társhatósági együttműködés áll. Említettem az APEH-hel kialakított kapcsolatokat, a rendőrséggel közös nyomozócsoportokat működtetünk. Szisztematikus, kétoldali adatcsereket hoztunk létre, röviden azt mondanám, hogy a 42-es eljáráskóddal. Lényegében arról van szó, hogy az unión belül bárhol lehet vámkezelteni. Vegyünk egy gyakorlati példát: megérkezik egy szállítmány például Kínából Rotterdamba, ott a szállítmány birtokosai azt mondják, hogy Szlovákiában szeretnék az árut vámkezelteni. Továbbítják a szállítmányt Szlovákiába, megtörténik az uniós szabadáruba bocsátás. Az ügyfél azonban kijelenti, hogy az árut nem ott használja fel, hanem Magyarországon, ezért az áfát is ott fogja megfizetni. A szlovák kollégák elbocsátják, viszontlátásra, itt meg az ügyfél „elfelejti” bejelenteni, hogy Szlovákiában nem fizette be az áfát. Ez működhet úgy is – persze ugyanolyan veszélyes –, hogy mégis csak Szlovákiában adják el az árut, s természetesen az áfát se itt, se ott nem fizetik meg. Az ilyen esetek felderítésére elsőként a szlovákok vámszervekkel alakítottunk ki on-line adatcsereket, amelynek keretében minden gyanus esetről azonnal tájékoztatjuk egymást.

– *Mit jelent például az Önök számára a fém- és színesfém-hulladékok kereskedelmének megszigorítása?*

– Készülünk rá, az ellenőrzést hozzánk telepíti az új jogszabályok. Kétségkívül itt volt az ideje a fém- és színesfémhulladék-kereskedelem körültekintő szabályozásának, mert a háttérben lévő egyre nagyobb méreteket öltő bűnözés hosszú ideje növekvő feszültségeket okoz a társadalomban és komoly biztonsági veszélyeket is jelent. A vasúti sínek, kábelek felszedése, útjelző táblák, csatornafedelekek, köztéri szobrok, templomi haran-

gok és mindenféle fém alkatrészek ellopásának és kontroll nélküli értékesítésének gátat kellett szabni. A jogszabályok pontosítása folyamatban van, a többi a végrehajtáson és az ellenőrzésen múlik. A vám- és pénzügyőrség szervezete alkalmas arra, hogy integrálja tevékenységébe ezt a feladatot is, elsősorban a jövedéki ellenőrzési rendszerbe, ám ez kapcsolódik a vámhoz is, mert ezek a termékek – beolvasztás előtt vagy után – nem ritkán elhagyják az országot.

– *Milyen egyéb új ellenőrzési területek kerültek a szervezethez?*

– Az idén január 1-jétől vettük át az APEH-től a környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos feladatokat, illetve ebben az évben indítottuk el a pénzmosással kapcsolatos ellenőrzéseinket is. Számunkra ez szintén új feladat, egyrészt a mobilszolgálat része, másrészt adminisztratív illetve informatikai teendőket jelent, hiszen a gyanús tranzakciókkal kapcsolatos kötelező bejelentéseket fogadnunk kell és az információkat fel kell dolgoznunk. Külön erre a célra létrehoztunk egy pénzügyi információs egységet, kidolgoztuk az információáramlás rendszerét, és kialakítottuk a kapcsolatot minden olyan szervezettel, ahol felmerülhetnek ilyen tranzakciók.

– *Nem túl sok a fölösleges információ? Már csak azért is, hogy a bejelentő a saját felelősségét áthárítsa, hiszen a törvény szigorúan szankcionálja, ha a gyanús ügyleteket a bank vagy más pénzügyi szervezet nem jelenti?*

– Kezdetben volt ilyen tapasztalatunk. A múlt év december 15-e óta futnak be hozzánk ezek az adatok, s az első öt-hat hónapban több mint négyezer bejelentést kaptunk, amelyeket egyenként megnézni, ellenőrizni, nem kis munka. Lassan kialakult a megfelelő szintű együttműködés, ma már nem a felelősségáthárítás a legfontosabb szempont, hanem mindenki a legjobb szakmai megítélése szerint, odafigyeléssel, próbálja meg észrevenni gyanús dolgokat.

– *Nem mellékesen látványos informatikai forradalom is zajlik a vám- és pénzügyőrségnél. Hol tart az informatikai fejlesztés, az uniós rendszerekhez való felzárkózás?*

– Az informatika egyre jobban áthatja az életünket. A vámszakterületen már tavaly, illetve 2008-ban bekövetkezett az áttörés. A belső árutovábbítási eljárásban, az úgynevezett NCTS-ben már tavaly január elsejétől bevezettük a teljes körű elektronikus ügyintézését. Az unióban egyébként az export területén 2009. július 1-jétől lesz kötelező az elektronikus ügyintézés alkalmazása. Büszkén mondhatom, hogy a magyar vám- és pénzügyőrségnél az elsők között – a 27 tagország közül hatodikként – vezettük be a rendszert a múlt év márciusában. Először kísérleti jelleggel működött, tavaly november végétől pedig már teljes körben elérhető. Fokozatosan bővül az alkalmazások aránya is, fél év alatt az ügyfeleknek körülbelül egyharmada állt át az elektronikus ügyintézésre. Az importra vonatkozóan még nem tudjuk mikor lesz kötelező az elektronikus eljárás bevezetése, de nálunk már február végén elindult minden

vámhivatalnál. Egyelőre az ügyeknek körülbelül 80 százalékát fedi le ez a lehetőség. E területen viszonylag lassú a felfutás, jelenleg 15–20 százalékos a használók aránya. Azon dolgozunk, hogy minél vonzóbbá, előnyösebbé tegyük az elektronikus eljárást az ügyfelek számára. Több kereskedelmi bankkal van már működő megállapodásunk az elektronikus banki átutalásokra is. Az elektronizáció térhódítása azonban nem csak a vám-, hanem a jövedéki területen is jellemző. Ma már a zárjegy is vonalkód van, aminek alapján a központi adatbázisunk minden információval rendelkezik az adott termékről. Helyszíni ellenőrzéskor a kollégák egy note-book és vonalkódleolvasó segítségével pillanatok alatt meg tudják állapítani, hogy az üzlet polcán álló ital után megfizették-e a jövedéki adót. Bízunk benne, hogy italfronton is áttörés lesz és lényegesen csökken a jövedéki visszaélés. Az informatikával az egyszerűsítési kényszer is együtt jár, korábban 42-féle zárjegy volt, ma már csak három.

– *Végül térjünk vissza még a vámszakterülethez: a magyar vámhatóságnak érdeke, s az unió is ösztönzi, hogy a nemzeti vámszervek minél több vámkezelést folytassanak, és minél „ügyfélbarátabb” szolgáltatást nyújtsanak. Hol tart a magyar vámhatóság az uniós rangsorban? Bevált-e az a remény, hogy a legkeresettebbek közé tartozzunk, és az, aki az unióban árut akar értékesíteni, mindenekelőtt Magyarországon akarja vámoltatni?*

– Jó úton haladunk, szerintem nem is vagyunk rossz pozícióban, bár nincs hivatalos uniós lista, hogy melyik vámhatóság a legversenyképesebb az unióban. A közel múltban a Világbank végzett egy felmérést a nemzetközi logisztikai szolgáltatások színvonaláról és ebben többféle szempontból – vám, közlekedési infrastruktúra, raktározás, szolgáltatás – rangsorba állította az országokat. Magyarország gazdasági versenyképessége alapján a 35. helyre, a vámszolgáltatás színvonala szerint pedig a 34. helyre került. Eszerint mi egy fokkal jobbak vagyunk, mint általában a magyar gazdasági környezet. Én akkor lennék elégedett, ha két-három év múlva valahol a 15–20. hely között lennénk. Azt azért örömmel konstatáltam, hogy az új tagországok közül elsők voltunk a rangsorban.

– *Az idén negyvenéves a vámunio. Mit jelent ez a számunkra?*

– Az Európai Uniónak az egyik első jelentős vívmánya volt az 1968. július 1-jén hatályba lépett vámunio, amely először tette kézzel foghatóvá, hogy Európában egységes piac alakul ki. Az évfordulóról az unió három központi helyen rendezett ünnepséggel emlékezett meg. Rotterdamban, az EU legnagyobb tengeri kikötőjében, Frankfurtban Európa legnagyobb légi kikötőjében és nagy büszkeségünkre, a közúti, szárazföldi átkelőhelyek képviselőjében Rózsán volt nagyszabású ünnepség. Ez nyilván nem független attól, hogy az unió adó- és vámügyi biztosa magyar, de szerénytelenség nélkül megállapíthatjuk, hogy alapvetően uniós szintű osztatlan szakmai elismerést fejez ki.

Osváth Sarolta

Kódok, kontrollok, automatizmusok

Az e-vám bevezetése és alkalmazása import- és exporteljárásokban

Az új közösségi vámjogszabály, a Modernizált Vámkódex tervezete értelmében a hatályba lépését követően vámáru-nyilatkozatot általános esetben csak elektronikus úton lehet benyújtani. Aki írásbeli árnyilatkozattal szeretne indítványt tenni a vámkezelésre, annak erre külön engedéllyel kell rendelkeznie. Ennek megfelelően az Európai Unió Bizottsága már megkezdte azon EU-s programok fejlesztését, amelyek a tagállamok vámhatóságai között lehetővé teszik az árnyilatkozatok adatainak cseréjét.

A fejlesztés első lépcsője volt az árutovábbítási eljárásokhoz kapcsolódó árnyilatkozatok adatainak on-line forgalma, mellyel együtt járt az ezen eljárásokra vonatkozó árnyilatkozatok elektronikus benyújtásának lehetősége (NCTS). 2006. december 31-től az EU összes tagállamában már csak elektronikus úton lehet közösségi árutovábbítási eljárást kezdeményezni. Ezzel az e-vám árutovábbítási eljáráshoz kapcsolódó fejlesztése lezárult.

A második lépcsőben az export árnyilatkozatokhoz kapcsolódó adatok tagállamok közötti átadása szerepelt, ami 2007-ben az már az összes tagállamban (ECS) teljes körűen megvalósult.

A harmadik lépcsőben az importeljárásokhoz kapcsolódó árnyilatkozatok adatainak tagállamok közötti on-line átadását alakítják ki (ICS-AIS), melynek legelső tervezett időpontja 2009 lehet.

Magyarországon, a magyar vámigazgatás versenyképességének növelése érdekében – a Vám- és Pénzügyőrség országos parancsnokának 2006 júniusában hozott döntése értelmében, a Közöségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92/EGK Tanácsi rendelet 61. cikkének b) pontja alapján – az importvámeljárásoknál, nemzeti fejlesztés keretében, 2008 elején bevezették az elektronikus árnyilatkozat adás lehetőségét. Az eljárás országos szintű bevezetése előtt, 2007 júniusától – meghatározott fő/vámhivatalok és gazdálkodók bevonásával – a VPOP kísérleti projekt keretében technikai és szakmai oldalról tesztelte az új elektronikus eljárás alkalmazhatóságát. A kísérleti szakasz eredményei szerint az elektronikus árnyilatkozat adás jelentősen meggyorsítja a normál vámkezelési eljárásokat.

Figyelemmel a hazai gazdasági érdekekre, illetve az EU-s kezdeményezésre, indokolt volt, hogy már 2007-ben nemzeti szinten valósuljon meg az elektronikus árnyilatkozat adás lehetősége, ezzel is felkészülve a későbbi egységes EU-s előírásokra.

I. Elektronikus import- és exporteljárásba vonható eljárasmódok és eljáraskódok

Az import e-vám alkalmazásának első szakaszában (2008. évben) az új eljárás a normál eljárásban benyújtott, szabad forgalomba bocsátás vámeljárásokhoz kapcsolódó vámkezelésekre terjed ki, illetve ezen vámeljáráson belül csak a meghatározott eljáraskódok vonatkozásában alkalmazható. Ezek az eljáraskódok a következők:

tott, szabad forgalomba bocsátás vámeljárásokhoz kapcsolódó vámkezelésekre terjed ki, illetve ezen vámeljáráson belül csak a meghatározott eljáraskódok vonatkozásában alkalmazható. Ezek az eljáraskódok a következők:

Eljáraskód	Megnevezés
4000000	Vám- és adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátás, megelőző vámjogi rendeltetés nélkül. Általános eset.
4000C07	Vám- és adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátás, megelőző vámjogi rendeltetés nélkül. Elhanyagolható értékű küldemények.
4000C08	Vám- és adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátás, megelőző vámjogi rendeltetés nélkül. Magánszemély által magánszemélynek küldött csomagküldemények.
4000C37	Vám- és adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátás, megelőző vámjogi rendeltetés nélkül. Szállításuk ideje alatt az árucikkek rakodásához és védelméhez használt segédanyagok.
4071000	Vám- és adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátás vámraktározást követően. Általános eset.

Az export e-vám alkalmazásának első szakaszában az új eljárás a normál és egyszerűsített eljárásban benyújtott, kiviteli (EK1) és újrakiviteli (EK3) eljárásokhoz kapcsolódó vámkezelésekre terjed ki, az exportvisszatérítéssel járó kiviteli vámeljárások kivételével. Egyszerűsített eljárásban csak a Közöségi Vámkódex végrehajtására kiadott 2454/93/EGK Bizottsági rendelet 285. cikk (2) bekezdése szerinti helyi kiviteli egyszerűsített eljárásra vonatkozó engedéllyel rendelkező ügyfél nyújthat be elektronikus vámáru-nyilatkozatot.

II. Elektronikus import és export árunyilatkozatot fogadó fő/vámhivatalok

Az importáru (manuális vagy elektronikus) vám elé állítását követően (a vám elé állítás nyilvántartási számának elektronikus árunyilatkozaton történő feltüntetésével), az elektronikus vámáru-nyilatkozat (továbbiakban: e-árunyilatkozat) benyújtására – 2008. január 28-ától – 0–24 óráig azon regisztrált ügyfélnek van lehetősége, aki

- a Közösségi Vámkódex végrehajtásáról szóló 2454/93/EGK Bizottsági rendelet (a továbbiakban: Bizottsági rendelet) 14a. cikke szerinti AEO-tanúsítvánnyal, vagy

- a Bizottsági rendelet 253. cikk (2)–(3) bekezdése szerinti – szabad forgalomba bocsátás, vagy gazdasági vámeljárássra vonatkozó – egyszerűsített vámkezelési engedéllyel, vagy

- a közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 72/A. § szerinti, vámáru-nyilatkozat ellenőrzés nélküli elfogadására vonatkozó státusszal rendelkezik (fentiek együtt a továbbiakban: speciális ügyféli kör).

A speciális ügyféli körön kívül eső regisztrált ügyfelek 2008. február 15-től nyújthatják be importeljárással az e-árunyilatkozatot – az importáru (manuális vagy elektronikus) vám elé állítását követően (a vám elé állítás nyilvántartási számának e-árunyilatkozaton történő feltüntetésével) –, a címzett fő/vámhivatali helyszín hivatalos nyitvatartási idején belül.

Az e-árunyilatkozatot – a Vám- és Pénzügyőrségről szóló törvény végrehajtására kiadott 24/2004. (IV. 23.) PM rendelet 15–16. §-ában, valamint a 3. számú mellékletben foglalt különös, illetve kizárólagos illetékeségi szabályok sérelme nélkül – ahhoz a fő/vámhivatalhoz kell benyújtani, ahol az áru vám elé állítása megtörtént. Fő/vámhivatalonként meghatározott helyszínre [a testület internetes honlapján elérhető, a vám- és pénzügyőrség országos parancsnoka által, a 8001/2008. (02. 04.) számon kiadott tájékoztatóban szereplő vámhivatali kódra] lehet e-árunyilatkozatot benyújtani.

Az exporteljárással az e-árunyilatkozat benyújtására a fő/vámhivatalhoz 0–24 óráig van lehetősége a nyilatkozattevőnek. Fő/vámhivatalonként meghatározott helyszínre [a testület internetes honlapján elérhető, a vám- és pénzügyőrség országos parancsnoka által, a 8004/2008. (03. 18.) számon kiadott tájékoztatóban szereplő vámhivatali kódra] lehet e-árunyilatkozatot benyújtani. Egyszerűsített eljárásban az e-árunyilatkozatot a vonatkozó engedélyben meghatározott fő/vámhivatalhoz (megjelölt vámhivatali kódra) kell benyújtani.

III. A regisztráció technikai végrehajtása

Az e-árunyilatkozat adás első lépéseként az e-vámeljárással részt venni kívánó ügyfélnek regisztráltatnia kell magát bármely fővámhivatalnál. Amennyiben a regisztráció az export elektronikus árunyilatkozat adás

(AES_HU) kapcsán már megtörtént, úgy az import elektronikus árunyilatkozat adáshoz (AIS_HU) nem kell külön, még egyszer a regisztrálást elvégezni (ugyanaz természetesen fordítva is igaz). Ügyfélnek tekintendő a VPID számmal rendelkező

- gazdálkodó,
- egyéni vállalkozó,
- természetes személy.

A Rendelet 66/A. § (2) bekezdése alapján e-árunyilatkozatot az nyújthat be, aki a fővámhivatalnál regisztráltatta magát. A rendelet alapján az e-árunyilatkozatot a regisztrált személy – a testület internetes honlapján elérhető, a vám- és pénzügyőrség országos parancsnoka által – a 8001/2008. (02. 04.), vagy a 8004/2008. (03. 18.) számon kiadott tájékoztatók szerint nyújthatja be. A regisztrációra az e-árunyilatkozatot beküldő természetes személy azonosítása érdekében van szükség. A regisztráció során tulajdonképpen a VPID számmal rendelkező ügyfélhez hozzárendelik azokat a természetes személyeket, akik jogosultak lesznek az adott VPID számmal rendelkező ügyfél nevében e-árunyilatkozatot benyújtani.

A Vám- és Pénzügyőrség új ügyfelei részére a VPID szám kiadásakor is van lehetőség regisztrálásra bármely fővámhivatalnál. A regisztrációs eljárás első lépcsőjében az ügyfelek által a fővámhivatalhoz személyesen benyújtott „BEJELENTÉS ÉS REGISZTRÁCIÓS ADATLAP”-on (az ADATLAP a Vám- és Pénzügyőrség internetes honlapjáról tölthető le) megadott adatokat az Egységes Ügyfélcímtárba /EÜC/ rögzítik (az ADATLAP letöltéséhez szükséges ABEV2006 program szintén elérhető a testület internetes honlapján keresztül).

Az ADATLAP-on szereplő adatok alátámasztásra be kell mutatni az ügyfél azonosításához szükséges dokumentumokat. Ezek:

- Nem természetes személy ügyfél esetében:
 - = Az e-árunyilatkozatot benyújtani kívánó nem természetes személy (ügyfél) nevében eljáró bejelentő érvényes megbízását/meghatalmazását, illetve a bejelentő azonosításához szükséges iratokat (például személyi igazolvány, lakcímkártya, adóigazolvány, útlevél stb.),
 - = A megbízást/meghatalmazást adó aláírási jogosultságát igazoló okmányt (például aláírási címpéldány másolatát.)
- Természetes személy ügyfél esetében az azonosításhoz szükséges iratokat (például személyi igazolvány, lakcímkártya, adóigazolvány, útlevél stb.).

Ezt követően tudja az ügyfél a fővámhivaltól kapott aktivációs kódjával létrehozni az elsődleges és másodlagos felhasználókat az interneten elérhető Külső Kommunikációs Központ (KKK) web-es felületén (<https://kkk.vam.gov.hu/eles/2/web/>), akik jogosultak lesznek e-árunyilatkozat beküldésre. Az aktiválásra az ügyfélnek 30 nap áll rendelkezésére. Amennyiben az aktiválás az előírt határidőn belül nem történik meg, az ügyfél regisztrációs adatait a rendszerből automatikusan törlik. A törlést követően ismételt regisztráció szükséges a rendszer használatához.

A vám- és pénzügyőrség (a továbbiakban: VP) honlapján keresztül az aktivációs kód felhasználásával az ügyfélnek kell regisztrálnia az elsődleges felhasználót. Az elsődleges felhasználó létrehozásáról az ügyfél igazoló e-mail üzenetet kap. Az elsődleges felhasználó létrehozását követően az aktivációs kód a továbbiakban nem használható fel.

Az elsődleges felhasználói jogosultsággal további részjogosultságokkal rendelkező felhasználókat lehet létrehozni (másodlagos felhasználó), illetve a korábbi felhasználókat törölni. A felhasználók létrehozása során nem adhatóak hamis, elavult vagy félrevezető információk. Az adatok hitelességéért az elsődleges felhasználói jogosultságokkal rendelkező személy felel.

A felhasználó a kapott azonosítót és jelszót köteles bizalmasan kezelni. A VP nem vizsgálja az azonosítót és a jelszót használó használatra vonatkozó jogosultságát, illetve a használat körülményeit. Az aktivációs kódért valamint a jelszóért, illetve annak bizalmas kezeléséért az ügyfél felel, az illetéktelen használatnál végrehajtott visszaélésekből származó kárért a VP felelősséget nem vállal. Amennyiben a fel nem használt aktivációs kód vagy az elsődleges felhasználó azonosítója, illetve jelszava elveszik, illetve azok jogosulatlan személy birtokába kerülnek, azt a jogosult haladéktalanul köteles a regisztrálást elvégző hatóságnak bejelenteni (személyesen, postai úton, faxon, telefonon vagy elektronikus levélben). A bejelentés kézhezvételét követően a hatóság haladéktalanul letiltja az elsődleges felhasználó és az általa létrehozott valamennyi másodlagos felhasználó jogosultságát, illetve törli a fel nem használt aktivációs kódot.

A letiltott elsődleges felhasználó jogosultságának ismételt létrehozásához új aktivációs kódot kell kérni. Az új elsődleges felhasználó ezt követően ellenőrizheti az ügyfél további másodlagos felhasználóit, és azok letiltását feloldhatja, vagy törölheti a nem szükséges azonosítókat.

Az elsődleges felhasználó azonosítója illetve jelszava, valamint a másodlagos felhasználó(k) azonosítójának illetve jelszavának elvesztéséből, a jogosult által más személy használatba adásából, valamint a harmadik személy által történő jogosulatlan felhasználásból eredő károk az ügyfelet terhelik, ezekért a VP nem vállal felelősséget.

Az ügyféli adatokon kívül – a VPOP internetes honlapján letölthető – ügyfél által aláírt „FELHASZNÁLÓI ÉS ADATVÉDELMI NYILATKOZAT”-ot is be kell nyújtani a fővámhivatali regisztrációs bejelentkezés során.

IV. E-vám felhasználóira vonatkozó szakmai és adatvédelmi követelmények

Az e-vámrendszeren keresztül az ügyfél (EV 14. rovat szerinti nyilatkozattevő) elektronikus úton nyújthat be az áruk vámkezelésére vonatkozó kérelmeket. Az e-vámrendszer használata során az árunyilatkozat benyújtása kizárólag elektronikus úton történik. Az elekt-

ronikus úton benyújtott árunyilatkozat mellékletétül szolgáló dokumentumokat az ügyfél (amennyiben a nyilatkozattevő a vámadós, úgy az eredeti példányokat; amennyiben a nyilatkozattevő nem vámadós képviselő, úgy a megbízó vámadós eredetiben és a nyilatkozattevő képviselő másolatban) köteles megőrizni és azokat a fő/vámhivatal felszólítására bemutatni. Amennyiben a vámhatósági felszólítás ellenére nem történik meg a bemutatás – ideértve az okmányok elvesztését, megsemmisülését is – a fő/vámhivatalnak úgy kell eljárni, mintha az okmányok nem léteznének. Az e-árunyilatkozat adás időpontjában nem létező okmányokra hivatkozás esetén a vonatkozó jogi szabályozás (különösen: BTK, SZTV) rendelkezései szerint jár el a fő/vámhivatal.

Az e-vámrendszeren keresztül benyújtott árunyilatkozat visszavonására, módosítására és érvénytelenítésére vonatkozó kérelem csak személyesen, írásban tehető meg a fő/vámhivatalban, a vámjogszabályokban meghatározott rendelkezések szerint.

Az e-vámrendszer valamennyi elküldött árunyilatkozatot – adattartalom azonosságát esetén is – külön-külön kezeli, így azonos kérelmek többszörös elküldése esetén a rendszer az azokkal kapcsolatos eljárásokat (például biztosítéklekötés) valamennyi esetben lefolytatja. Azonos kérelmek többszörös elküldéséből fakadó károk az ügyfelet terhelik, azokért a VP felelősséget nem vállal.

A VP az elektronikus benyújtott árunyilatkozatokat – a rendszer karbantartási idejének kivételével – folyamatosan fogadja. A VP a rendszerek karbantartásának idejére részben vagy egészben korlátozhatja a felhasználók KKK-hoz és az e-vámrendszerhez történő hozzáférését. A VP az érintett rendszer karbantartásának időpontjáról és annak várható időtartamáról előzetesen elektronikus úton tájékoztatja a felhasználókat. Az e-vámrendszer a felhasználók adatforgalmára vonatkozó információkat rendszeresen naplózza. A KKK és az e-vámrendszer előre nem látható, technikai okokból történő leállásáról, hibáról és a leállás megszűnésének és a hiba kijavításának várható időpontjáról haladéktalanul tájékoztatja az ügyfeleket. Ilyen esetekben az árunyilatkozatok papír alapon nyújthatók be a vámhivatalba.

Tiltó rendelkezések

Tilos a VP rendszerein tárolt adatok jogosulatlan megszerzése és az erre irányuló magatartás.

Tilos a KKK és az e-vámrendszer rendeltetésszerű működésének indokolatlan gátlása, a működés megakadályozása, a KKK és az e-vámrendszer szándékos túlterhelése valamint a KKK és az e-vámrendszer lerombolása, megváltoztatása, illetve az ezekre irányuló magatartás. A fenti szabály vonatkozik a KKK-n és az e-vámrendszeren keresztül a VP egyéb rendszereihez történő hozzáférés eseteire is.

Tilos a KKK-ba illetve az e-vámrendszerbe vagy azon keresztül a VP egyéb rendszereibe szándékosan számítógépes vírust, férget vagy más egyéb, a rendeltetésszerű működést veszélyeztető számítógépes programot bejuttatni. A szándékos számítógépvírus beküldé-

séből keletkezett esetleges kár utáni – Ptk. illetve Pp. szerinti – kártérítési felelősség azt az ügyfelet terheli, akinek bizonyíthatóan felróható a cselekmény.

Tilos a KKK-n és az e-vámrendszeren keresztül a VP egyéb rendszereihez illetve magához a KKK-hoz és az e-vámrendszerhez történő illetéktelen hozzáférés, valamint az erre irányuló magatartás. Tilos továbbá meggátolni más felhasználót abban, hogy a KKK-t és az e-vámrendszert rendeltetésszerűen használja.

Az ügyfél jogutód nélküli megszűnése (természetes személy ügyfél esetében annak hatósági iratokkal bizonyított halála) esetén a regisztrálást végző hatóság az ügyfélhez köthető elsődleges felhasználót valamint az összes másodlagos felhasználót törli. Szervezetek egyesülése esetén – amennyiben az elsődleges felhasználók száma meghaladja az egyet – az ügyfélnek kezdeményezni kell a feleslegessé váló elsődleges felhasználók törlését. Amennyiben a gazdasági társasággal szemben a cégbíráóság megszüntetési eljárás megindításáról végzést bocsát ki, a hatóság haladéktalanul törli az elsődleges, valamint a másodlagos felhasználókat a rendszerből.

Az e-vámrendszert használó ügyfeleknek, a használatban részt vevőknek, felhasználóknak a számítógépes hálózat használata során be kell tartania a KKK és az e-vámrendszer működésére vonatkozó általános szabályokat. A KKK és az e-vámrendszer oly módon történő használata, amely sérti ezen szabályokat, az ügyfél illetve a felhasználó e-vámrendszerből történő kizárását vonhatja maga után. Az e-vámrendszerből történő kizárást, a VP az összes körülmény figyelembevételével állapítja meg. A kizárást követően az ügyfél illetve a felhasználó az e-vámrendszer használatára maximum egyéves időtartamig nem kaphat jogosultságot.

A VP a KKK és az e-vámrendszer használata során illetve az azzal összefüggésben szerzett adatokat a közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény szerint vámtitokként kezeli és tartja nyilván a vámról és az adóra vonatkozó elévülési ideig. A VP az adatokhoz történő hozzáférést a Vámtörvény 16. §-a szerint teszi lehetővé. A VP a személyes adatokat a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény szerint tartja nyilván, illetve ad tájékoztatást ezen adatokról.

V. Feldolgozási folyamat

Értelmező rendelkezések:

Feldolgozás típusai:

- Elektronikus eljárás (továbbiakban: e-eljárás) – a CDPS AIS ágán történő feldolgozás.
- Manuális eljárás – e-eljárásból kiterelt, a CDPS automatikus vagy kézi ágán történő feldolgozás, papír alapú árunyilatkozat benyújtása nélkül.
- Normál eljárás – a CDPS automatikus vagy kézi ágán történő feldolgozás, írásbeli árunyilatkozat benyújtásával és a mellékletek csatolásával.

Elektronikus ügyfél (a továbbiakban: e-ügyfél): Egyesült Ügyfélcímtárban regisztrált EÜC jogosultsággal rendelkező, az elektronikus árunyilatkozat (továbbiakban: e-árunyilatkozat) 14-es rovatában bejelentőként szereplő személy.

„B” típusú elektronikus ügyfél: a kiviteli normál eljárás keretében e-árunyilatkozatot benyújtó személy (EV 14. rovat), mely tekintetében a feldolgozás a revizori döntést követően, csak manuális ágon történhet.

„E” típusú elektronikus ügyfél: a kiviteli egyszerűsített eljárás keretében e-árunyilatkozatot benyújtó személy (EV 14. rovat), esetében a feldolgozás e-eljárásban történik, ha a revizor nem tereli át „manuális ágra”.

Visszaadás: Az e-árunyilatkozat elfogadását megelőzően a CDPS automatikus ellenőrzési folyamatának (sémaellenőrzés; automatizált folyamat ellenőrzés; szintaktikai, összefüggés-, kitöltöttség- és TARIC ellenőrzés) eredményeképpen hibásnak talált e-árunyilatkozatról elektronikus üzenet visszaküldése a hiba megjelölésével.

Visszautasítás: A feldolgozási folyamatért felelős revizor azon döntése, aminek következményeként az e-vámeljárási rend nem alkalmazható, és a továbbiakban a feldolgozás a normál vámeljárási rend szerint, az ügyfél részéről írásbeli árunyilatkozat és mellékletek benyújtásával történik.

Időzítő, timer (késleltető funkció): Az e-vámeljárási feldolgozási folyamatba épített olyan ellenőrzési mechanizmus, amely az automatikus feldolgozási folyamatot – előre meghatározott időtartamig – megszakítja és a feldolgozásért felelős revizor számára biztosítja, hogy az automatikus folyamatba beavatkozva döntést hozzon akkor is, ha a feldolgozás automatikus úton történő végrehajtásának egyébként nincs akadálya.

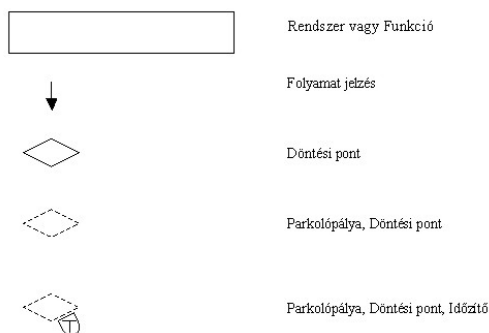
Ideiglenesen megszakított e-feldolgozási folyamat (a továbbiakban: parkolópálya): Az elektronikus úton benyújtott árunyilatkozatok feldolgozásának felfüggesztése addig az időpontig, amíg a feldolgozási folyamatért felelős revizor döntést hoz, vagy az időzítő által meghatározott időtartam le nem telik.

Váróterem: Az elektronikus úton benyújtott árunyilatkozatok átmeneti tárolása szolgál, az alatt az időtartam alatt, amíg a feldolgozási folyamatért felelős revizor által meghatározott intézkedések – okmánybekérés; vámvizsgálat; EV adatának javítása, módosítása; EBIR kezelés; „B” típusú ügyfél esetén elfogadás – meg nem történnek.

A „manuális ágra terelés” értelmezése a következő: ha az elektronikus feldolgozási folyamatot valamilyen ellenőrzési mechanizmus következményeként a revizor megállítja, az árunyilatkozat úgynevezett „parkolópályára” jut. Lekérdező programmal a pénzügyőr számára listázhatók ezen azonosítók, megtekintheti az árunyilatkozat adatait valamint az elektronikus feldolgozás megvalósult cselekményeit. Az azonosítókhoz a végkimenelt tekintve a következő döntések kapcsolódhatnak: továbbírányítás kézi, automatikus (manuális), vagy vissza elektronikus ágba. Abban az esetben, ha a pénz-

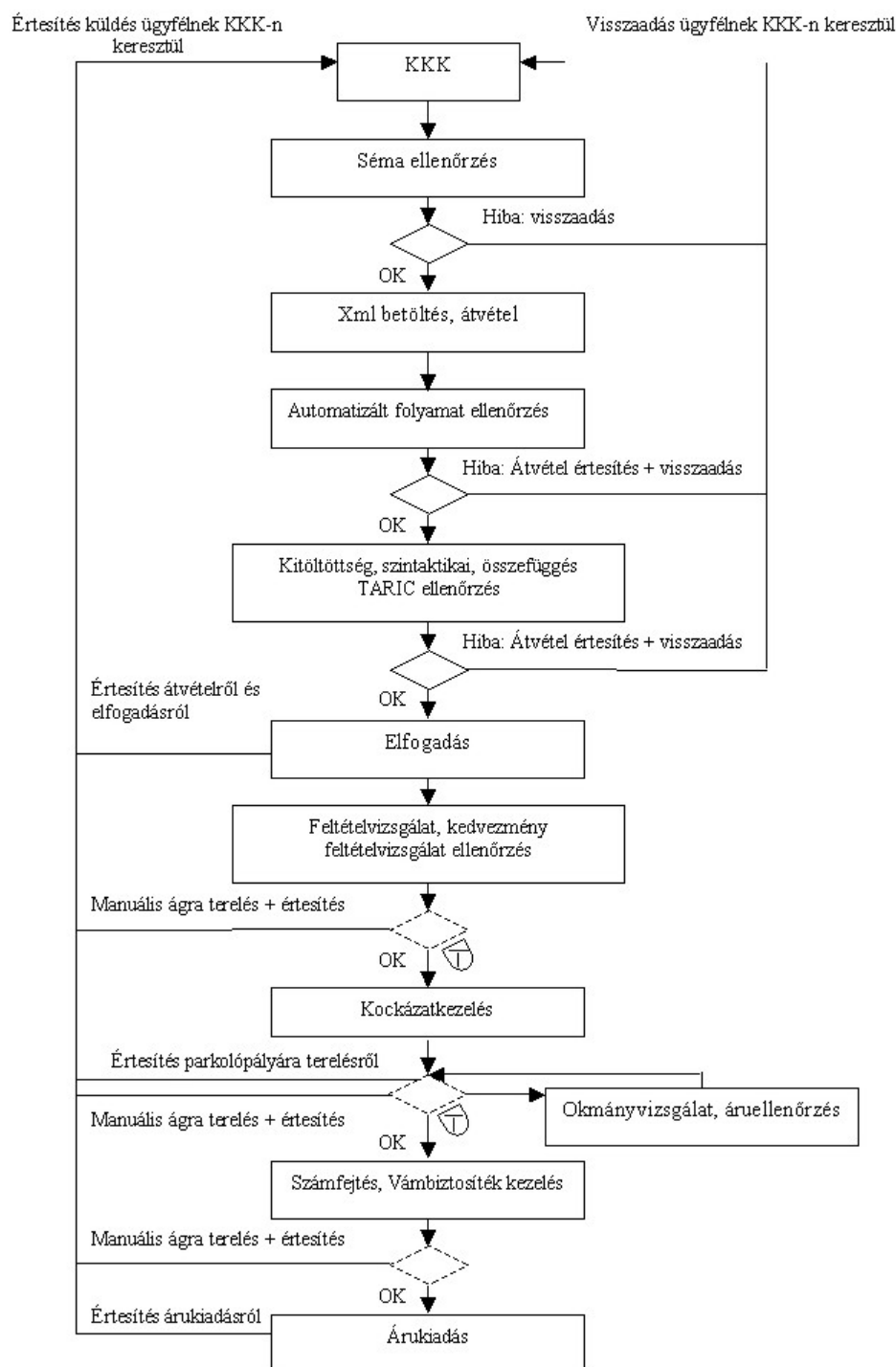
ügyőr a manuális ágot választotta (például árunyilatkozat elfogadás utáni adatmódosítás esetén), akkor a további feldolgozás során már nem lesz lehetőség visszatérni az elektronikus folyamatba. Amennyiben az elektronikus ágot választotta, a következő megállításkor ismét választhat, hogy a feldolgozás manuális ágon, vagy az elektronikus folyamatban folytatódjon.

Jelmagyarázat:

1. Elektronikus import árunyilatkozat feldolgozás

Az elektronikus úton benyújtott import árunyilatkozat feldolgozási folyamata az alábbi egyszerűsített folyamatábrán követhető:

A feldolgozási folyamat egyes „állomásainak” bemutatása:

KKK (VP Külső Kommunikációs Központja)

Az E-vám rendszerben az e-árunyilatkozat benyújtása két módon történhet:

- Ügyfélszoftverrel (Webservice-s)

Az ügyfélszoftverrel történő e-árunyilatkozat benyújtása során a felhasználó az árunyilatkozat adatait a „saját” rendszerében/ből rögzíti be vagy állítja elő, és a program az előre meghatározott módon automatikusan megküldi a vámhatóság részére. A felhasználónak nem kell a külső kommunikációs központhoz külön csatlakozni.

Az ügyfélszoftveres e-árunyilatkozat-benyújtás előnyei:

- az e-árunyilatkozat beküldése, a KKK2 rendszerrel történő kommunikáció automatikus,
- az e-árunyilatkozathoz tartozó üzenetek letöltése automatikusan zajlik, a letöltött üzeneteket automatikusan törli,
- az e-árunyilatkozathoz tartozó adatokat, üzeneteket kronológia szerint a rendszer összefűzi.
- Web-es felületen

A webes felületen történő e-árunyilatkozat-benyújtása során a felhasználó az árunyilatkozat adatait a „saját” rendszerében/ből rögzíti be vagy állítja elő és menti le. Majd a felhasználó manuálisan csatlakozik a külső kommunikációs központhoz és kitallózza, majd feltölti a lementett XML-t, melyet ily módon küld meg a vámhatóság részére.

A webes felületen történő árunyilatkozat-benyújtás előnyei:

- ügyfélszoftver-kapcsolati hiba esetén bárhol (internet) használható.

Mindkét esetben a feltöltött XML-nek meg kell felelnie az aktuálisan érvényes xml sémának. Az alkalmazható xml sémák megtekinthetők a KKK2 webes felületén az „XML séma letöltés” menüpont alatt.

Az ügyfelek a KKK rendszerbe a kijelölt fő/vámhivatalnak címezve küldik az elektronikus árunyilatkozatot tartalmazó üzenetet. Ehhez a benyújtónak rendelkeznie kell a vonatkozó ügyfél-azonosítóval (EÜC azonosító). Ha képviselő útján nyújtja be az árunyilatkozatot, akkor – függetlenül a képviselő típusától – a képviselőnek (14. rovat), ha nincs képviselő, akkor a Címzettnek (8. rovat) kell rendelkeznie az azonosítóval. Az elektronikus feldolgozás minden esetben a benyújtónak küld vissza válaszüzenetet. Az e-árunyilatkozat beküldésekor a vámhatósági rendszer ellenőrzi, hogy a 14. rovatban feltüntetett személy (saját jogon importáló, közvetlen vagy közvetett képviselő) regisztrálása megtörtént-e az EÜC rendszerben, illetve a regisztrált ügyfélhez (VPID számhoz) hozzárendelt jogosulttól érkezett-e az e-árunyilatkozat. Az, hogy a regisztrált ügyfélhez milyen felhasználókat (e-árunyilatkozat benyújtására jogosultakat) rendelnek hozzá, illetve törölnek, a regisztrált ügyfél felelőssége, így az Ő VPID száma alatt (14. rovat) benyújtott e-árunyilatkozathoz kapcsolódó

kötelezettségeikért Ő vállal felelősséget, a képviselői szabályokat is figyelembe véve.

Az import e-árunyilatkozatot csak ahhoz a fő/vámhivatalhoz lehet beküldeni, ahol az árunyilatkozattal érintett áru (manuális vagy elektronikus) vám alá állítása történt. A vám alá állítás nyilvántartási számát (MRN) az EV okmány 40. rovatában kell feltüntetni az alábbiak szerint:

a) 4000 000, 4000 C07, 4000 C08, 4000 C37 EK-ok esetén a vám alá állítás nyilvántartási számának megadása kötelező az EV okmány 40. rovatában (Melléklet-típus: „B”, altípus: „0191”, adat: MRN). Amennyiben a rovatban nem került feltüntetésre az előzményadat, úgy az e-árunyilatkozat hibaüzenettel kerül visszaküldésre a tétel javítása céljából;

b) 4071 EK esetén nem kötelező a megelőző vámkezelés adat megadása; vezetékes/csővezetékes szállítás esetén (Melléklet-típus: B0141) – eljárás kódtól függetlenül – szintén nem kötelező a megelőző vámkezelés adat megadása.

Sémaellenőrzés

A KKK-tól CDPS-be érkezett xml üzenetet először az XML séma alapján kell ellenőrizni. Hiba esetén: Válaszüzenet a beküldőnek a visszaadásról.

XML betöltés, átvétel

Hibátlan séma ellenőrzést követően az xml-ben beadott árunyilatkozat adatai bekerülnek az adatbázisba. Ezzel egyidejűleg megtörténik az árunyilatkozat átvétele, mely vámigazgatási cselekményként rögzítve bekerül az adatbázisba.

Automatizált folyamat-ellenőrzés

Az előző pontokban foglalt cselekményeket az „automatizált folyamat ellenőrzése” vizsgálat követi:

– A beküldő és az árunyilatkozaton szereplő ügyfél ellenőrzése (a 14. rovatban szereplő VPID rendelkezik-e EÜC azonosítóval, valamint azonos-e a beküldővel?)

– Az adott vámáru-nyilatkozat a továbbiakban elektronikusan feldolgozható-e?

Hiba esetén: az átvételről és a visszaadásról (a hiba megjelölésével) válaszüzenet megy a beküldőnek. A hiba javítása után a tételt újra be kell küldeni új azonosítószámon (KOT_AZON), melyre az árunyilatkozat-feldolgozó rendszer új nyilvántartási számot (CDPS_ID-t) fog adni.

Kitöltöttség, szintaktikai, összefüggés TARIC-ellenőrzés

Hibátlan automatizált folyamat-ellenőrzés esetén a következő ellenőrzési csomagok futnak:

– Kitöltöttség ellenőrzése: a rendszer automatikusan ellenőrzi, hogy az EV kitöltési útmutatójának megfelelően megadtak-e minden kötelezően kitöltendő rovat-hoz tartozó adatot (a vámjáráshoz szükségtelen adato-

kat törli a rendszer, erről értesítést kap a beküldő, de emiatt nem szakad meg az eljárás).

- Szintaktikai összefüggés-ellenőrzés: a rovatokban megadott adatok helyességének és az EV rovatának összefüggés-vizsgálata az adott egyedi tételtől függően.

- TARIC ellenőrzés: a TARIC-ban szereplő adatok (tarifaszám, ÁFA-kód, stb.) egyeztetése az EV vonatkozó rovatában megadott adattal (létező-e, érvényes-e?).

Hiba esetén: az átvételről és a visszaadásról (a hiba megjelölésével) válaszüzenet megy a beküldőnek. A hiba javítása után a tételt újra be kell küldeni új azonosítószámon (KOT_AZON), melyre az árunyilatkozat-feldolgozó rendszer új nyilvántartási számot (CDPS_ID-t) fog adni. Hibátlanul kitöltött import e-árunyilatkozat esetén a beküldő az átvételről és az elfogadásról kap értesítést.

Elfogadás

Hibátlan automatizált folyamat valamint kitöltöttség, szintaktikai, összefüggés-, TARIC ellenőrzés esetében megtörténik az árunyilatkozat elfogadása (megvalósul az árunyilatkozat elfogadása és a hozzá kapcsolódó vámigazgatási cselekmény adatbázisban való tárolása). Az elfogadás alapjául szolgáló ellenőrzések az átvételt követően történnek, ezért az ellenőrzéskor aktuális ellenőrzési szempontok, szűrők (mint például TARIC ellenőrzés) az átvétel időpontjához kapcsolódnak. Ennek megfelelően, ha az árunyilatkozat az elvégzett ellenőrzések alapján hibátlan és így elfogadásra kerül, az átvétel dátuma meg fog egyezni az árunyilatkozat-elfogadás cselekmény dátumával. Az ügyfél értesítést kap az átvételről és elfogadásról.

Feltételvizsgálat, kedvezmény feltételvizsgálat ellenőrzés

Az elfogadást követően a feltételvizsgálat, kedvezmény feltételvizsgálat következik. Parkoló pályára kerül a feldolgozás, ha:

- a feltételvizsgálat megállapítja, hogy a vámkezeléshez a TARIC-ba integrált okmány (engedély, igazolás...) benyújtása szükséges,
- és az okmány nem szerepel a melléklet adatok között, akkor az automatikus folyamat megáll. A pénzügyőr döntése alapján
 - a kérelmet vissza kell utasítani (manuális ág);
 - az „okmánypótlás” után a feldolgozás manuális úton elvégezhető,
 - és az okmány szerepel a melléklet adatok között, akkor az automatikus folyamat megáll. A pénzügyőr döntése alapján a folyamat folytatható (elfogadás), illetve időzítő alkalmazásával folytatódik. Az időzítő – azért, hogy az elektronikus árunyilatkozat-feldolgozás minél rövidebb időt vegyen igénybe – központilag legfeljebb 10 percre állítja meg a folyamatot;
 - az intézkedés feltételvizsgálat megállapítja, hogy a vámkezelné kívánt termékkel kapcsolatban korlátozó intézkedés van érvényben, de okmány benyújtása nincs előírva, akkor a folyamat megáll. A pénzügyőr döntése alapján

- a folyamat folytatható (feltételes elfogadás);
- a kérelmet vissza kell utasítani (manuális ág);
- amennyiben a kedvezmény feltételvizsgálat megállapítja, hogy a kedvezmény alkalmazásához okmány (engedély, igazolás...) benyújtása szükséges,
 - és az okmány nem szerepel a melléklet adatok között, akkor az automatikus folyamat megáll. A pénzügyőr döntése alapján
 - kérelemről eltérően a feldolgozás manuális úton elvégezhető,
 - az „okmánypótlás” után a feldolgozás manuális úton elvégezhető.

Az elektronikus folyamat megállításáról minden esetben üzenetet kell küldeni a beküldőnek, melyben fel kell szólítani, hogy vegye fel a kapcsolatot a vámhivatallal. Az eljáró pénzügyőr ügyféli kapcsolatfelvétel nélkül is tovább engedheti a folyamatot az „elfogadás”, illetve a „feltételes elfogadás” eseteiben, melyről értesítés nem készül.

Fontos követelmény az e-árunyilatkozat benyújtásához, hogy az adott vám eljárás elvégzésének feltételeként – jogszabályban meghatározott – csatolandó okmányokkal (például számla, származási igazolás, import engedély, egyéb hatósági engedély, adott TARIC intézkedéshez kapcsolódó nyilatkozatok stb.) az e-árunyilatkozatot beküldő nyilatkozattevőnek, a beküldés időpontjában rendelkeznie kell. Az elektronikus úton benyújtott árunyilatkozat mellékletéül szolgáló dokumentumokat az ügyfél (amennyiben a nyilatkozattevő a vámadós, úgy az eredeti példányokat; amennyiben a nyilatkozattevő nem vámadós, úgy neki a másolatot, míg a vámadósnak természetesen az eredeti példányokat) köteles megőrizni az elévülési ideig és azokat a fő/vámhivatal felszólítására bemutatni. Ezen túlmenően az adott import vámkezeléshez kapcsolódó – kedvezőbb vámtétel alkalmazásához megkövetelt – eredeti származási okmányt a határozat átvételekor be kell nyújtani az eljáró fő/vámhivatalhoz. A benyújtott okmányon az azonosítás érdekében fel kell tüntetni a vonatkozó e-árunyilatkozat CDPS_ID számát.

Kockázatkezelés

A kedvezmény feltétel vizsgálatot követően a rendszer kockázatelemző modulja, illetve a Vám- és Pénzügyőrség Központi Ellenőrzési Parancsnoksága állományába tartozó „központi e-revizor” (összefoglalva: kockázatelemzés) javaslatot tesz az áru-, illetve az okmányvizsgálatra vonatkozóan, mely alapján a fő/vámhivatali revizor az alábbiak szerint intézkedhet:

1. A javasolt áruvizsgálati mód részleges vagy teljes. A revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- vámvizsgálat nélkülire módosítani (folytatás) a mindenkori hatályos „Vámszakterület kockázatelemzési tevékenységéről” szóló VPOP utasítás alapján, felülbírálat szerint, vagy
- megjelölni az áruvizsgálat tervezett helyét és időpontját.

2. A kockázatelemzés okmányvizsgálatot jelez. A revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- lehetősége van áruvizsgálatot (teljes vagy részleges) elrendelni,
- az okmányt ellenőrzésre bekérni,
- felülbírálatot végezhet, a mindenkor hatályos „Vámszakterület kockázatelemzési tevékenységéről” szóló VPOP utasítás alapján.

3. A kockázatelemzés szerint nincs kockázat. A rendszer itt késleltetett funkciót alkalmaz. A késleltetés letelte előtt a revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- lehetősége van áruvizsgálatot (teljes vagy részleges) elrendelni,
- az okmányt ellenőrzésre bekérni,
- elfogadva a rendszer javaslatát, vámvizsgálat nélküli döntést hozni.

Okmányellenőrzés: az eljáró fő/vámhivatal elektronikus üzenetben megadja, hogy mely okmányokat, milyen határidőig kell a részére rendelkezésre bocsátani (az okmányok e-mail, vagy telefax útján is benyújthatók, de az okmányok eredeti példányban történő bemutatását is előírhatja).

Áruvizsgálat: az eljáró fő/vámhivatal elektronikus üzenetben megadja, hogy mely helyszínen, milyen időpontban kívánja megtartani az áruvizsgálatot (az áruvizsgálat helyszíne lehet az ügyfél telephelye [házi-szemle], vámudvar, vagy fő/vámhivatal ingatlanja).

A „parkolópályára” terelés esetén a kockázatkezelés kimenetéről azonnal értesítést kell küldeni a beküldőnek. A címzett vámhivatal nyitvatartási idején belül van vámhatósági közreműködés (vámhivatallal kapcsolatfelvétel, okmány benyújtás, áruvizsgálat megtartása). Amennyiben az okmányellenőrzés, vagy az áruvizsgálat nem állapít meg eltérést, biztosítani kell, hogy az elektronikus folyamat a pénzügyőr döntése alapján folytatódjon. Az eljáró pénzügyőr ügyféli kapcsolatfelvétel nélkül is tovább engedheti a folyamatot, melyről értesítés nem készül.

Számfejtés, vámbiztosíték-kezelés

Az elektronikus feldolgozás a számfejtési és biztosítékszámítási modul meghívásával folytatódik.

Megvalósul az engedélyezett fizetési mód ellenőrzése (előre fizetés [vámletét], halasztott fizetési engedély, kezesség). Amennyiben a fizetési mód nem előre fizetés (vámletét), halasztott fizetési engedély vagy kezesség és előírt vámtartozás van, az elektronikus folyamat megáll és a feldolgozás manuálisan folytatható (egyedi biztosíték mellett az áru kiadható).

Az elektronikus feldolgozás csak az alábbi esetben folytatható:

- ha a fizetési mód vámletét, halasztott fizetés vagy kezesség,
- a fizetési mód készpénz, de a számfejtés nem állapított meg fizetési kötelezettséget.

Amennyiben a fizetési mód alapján a vámbiztosíték-lekötés lehetséges, de nincs elegendő keret, az

elektronikus folyamat megáll és a tétel parkolópályára kerül. Erről az ügyfél értesítést is kap. Ha az ügyfél az üzenet hatására időközben feltöltötte a keretét, akkor folytatható a folyamat, ha továbbra sincs elegendő keret, akkor manuális ágra kell átirányítani.

Amennyiben a fentiekől (halasztott, vámletét vagy kezesség) eltérő fizetési módot jelölt meg az ügyfél, a tétel parkolópályára kerül és a feldolgozás manuális ágon folytatódhat, a beküldő értesítése mellett.

Kezesség esetén az import e-árnyilatkozat feldolgozása ideiglenesen felfüggesztésre kerül, az ügyfelet felszólítják a kezességi nyilatkozat bemutatására (papír alapon, fax útján, e-mail útján), majd ezt követően az e-feldolgozás tovább folytatódhat, automatikus kezességi lekötéssel. Abban az esetben, ha az e-árnyilatkozatot adó közvetlen képviselő (EV 14. rovat) és a kezességet adó (EV 50. rovat) megegyezik, az e-feldolgozási folyamat – EBiR-ben történő lekötés mellett – automatikusan folytatódik tovább.

Árukiadás

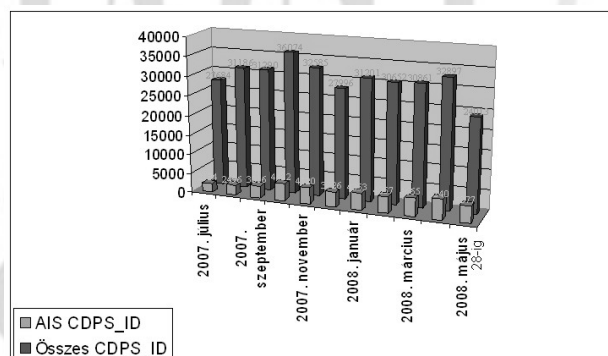
Sikeres lekötést követően az ügyfél elektronikus üzenetet kap, hogy az árut kiadták, szabadon felhasználható. A nemzeti AIS alkalmazásának első szakaszában a határozat kiadása a jelenlegi normál eljárási rend szerint történik, azzal a különbséggel, hogy a rendszeres elektronikus árnyilatkozatot adó előre egyeztetetheti a fő/vámhivatallal, hogy milyen módon és milyen időközönként juthat hozzá a manuális határozathoz.

Határozathozatal

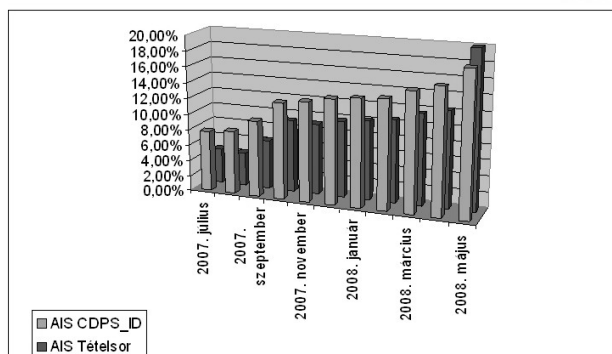
A jelenlegi jogi szabályozás ugyan már lehetővé teszi az elektronikus határozat kiadását, az erre vonatkozó fejlesztés 2008. év végéig tervezett megvalósulásáig minden esetben manuális ágon folytatódott a folyamat. A revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- az EV, a határozat és/vagy az információs lap adatainak megtekintésére, és jóváhagyás esetén a határozathozatal, vagy
- manuális ágon történő újrafeldolgozásra visszairányítani, abban az esetben, ha a feldolgozási eljárásban rendellenességet tapasztal.

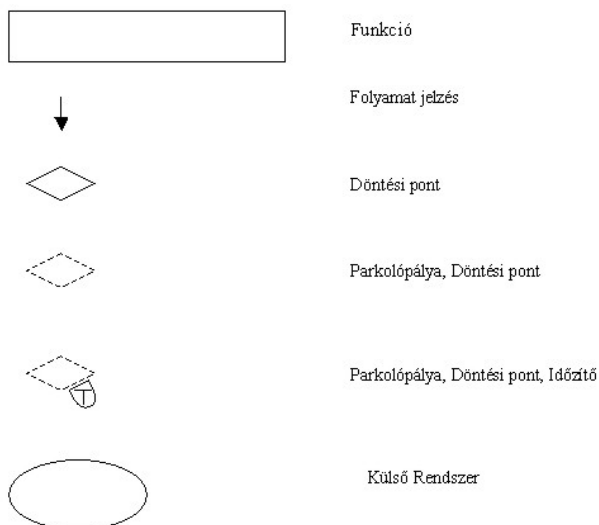
Elektronikus import árnyilatkozatok számának alakulása az összes import árnyilatkozat tükrében

Elektronikus import áruváltkozatok tétel- és tételsorszámának aránya az összes import áruváltkozat tétel- és tételsorszámának tükrében

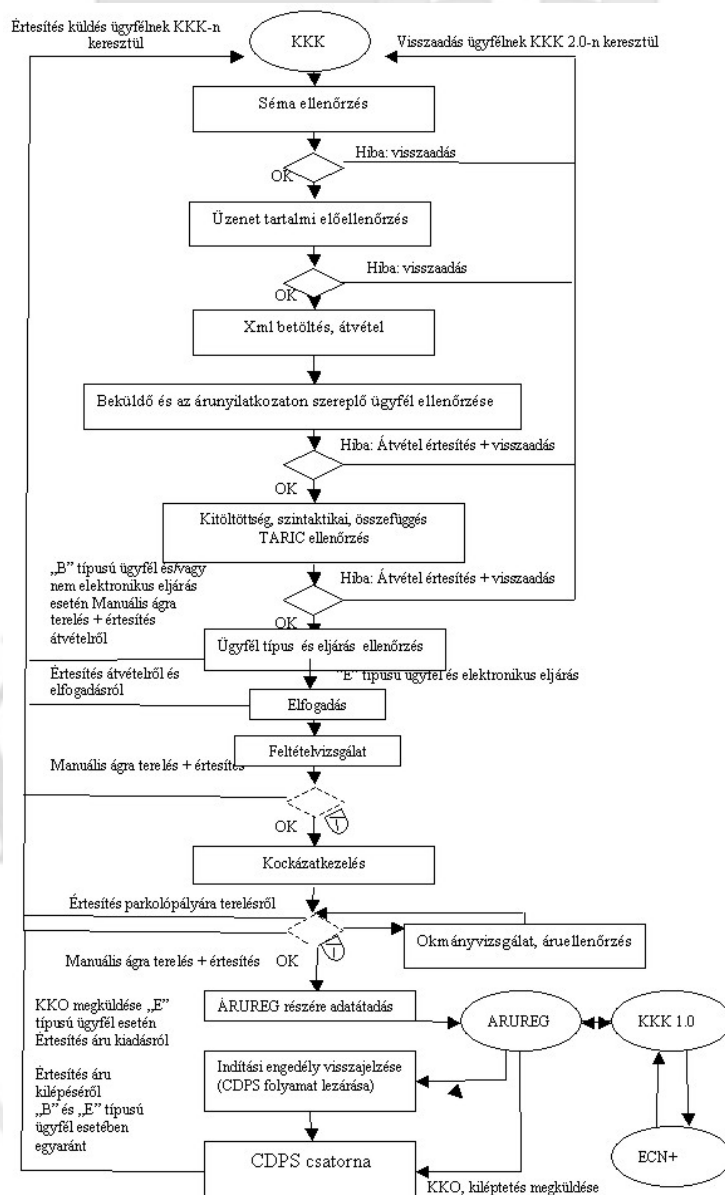

Jelmagyarázat:

2. Elektronikus export áruváltkozat feldolgozás

Az elektronikus úton benyújtott import áruváltkozat feldolgozása az alábbi egyszerűsített folyamatábrán látható:

KKK (VP Külső Kommunikációs Központja)

Az e-árnyilatkozat beküldésekor a vámhatósági rendszer ellenőrzi, hogy a 14. rovatban feltüntetett nyilatkozattevő (saját jogon exportáló, közvetlen- vagy közvetett képviselő) regisztrálása megtörtént-e az EÜC rendszerben, illetve a regisztrált ügyfélhez (VPID számhoz) hozzárendelt jogosulttól érkezett-e az e-árnyilatkozat. Az, hogy a regisztrált ügyfélhez milyen felhasználókat (e-árnyilatkozat benyújtására jogosultakat) rendelnek hozzá, illetve törölnek, a regisztrált ügyfélnek a felelőssége, így az Ő VPID száma alatt (14. rovat) benyújtott e-árnyilatkozathoz kapcsolódó kötelezettségeiért Ő vállal felelősséget, a képviseleti szabályokat is figyelembe véve.

Sémaellenőrzés

A KKK-tól CDPS-be érkezett xml üzenetet először az XML séma alapján kell ellenőrizni. Hiba esetén: Válaszúzenet küldése a beküldőnek a visszaadásról.

Üzenettartalmi előellenőrzés

A sémaellenőrzést az XML üzenet root element adatainak ellenőrzése követi (vámhivatali kód, ügyfél által megadott egyedi azonosító ellenőrzése). Hiba esetén válaszúzenet küldése a beküldőnek a visszaadásról és a hiba okáról.

XML betöltés, átvétel

Hibátlan séma ellenőrzést követően az xml-ben beadott árnyilatkozat adatait be kell tölteni az adatbázisba. Ezzel egyidejűleg megvalósul az árnyilatkozat átvétele, melyhez le kell tárolni az átvétel vámigazgatási cselekményt az adatbázisban.

A beküldő és az árnyilatkozaton szereplő ügyfél ellenőrzése

Az előző pontokban foglalt cselekményeket a következő vizsgálat követi:

- A beküldő és az árnyilatkozaton szereplő ügyfél ellenőrzése (a 14. rovatban szereplő VPID rendelkezik-e EÜC azonosítóval, valamint azonos-e a beküldővel)

Hiba esetén: az átvételről és a visszaadásról (a hiba megjelölésével) válaszúzenet megküldése a beküldőnek.

Kitöltöttség, szintaktikai, összefüggés TARIC ellenőrzés

Hibátlan automatizált folyamat ellenőrzés esetén az alábbi ellenőrzéscsomagok futtatása következik:

- Kitöltöttség ellenőrzése: a rendszer automatikusan ellenőrzi, hogy az EV kitöltési útmutatójának megfelelően minden kötelezően kitöltendő rovatához tartozó adatot megadtak-e (a kért vámeljáráshoz sülségtelen adatot törli a rendszer, melyről értesítést kap a beküldő, de emiatt nem áll meg a folyamata).

- Szintaktikai, összefüggés-ellenőrzés: a rovatokban megadott adatok helyességének és az EV rovatainak összefüggés-vizsgálata az adott egyedi tételtől függően.

- TARIC ellenőrzés: a TARIC-ban szereplő adatok (tarifaszám, ÁFA-kód stb.) egyeztetése az EV vonatkozó rovatában megadott adattal (létező-e, érvényes-e?).

Hiba esetén: az átvételről és a visszaadásról (a hiba megjelölésével) válaszúzenet megy a beküldőnek. A hiba javítása után a tételt újra be kell küldeni új azonosítószámon (KOT_AZON), melyre a feldolgozó rendszer új nyilvántartási számot (CDPS_ID-t) fog adni. Hibátlanul kitöltött import e-árnyilatkozat esetén a beküldő az átvételről és az elfogadásról kap értesítést.

Ügyféltípus ellenőrzése

Az exportör típus megállapítás („E” vagy „B” típusú ügyfél). Az exporteljáráásokban benyújtott e-árnyilatkozat feldolgozására attól függően kerül sor, hogy normál („B” típusú ügyfél) vagy egyszerűsített eljárásban („E” típusú ügyfél) nyújtották-e be. „B” típusú ügyfél részéről hibátlanul kitöltött export e-árnyilatkozat esetén a beküldő az átvételről kap értesítést, mely alapján 30 napon belül az e-árnyilatkozatot fogadó fő/vámhivatalnál kérheti a kiviteli vám eljárás vagy újrakiviteli eljárás lefolytatását az érintett szállítmány bemutatása mellett, de már manuális eljárásban. A kiviteli vám eljárás vagy újrakiviteli eljárás lefolytatását követően a szállítmány kiléptetésének megtörténtéről az e-árnyilatkozatot beküldő automatikusan elektronikus üzenetet kap.

Elfogadás

„E” típusú ügyfél, illetve a TARIC intézkedés típusok alapján NEM kizárt termékek, valamint nem kizárt eljárásokódok, továbbá hibátlan kitöltöttség, szintaktikai, összefüggés, TARIC ellenőrzés esetében megtörténik az árnyilatkozat elfogadása. A TARIC intézkedés típusok alapján kizárt termékekre, illetve a kizárt eljárásokódokra vonatkozó árnyilatkozat esetén a feldolgozás manuális ágon folytatódhat az „E” típusú ügyfél esetén is (ebben az esetben az „E” típusú ügyfelet ugyanúgy kell kezelni, mint a „B” típusú ügyfeleket). Az elfogadás alapjául szolgáló ellenőrzések az átvételt követően történnek, ezért az ellenőrzéskor aktuális ellenőrzési szempontok, szűrők (mint például a TARIC ellenőrzés) az átvétel időpontjához kapcsolódnak. Ennek megfelelően, ha az árnyilatkozat az elvégzett ellenőrzések alapján hibátlan és így elfogadható, az átvétel dátuma meg fog egyezni az árnyilatkozat elfogadás cselekmény dátumával. Az ügyfél értesítést kap az átvételről és az elfogadásról.

Feltételvizsgálat

Ha a TARIC-ban előírt okmány meglétét jelezte az ügyfél (az okmánykód szerepel a mellékletek között): időzítő alkalmazásával, pénzügyőri beavatkozás nélkül folytatódik az elektronikus folyamat. A késleltetés letelte előtt a revizornak lehetősége van:

– TARIC-on kívüli feltételt megjelölni (manuális ág),
– elfogadni az okmánycsatolás tényét (folytatás), vagy
– a megjelölt okmányt bekérni az okmánykód és határidő megjelölésével (Ebben az esetben az ügyfél értesítést kap az okmánybekérésről és annak határidejéről).

Ha a TARIC-ban előírt okmány meglétét nem jelezte az ügyfél (az okmánykód nem szerepel a mellékletek között) és a TARIC-ban előírt korlátozás nem okmányhoz kötött: ezekben az esetekben a revizornak lehetősége van TARIC-on kívüli feltételt megjelölni, vagy az árunyilatkozatot visszautasítani (manuális ág), feltételeken elfogadni az okmánycsatolás hiányát (folytatás).

Ha a TARIC-ban nincs feltétel meghatározva: időzítő funkció, a késleltetés letelte előtt a revizornak lehetősége van

- TARIC-on kívüli feltételt megjelölni (manuális ág),
- vagy beavatkozás nélkül folytatni a folyamatot.

Az elektronikus folyamat megállításáról minden esetben értesítést kap a beküldő.

Kockázatkezelés

A feltételvizsgálatot követően a rendszer kockázatelemző modulja javaslatot tesz az áru-, illetve az okmányvizsgálatra vonatkozóan, mely alapján a fő/vámhivatali revizor az alábbiak szerint intézkedhet:

1. A javasolt áruvizsgálati mód részleges vagy teljes. A revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- vámvizsgálat nélkülire módosítani (folytatás) a mindenkori hatályos „Vámszakterület kockázatelemzési tevékenységéről” szóló VPOP utasítás alapján felülbírálat szerint, vagy
- megjelölni az áruvizsgálat tervezett helyét és időpontját.

2. A kockázatelemzés okmányvizsgálatot jelez. A revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- lehetősége van áruvizsgálatot (teljes vagy részleges) elrendelni,
- az okmányt ellenőrzésre bekérni,
- felülbírálatot végezhet, a mindenkori hatályos „Vámszakterület kockázatelemzési tevékenységéről” szóló VPOP utasítás alapján.

3. A kockázatelemzés szerint nincs kockázat. A rendszer itt késleltetett funkciót alkalmaz. A késleltetés letelte előtt a revizornak az alábbi lehetőségei vannak:

- lehetősége van áruvizsgálatot (teljes vagy részleges) elrendelni,
- az okmányt ellenőrzésre bekérni,
- elfogadva a rendszer javaslatát, vámvizsgálat nélküli döntést hozni.

Okmányellenőrzés: az eljáró fő/vámhivatal elektronikus üzenetben megadja, hogy mely okmányokat, milyen határidőig kell a részére rendelkezésre bocsátani (az okmányok e-mail, vagy telefax útján is benyújthatók, de az okmányok eredeti példányban történő bemutatását is előírhatja);

Áruvizsgálat: az eljáró fő/vámhivatal elektronikus üzenetben megadja, hogy mely helyszínen, milyen időpontban kívánja megtartani az áruvizsgálatot (az áruvizsgálat helyszíne lehet az ügyfél telephelye [házi-szemle], vámudvar, vagy fő/vámhivatal ingatlanja);

A „parkolópályára” tereles esetén a kockázatkezelés kimenetéről azonnal értesítést kell küldeni a beküldőnek. A címzett vámhivatal nyitvatartási idején belül van vámhatósági közreműködés (vámhivatallal kapcsolatfelvétel, okmánybenyújtás, áruvizsgálat megtartása). Amennyiben az okmányellenőrzés, vagy az áruvizsgálat nem állapít meg eltérést, biztosítani kell, hogy az elektronikus folyamat a pénzügyőr döntése alapján folytatódjon. Az eljáró pénzügyőr ügyféli kapcsolatfelvétel nélkül is tovább engedheti a folyamatot, melyről értesítés nem készül.

ÁRUREG részére adatátadás

A kockázatkezelést követő lépés a határozatszám technikai képzése és az automatikus adatátadás az ÁRUREG-nek. Az ÁRUREG továbbítja a kiviteli adatokat az ECN+-nek. Az ECN+ visszaadja az ÁRUREG-nek az MRN azonosítót.

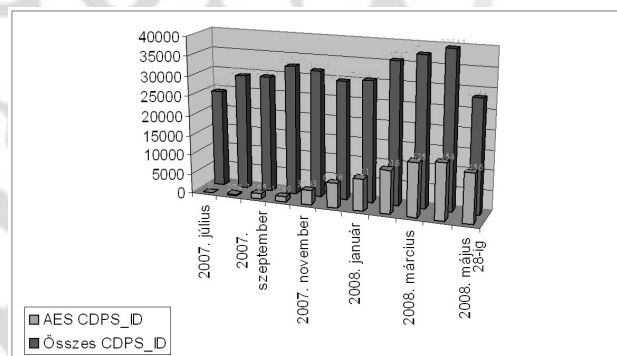
Indítási engedély visszajelzése

A CDPS feldolgozási folyamat lezárása ECN+ tól kapott IE501-es üzenet érkezése esetén az ÁRUREG kezdeményezésre történik.

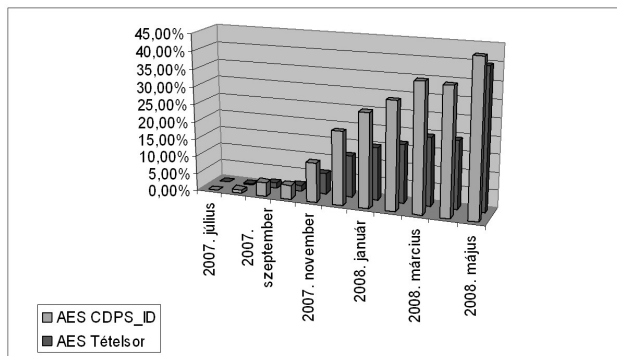
CDPS csatorna (áru kiadása, kiléptetési üzenet megküldése)

Az ismertetett ellenőrzések sikeres lezárását követően az e-árunyilatkozatot beküldő helyi egyszerűsített eljárás engedélyese az áru kiadásáról a Kiviteli Kísérő Okmány (KKO) elektronikus üzenet formájában értesül. A kiviteli vám eljárás vagy újrakiviteli eljárás lefolytatását követően a szállítmány kiléptetésének megtörténtéről az e-árunyilatkozatot beküldő (mind az „E”, mind a „B” típusú ügyfél) automatikusan elektronikus üzenetet kap.

Elektronikus export árunyilatkozatok számának alakulása az összes export árunyilatkozat tükrében

Elektronikus export árnyilatkozatok tétel- és tételesorszáma aránya az összes export árnyilatkozat tétel- és tételesorszáma arányában

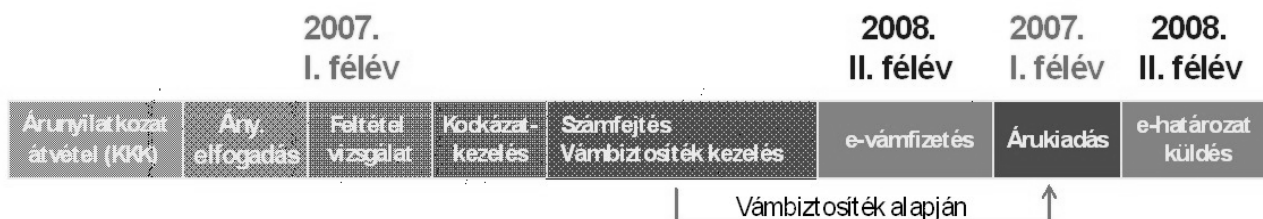

VI. Import E-VÁM (AIS_HU) további fejlesztése

A már megkezdett fejlesztésben az egyik legfontosabb továbblépés, hogy az elektronikus import vámkezelési folyamata az elektronikus ágon végig tudjon menni, vagyis a vámkezelési eljárás utolsó mozzanata, a határozathozatal is elektronikus üzenet formájában jusson el az e-árnyilatkozatot benyújtó részére. Ekkor már

nem kell bemenni a fő/vámhivatalhoz a határozat átvételéért, mert azt a benyújtó ügyfél a KKK-n létrehozott tárházból, a határozat kiadásától számított öt napig letehető. Amennyiben ezt nem teszi meg, a határozatot öt nap után kiveszik a tárházból és a fő/vámhivatal postán elküldi a nyomtatott határozatot.

Az elektronikus feldolgozási folyamat teljességéhez hozzátartozik még, ha a vámkezelési folyamat azonnali fizetési mód esetén is végig tud menni a határozat kiadásáig. Ehhez az szükséges, hogy a vám és egyéb nemzeti adókat és díjakat lehessen elektronikus úton is befizetni. Az ehhez kapcsolódó fejlesztés már elkészült és öt bankkal sikerült is megállapodni, hogy kapcsolódjanak a vámhatóság e-vámfizetési rendszeréhez, az EBÜK-höz. Az öt bank közül az OTB Bank NyRt.-vel már sikeresen kiépült a rendszerkapcsolat. Az e-vámfizetés folyamata szerint az e-határozat megküldését követően, az e-határozatban megállapított fizetési kötelezettségeit az ügyfél a szerződött bankokon keresztül át tudja utalni. A bank az átutalási megbízás feldolgozását követően elektronikus üzenetet küld a vámhatóság EBÜK rendszerébe arról, hogy az átutalási megbízást visszavonhatatlannal elfogadta. Ennek alapján az EBÜK automatikus üzenetet küld a CDPS-nek, hogy az áru kiadható. Az előzőekből kiderül, hogy az e-határozattal párhuzamosan az e-vámfizetés is lehetségessé vált az elektronikus import árnyilatkozat adás (AIS) során.

Prioritást kapott a szabad forgalomba bocsátásra vonatkozó eljárások kódok körének bővítését szolgáló fejlesztés. Az eddigi öt eljárás kódon kívül leginkább alkalmazott 49* EK (Áruk adójogi szempontból történő szabad forgalomba bocsátása a Közösség és az olyan országok közötti áruforgalom keretében, melyekkel a Közösség vámuniót alkot, például török A.TR-es áruk) kerül

be az AIS-ben feldolgozható eljárások kódok közé. Szintén 2008. évi fejlesztés az egyszerűsített eljárásban benyújtott kiegészítő árnyilatkozatok feldolgozásának bevonása az AIS_HU rendszerbe.

Buzási Tibor

A határvámhivatalok kábítószer ellenes tevékenysége

A felderítések sikere jórészt az együttműködésen, és az emberi tényezőn múlik

„Tudomásul kell venni
a kémnek és a csempésznek,
csak a bukásait ismerjük.
A sikereiket nem”

(Dirk Leeman, holland vámtisztviselő)

Már régen túlléptünk az ezredfordulón, világunk gyors, rideg, személytelen. Ami mindent meghatároz, az a pénz, szinte mindegy miből (hiszen nincs szaga), mindegy honnan származik – cél a profit. Globalizálódik a droghandel is, mely tulajdonképpen egyfajta gazdasági tevékenység. De nagy baj van vele, csak részben vonatkozik rá a közgazdasági törvények, saját törvények szerint működik.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének szakbizottságai évről évre összegzik a nemzetközi kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás alakulását. Minden egyes jelentésből kiemelkedik, hogy a drogokkal való világméretű visszaélés az emberiség alapvető és súlyos problémája. A kábítószer-jelenséget kísérő bűnözés, erőszak és korrupció veszélyeztetetheti a társadalmak politikai és gazdasági alapjait, intézményrendszerét, értelmetlen embervesztéseket okoz, és jelentős környezeti károkhoz is vezet.

A vám- és pénzügyőrség leggyakrabban az országhatárokon találkozik a kábítószerrel visszaélés bűncselekménnyel, legtöbbször a nagy forgalmú határátkelőhelyeken. Mindez nem azt jelenti, hogy vámhivatalokat a veszélyeztetett, illetve kevésbé veszélyeztetett kategóriába lehetne sorolni.

Az országhatár az a pont, ahol minden átkelő járművet, személyt és árut valamilyen szinten, ellenőriznek.

Azt hihetnénk, hogy ezzel a probléma meg is van oldva, hiszen a határon felderítik a bűncselekményt, és a rosszak elnyerik méltó büntetésüket. Sajnos azonban ez nem mindig történik így, mivel a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény elkövetői is a profizmus világában élnek. Ellenük csak hasonló profizmussal lehet eredményt elérni. Bűnözői oldalon komoly technológiákat és szervezettséget vonultatnak fel, emiatt van olyan, nem is túl szkeptikus vélemény, mely szerint a Nyugat-Európába irányuló kábítószer-forgalomnak csak körülbelül az egytizenketted részét sikerül feltartani. Vagyis a kábítószer-szállító útvonalakon szolgálatot teljesítő rendészeti szerveknek évente átlagosan csak egy hónapra sikerül komolyabb zavart kelteni a drogpiacon. Bőven van tehát még feladatunk.

Mi is az a kábítószer?

A kábítószer fogalmát a Btk. nem határozza meg. A kábítószernek minősülő anyagok felsorolását a kábítószer termelésének, gyártásának, feldolgozásának, forgalomba hozatalának, raktározásának és használatának szabályozását az 1/1968. (V. 12.) BM–EüM együttes rendelet mellékletében közzétett jegyzékek tartalmazzák. A Btk. 286/A. §-a értelmében kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotrop anyagot is érteni kell. A pszichotrop anyagok listája a 4/1980. (VI. 24.) EüM–BM együttes rendelet mellékletét képező I–V. jegyzékben található.

A kábítószeret köznapiban értelemben az alábbi definíció határozza meg legjobban:

„Kábítószereknek nevezzük azokat az anyagokat, amelyek a szervezetbe kerülve kellemes érzést, eufóriát, színes álmokat, csapongó gondolatokat, érzéksalódásokat idéznek elő.”

Más megfogalmazásban a kábítószer – legyen természetes eredetű, vagy mesterségesen úton előállított –, ősidők óta arra szolgál, hogy az ember idegrendszerének vagy érzékszerveinek egy vagy több funkcióját megváltoztassa.

Jelenleg, az amerikai piacok telítettsége miatt – a forgalom egyre inkább Európába terelődik át, ahol jóval nagyobb a kínálat, mint a kereslet. Manapság jóval töményebb drogok kerülnek piacra, ennek következtében fogyasztásuk ártalmasabb az egészségre. Míg korábban a „kiskereskedelmi” forgalom számára kiszerelt heroin tisztasági foka 10 százalék körül mozgott, ma már eléri akár a 15–20 százalékot is.

A kábítószereket csoportosíthatjuk:

– hatásmechanizmus szerint (depresszánsok, stimulációs szerek, hallucinogének);

- alapanyagaik szerint (természetes, szintetikus szerek);
- jogi megítélésük szerint (kábitószer és pszichotrop anyagok);
- és a fogyasztás módja szerint (szívják, belélegzik, injekciózzák stb.).

Természetesen még nagyon sok lehetőség létezik a csoportosításra.

A jogalkotót a kábítószerekkel kapcsolatos visszaélések megakadályozása, csökkentése céljából több körülmény is vezérli. Egyrészt társadalmi igény a kábítószerekkel való visszaélések definiálása és szankcionálása, másrészt Magyarországot nemzetközi szerződések kötelezik a kábítószerekkel való visszaélésekkel szembeni fokozott fellépésre.

A maastrichti szerződés eredményeképpen létrejött Európai Unió három pillére közül az első és a harmadik tartalmaz kábítószerüggyel kapcsolatos rendelkezést. Az első pillér 129. cikke, a kábítószerkérdést a közegészségügy tárgykörébe sorolja és kiemeli a megelőzést, mint a kábítószer-visszaélés elleni küzdelem közösségi szinten preferált területét. A bel- és igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos harmadik pillér cikkelyének 4. és 9. pontja az együttműködés keretében eső területek között említi a kábítószer-függőség elleni küzdelmet és a rendőri, rendészeti szervek közötti együttműködést az illegális kábítószer-kereskedelem megelőzése és leküzdése érdekében.

Visszaélés kábítószerrel bűncselekmény

A Büntető Törvénykönyv a közrend elleni bűncselekmények közé sorolja és négy szakaszra bontja a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény elkövetési magatartásait és elkövetőit. Ide kapcsolódik még a 283. §, mely meghatározza azok körét, akik ugyan megvalósították a 282. §-ban, illetve 282/A., 282/B., 282/C. §-ban meghatározott, vétségként minősített, valamely elkövetési magatartást, azonban csekély mennyiségű kábítószere követték el a cselekményt, illetve kábítószerfüggő személyek és a cselekményükkel kapcsolatos büntető eljárás alatt, az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolják, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesültek.

A vám- és pénzügyőrség, a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény elkövetése esetén, akkor rendelkezik nyomozati jogkörrel, ha azt az ország területére való behozattal, az ország területéről kivittel, valamint az ország területén való átvittel követik el. Ez jellemzően a 282. § (1) bek.-ben meghatározott cselekményekre, tehát a szállításra vonatkozik, egyéb esetben akkor nyomozhat, ha a bűncselekményt a vám- és pénzügyőrség észleli, vagy a feljelentést a testületnél teszik meg.

Meg kell jegyezni azonban, hogy a vám- és pénzügyőrség, a Központi Járőrszolgálat ellenőrző járőrei és a „belterületen” működő vámhivatalok, fővámhivatalok járőrei révén egyre kiterjedtebb és hatékonyabb ellenőr-

zéseket végez az ország teljes területén, így igen nagy az esély a terjesztői-kereskedői típusú kábítószerrel való visszaélések felderítésére is. Jelenleg az úgynevezett mélységi ellenőrzés kiterjesztése a vám- és pénzügyőrség fejlesztési prioritásai között szerepel.

A visszaélés kábítószerrel bűncselekmény fő elemei:

1. Kábítószer-előállítás, -szállítás, az ezekhez szükséges tárgyi és anyagi eszközök biztosítása (előállító-szállító típusú kábítószerrel való visszaélés). Pontos meghatározását a Btk. 282. § adja meg.

2. Kábítószer terjesztése, kereskedelme, ezekhez való előkészület (kereskedői-terjesztői típusú visszaélés kábítószerrel), melyet a Btk. 282/A. § határoz meg.

3. Visszaélés kábítószerrel gyermek vagy fiatalkorú felhasználásával – Btk. 282/B. §. Itt maga az elkövetői magatartás hasonul az előző két pontban említettel, azonban az elkövetők köre egészen más.

4. Kábítószerfüggő személy által elkövetett visszaélés kábítószerrel bűncselekmény Btk. 283/C. §. A 282/C. §-ban leírt elkövetési magatartások ugyanolyanok, mint a 282. §-ban leírt „előállító-szállító”, illetve a 282/B. §-ban leírt „kereskedői-terjesztői”, azonban a 282/C. §-ban speciális a bűncselekményt elkövető személy – mivel kábítószerfüggő.

5. Aki nem büntethető kábítószerrel visszaélés miatt, a kábítószerfüggőkre vonatkozó speciális szabályok – Btk. 283. §. A Büntető Törvénykönyv e szakasza szorosan összefügg a visszaélés kábítószerrel bűncselekménnyel. Itt látszik, hogy a kábítószerfüggő személyt a társadalom beteg embernek tekinti. Ebben a szakaszban a Büntető Törvénykönyv olyan ritka kitételre találhatunk példát, amikor nem sorol fel valamely, egyébként büntetendő cselekményre büntetést, aminek feltétele, hogy az előállítói-szállítói elkövetési magatartást – és csak azt! – csekély mennyiségű kábítószere, kábítószerfüggő személy valósítsa meg, valamint meghatározott feltételek mellett vesse alá magát gyógykezelésnek.

A prekursorokról

A visszaélés kábítószerrel bűncselekmény határon történő felderítésénél nem kerülhetjük ki a prekursor anyagokkal való visszaélést, amit a Btk. 283/A. § nevesít „Visszaélés kábítószer előállításához használatos anyaggal” – címen.

A kábítószer-kereskedelem globálissá válása miatt ma már nemzetközi szerződések határozzák meg, mely anyagok szükségesek a kábítószerek ipari szintű előállításához. Ezek az anyagok nem minősülnek kábítószereknek, de azok előállításához nélkülözhetetlen vegyszerek, segédanyagok, melyeket az ipar, vegyipar más célokra is felhasználhat. Ezeket az anyagokat prekursoroknak (aceton, sósav, efedrin, ergotamin stb.) nevezzük.

A vámmhatóság a prekursorok mozgását is folyamatosan figyeli. Ezen anyagok azonosítására a vámtarifaszám (TARIC kód) szolgál, mely nemzetközileg köte-

lező áruazonosítási kódrendszer. Ez a vámszakma alapja.

A mai korszerűnek tartott vám-elektronikai rendszerekbe integrált kockázatelemzési modulok jelzik, ha ilyen anyagokat kívánnak megfelelő engedélyek, hozzájárulások nélkül indokolatlan céllal vagy módon szálítani.

A Btk. 283/A. § büntetni rendeli a prekursorokkal, mint nemzetközileg ellenőrzött anyagokkal engedély nélkül végzett, gyakorlatilag bármilyen tevékenységet (előállítás, megszerzés, tartás, szállítás, kereskedelem, felhasználás).

Nem büntethető azonban ezen cselekmények miatt az a személy, aki e tevékenységét a hatóságoknak jelenti, az ilyen anyagokat a hatóságnak átadja, illetve együttműködik a hatóságokkal a kábítószer-előállításban részt vevő személyek felderítésében (tevékeny megbánás).

Kábítószer-felderítés az államhatáron

Az államhatárokon két fegyveres, ellenőrzést végző testület dolgozik: a rendőrség határőrizeti szervei (gyakorlatilag minimális különbséggel a nemrég megszűnt határőrségtől), valamint a vám- és pénzügyőrség. (A köztudatban és a médiákban gyakran összemosódik a két szervezet, pedig teljesen más a tevékenységi körük.)

A határellenőrzést végző rendőrség elsősorban az emberekkel foglalkozik, az államhatáron át szabályosan, vagy törvénytörő módon átkelni készülő magyar és külföldi állampolgárokkal. Kábítószerrel jellemzően akkor találkozhatnak, ha tevékenységük során egy-egy törvénytörő személy, személyes ellenőrzése (motosása) közben találhatnak nála. Ez azonban szinte mindig saját fogyasztásra szolgál. A kábítószer-felderítés munkáját inkább a határ közeli településeken végzett információ-szerzéssel, területbiztosítással segítik.

A vám- és pénzügyőrség kábítószer-ellenes tevékenysége

A vám- és pénzügyőrség (továbbiakban pénzügyőrség) egyebek között az államhatáron keresztül zajló utas- és teherforgalom ellenőrzésével foglalkozik, így jelen van a nemzetközi vízi utak mellett (hajózás) és a nemzetközi repülőtereken is (légi forgalom). E területeken a leggyakrabban a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény 282. §-ban leírt elkövetése fordul elő. Vagyis: „Aki kábítószert természet, előállít, megszerz, tart, az országba behoz, onnan kivisz, vagy az ország területén átvisz” – amit a „vamosok” egyszerűen kábító-szer csempészetként aposztrofálnak.

Elvileg találkozhatunk a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény további szakaszaiban leírt elkövetési magatartásával is, ezek államhatáron való felderítése azonban nem jellemző.

Megjegyzés: Volt azonban olyan eset, amikor kábító-szerfüggő személy valósította meg a Btk. 282/C. §

szakaszban leírt elkövetési magatartást. Nem kis riadalmat keltett a vele szemben eljáró pénzügyőrök között, mivel kihallgatása során rosszul lett, elvonási tünetek jelentkeztek nála. Nagyobb baj csak azért nem lett a dologból, mert gépkocsijának egyik rejtékhelyéről előkerült „utazó csomagja” és ezzel segíteni tudott magán.

A vám- és pénzügyőrség államhatáron végzett tevékenységének lényege az országból való ki- és belépő áruforgalom ellenőrzése, s mivel a kábítószer maga is egyfajta „áru”, munkájuk folyamán gyakran találkoznak vele. Ez a találkozás egyik félnek sem kellemes.

A pénzügyőrség a „rendszer-váltás” után kezdett komolyabban foglalkozni a kábítószer-csempészettel, először szinte csak „magánszorgalomból”, néhány lelkes főtiszt támogatásával és irányításával.

Ma már a Vám- és Pénzügyőrség Központi Bűnüldözési Parancsnokság külön osztálya foglalkozik a kábító-szer-felderítés koordinációjával. A kilencvenes évek közepétől a kritikusabb határszakaszokon, a horvát, szerb, román, ukrán határszakaszokon, képzett (néhányuk külföldön is) szakemberekkel ellátott kutatócsoportok végzik a kábítószer-felderítési munka dandárját.

A pénzügyőr iskolán és rendőrtisztai főiskolán külön tantárgy a drogismeret és a kábítószer-felderítés.

A vám- és pénzügyőrségnek 2007-ben a különböző határátkelőhelyeken és belterületen sikerült növelni a lefoglalt kábítószer-mennyiségét.

Öröme azonban nincs túl sok ok, mivel brit számítások szerint az „Aranyfélhold” országaiból naponta körülbelül 100 kilogramm kábítószer (heroin) „indul” Nyugat-Európába. Ez azt jelenti, hogy három-négy napos szükségletet „állítottunk” meg. A kábítószert Törökországon és a Balkánon keresztül szállítják, és az útvonalba beleesik hazánk is.

Magyarország a középső balkáni útvonalon fekszik, hozzánk Románián és Szerbián keresztül érkezik a kábítószer. Útközben Bulgáriában, Romániában, Szerbiában átsomagolják és főleg kamionba, személygépkocsiba rejtik.

Az „Aranyfélhold” és a balkáni útvonal

Hazánk körülbelül fél úton helyezkedik el az „Aranyfélhold” országai, Afganisztán, Irán és Pakisztán között. Ezekben az országokban labilis a politikai helyzet, gyenge a gazdaság és az iparosodás. A forrongó politikai helyzet miatt szükségük van fegyverre és más nyugati iparcikkekre, de nincs olyan – hagyományos értelemben vett – gazdasági erejük, ami lehetővé tenné e cikkek beszerzésének finanszírozását. A megoldás a mák-, illetve a kábító-szer-, ezen belül a herointermelés. A herointermelés ezekben az országokban a főleg kurdok lakta területekre koncentrálódik, mivel ők hosszú ideje vívják függetlenségi harcukat, és ennek pénzügyi hátterét szinte kizárólag a kábító-szer-termelés adja.

Az „Aranyfélhold” országaiból több útvonalon keresztül jut el a kábító-szer Nyugat-Európába.

1. Az északi útvonal: a kábító-szer Afganisztánból és Iránból a volt szovjet tagköztársaságokon keresztül jut

el Lengyelországba, majd Németországba és onnan tovább. Ez az útvonal nagyon nehézkes a drogszállítványok számára, mert útközben több maffiaterületen is keresztül haladnak a szállítványok, melyek lefölközik a hasznát. A rossz infrastruktúra miatt az útvonal lassú is.

2. A déli balkáni út: a kábítószer Törökországon, Bulgárián, a volt Jugoszlávián keresztül jut Ausztriába, Olaszországba és tovább. Ez az útvonal jórészt megszűnt, mivel a Jugoszlávia felbomlását megelőző délszláv háborúk lehetetlenné tették a biztonságos közlekedést.

3. A középső balkáni út: a délszláv háborúk előtt, Törökország, Bulgária, Jugoszlávia, Magyarország, Olaszország, Ausztria volt az útvonal. A háború alatt Románia felé terelődött az út, ez egybeesett a kilencvenes évek fogyasztói fellendülésével. Magyarországon ekkor a nagylaki határátkelőn fogták a legtöbb kábítószert. Érdekes változásokat hozhat Koszovó elszakadása Szerbiától, mivel e tartományban a felderítési eredmények szerint „hagyomány” a droggal való üzletelés.

Heroinhelyzet a Balkán útvonalon

A kölni székhelyű Német Vámbűnügyi Hivatal adatai alapján, 2007-ben a Balkán útvonalon 88 esetben 3980 kilogramm heroint foglaltak le, ebből a vám- és pénzügyőrség nyolc esetben, 46 kilogrammot derített fel. A korábbi évekkel összehasonlítva megállapítható, hogy míg a lefoglalások száma csökkent, addig jelentősen nőtt a lefoglalt heroin mennyisége.

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a nagy lebukási kockázat miatt általában csak kisebb, néhány tíz kilogrammos vagy párkilós tételekben szállítják a kábítószert, mázsás felderítésekre szinte csak a Balkán útvonal elején, Törökországban és Bulgáriában került sor.

A rejtékhelyeket tekintve lényeges változások nincsenek, továbbra is tehergépkocsiban, nagy terjedelmű legális áru között vagy a vezetőfülkében, illetve személygépkocsik üregeiben (üzemanyagtartály, kárpit mögött, lökhárítóknak, pótkerékben) és a személyes csomagokban rejtik el legtöbbször a csempészendő kábítószert.

A heroinfelderítések számát összevetve megállapítható, hogy a lefoglalást jelző 16 ország közül hazánk az előkelő negyedik helyen áll, a sokkal jobb földrajzi pozícióban levő Bulgária, Törökország és Németország mögött. Elég azonban csak a térképre néznünk és látható, hogy a legforgalmasabb „kábitószer-szállító” utak áthaladnak hazánkon. Elvileg, minél több szűrőn megy keresztül a kábítószer-szállítvány, annál nagyobbra kell lennie a fennakadás esélyének. Elvárható az is, hogy a legközelebbi szűrőkön (országokban) kellene a legtöbb felderítésnek lennie. Erre alaposan rációfól a nagy számokkal Németország, és a másik véglet, a minimális elfogási esettel Görögország, Makedónia, s főleg Románia. Úgy véljük, még Magyarországnak is bőven van javítani valója.

A felderítésekből látható, hogy a Balkán útvonalon szállított heroin jelentős része eljut Európa nyugati felébe.

A felderítési eredmények azt is jelzik, hogy nagy élenkség van a Balkán útvonalon. Nemzetközi előrejelzések szerint a tavalyi (2007-es) afganisztáni máktermelés – a NATO jelenlét ellenére – jelentős mennyiségű kábítószer előállítását teszi lehetővé. A lefoglalások csak töredékei a szállított mennyiségnek.

A környezetünkben levő országok közül Szlovénia és Horvátország hazánkhoz hasonló (a kalkulált átszállított mennyiséghez képest nem túl jó) eredményt ér el a kábítószer-felderítésben. Az eredményekből látható, hogy ha a kábítószer átjut a török és bolgár ellenőrzésen, akkor már nagy valószínűséggel bekerül az EU területére. Földrajzi kulcspozíciójuk ellenére Románia és Szerbia vámhatóságai (sem) hatékonyak a kábítószer-felderítésben. Jellemző, hogy tranzit országok többsége nem képes betölteni a megfelelő szűrő szerepet.

Az, hogy Törökország és Bulgária után a távolabbi Németország foglalta le a legtöbb mennyiséget, azt jelenti, hogy valamit sokkal jobban „csinálnak”, mint a tranzit országok határellenőrzést végző szervei. Pedig elvileg a felderítéshez a feltételek mindenütt adottak.

A kábítószer csempészetrel foglalkozók állampolgársága is jellemző, az elkövetők főleg bolgárok, törökök és volt jugoszlávok (jellemzően sok a kosovói albán).

Megjegyzés: Nyugat-Európa kábítószer-szükségleteit és az Aranyföldhold termelési eredményeit összevetve, elgondolkodtató, hogy a megtermelt kábítószernek csak milyen kis töredékét állítottuk meg. Nem vigasztaló, hogy nyugati kollégáink sem dolgoznak sokkal hatékonyabban.

Hol és hogyan lehet ellenőrizni?

A visszaélés kábítószerral bűncselekmény felderítésére irányuló ellenőrzés általános szabályai, az ellenőrzött járművek és személyek kiválasztási szempontjai:

Az államhatárokon átmenő forgalom döntő többsége különféle közlekedési eszközökön zajlik. A személygépkocsiknak, autóbuszoknak, tehergépjárműveknek, vasúti járműveknek megvannak a sajátos helyei, módjai a kábítószer vagy más csempészárú elrejtésére. A légi forgalom teljesen zárt rendszer, repülő eszközökben nem jellemző a kábítószer szállítása, ott inkább az utasok személyes poggyászában és testi őrizetében levő dolgokban, gyakran testüregeiben rejtik el. Ugyanez vonatkozik az államhatárt tömegközlekedési eszközzel vagy gyalogosan átlépő személyekre is.

A különféle közlekedési eszközök ellenőrzése szinte mindig más és más technológia szerint zajlik, azonban vannak olyan szabályok, amelyek általánosan érvényesek minden ellenőrzési módra. Az államhatáron az ellenőrzés vámvizsgálat keretében zajlik, a vámvizsgálatot a vám- és pénzügyőrség törvényes jogosítványai alapján végzi. Bármilyen jármű ellenőrzése során három

fontos szabályt kell követni: az ellenőrzésnek módszeresnek, átfogónak és biztonságosnak kell lennie.

Módszeres alatt azt értjük, hogy célszerű minden ellenőrzést ugyanazon rendszer szerint lefolytatni. Ezt mindenki maga alakítja ki, saját tapasztalata és kockázatelemzési szempontok alapján.

Átfogó és részletes a vizsgálat akkor, ha minden lehetséges kábítószer-elrejtésre alkalmas hely ellenőrzésre kerül. Az átfogó vizsgálat mindenre kiterjed az utas, vagy kamionsofőr ruházatától a jármű kábítószer elrejtésre alkalmas pontjaiig, beleértve azokat az új helyeket is, amelyek csak a vizsgálat során derülnek ki.

Biztonságra kell törekedni az ellenőrzés során, egyrészt ügyelni kell a fokozott balesetveszélyre, másrészt készen kell állni egy esetleges támadás kivédésére is.

Bármilyen járműről van szó, a pénzügyőr egyedül sosem végezhet vámvizsgálatot. A vámvizsgálat előtt fel kell mérni a biztonsági kockázatot, hogy mekkora veszélyt jelent, ha az ellenőrzést végző esetleg kettesben marad a potenciális elkövetővel. Tudni kell, hogy aki kábítószerrel „lebukik”, mindenre képes lehet.

Profilok kialakítása, az elkövetők kiszűrése

Hasonlóan a klasszikus csempészethez, a kábítószer szállítói is minden létező lehetőséggel megpróbálkoznak szállítmányaik biztonságos célba juttatásához. Mivel óriási összegek forognak kockán, körültekintőbbek a „normál” csempészeknél. Ennek ellenére a lényeg ugyanaz: igyekeznek a vámhatóság figyelmét valamilyen formában elterelni. Sajnos, a statisztikai adatok alapján, ez többnyire sikerül is nekik.

A szállítók kiszűrése valamennyi vámhatóságnak gondot jelent. A közhiedelemmel ellentétben a felderítések zöme nem előzetes információ „súgáson”, hanem úgynevezett profilokon alapul. A vámigazgatóságok a profilokat korábbi felderítési tapasztalataik alapján állítják össze. Összegzik az adott időszak tapasztalatait, az egyes felderítésekkel összefüggő körülményt, így

- az elkövető korát, nemét stb.;
- a lakóhelyét, szállítmányának berakási helyét;
- egyedül utazott vagy nem, ha nem egyedül, akkor kivel;
- ha családtaggal, akkor gyermekkel vagy felnőttel;
- a felderítés helyszínéig használt útvonalat;
- a nála levő készpénz, csekk mennyiségét (jellemző a készpénz, valamely kerek összeghez közelítően);
- a jegyváltás módját (készpénz, csekk); légi forgalomban;
- útlevelelének kiállítási idejét;
- ha nyilatkozata szerint üzletember, van-e nála névjegyártya, vagy bármi, ami üzleti tevékenységre utal;
- van-e szállodai szobafoglalása stb.

A felsorolást lehetne még folytatni, hiszen nem egyformák a profil szempontjai egy déli közúti határátkelőn és egy keletin, de teljesen más lehet egy nemzetközi repülőtéren is.

A vámhatóság illetékes szerve (Bűnügyi Igazgatóság, továbbiakban BIG), az adatok kiértékelésével állítja fel a profilokat, így a vámhivatalok részére kiadhat-

nak olyan utasítást, profilt, melynek alapján a kábítószer szállítók nagyobb eséllyel lehet kiszűrni. (Például a szállítók neve szinte mindig férfi, kora 25-30 év, egyedül utazik, körülbelül 1000 USD-val rendelkezik, útlevelet nemrég állították ki, repülő- vagy autóbuszjegyét készpénzért vásárolta, gépkocsiját nemrég vette, kevés poggyásza van stb.)

Megjegyzés: Remek dolog a profilok kialakítása, segítségével több felderítés is sikerült már. De ha csak a profilokat figyeljük, nem biztos, hogy eredményt érünk el. A profilok kialakítói, a már „megbukott” bűnözők adatait vizsgálják. Kevésbé veszik figyelembe, hogy az adott határátkelőnek milyen a valós forgalma. Lehet, hogy a profilnak megfelelő személyből naponta több száz kel át az államhatáron, innentől a profilozás értelmét veszti. S előfordult már kábítószerfogás – szomszédos országban – vasárnapi kirándulásból visszatérő család autójának üzemanyagtartályában is.

A profilok hasznosak, azonban nem pótolhatják a határon szolgálatot teljesítő, elhivatott, tapasztalt és minden helyzetben mérlegelni tudó pénzügyőröket. A lényeg, minden kábítószer-felderítés alapja az általános-tól eltérő, a nem megszokott jelenségek megfigyelése, az „itt valami nem stimmel” keresése.

A profilokat leghatékonyabban a külkereskedelmi áruforgalomban történő bűncselekmények felderítésénél lehet alkalmazni. A külkereskedelmi áruforgalomban a szállított árura és a fuvarozóra nézve rendkívül sok adatot dolgoznak fel az igen bonyolult informatikai rendszerek, és a BIG által meghatározott paraméterek szerint automatikusan jelzik, ha vámmal vagy kábítószerrel kapcsolatos kockázati profilra akadtak. Bár ismereteim szerint ezzel a rendszerrel még nem sok valós felderítés történt, tehát az emberi emóciók itt sem pótolhatók.

Mire kell ügyelni az ellenőrzés során?

A határainkon jelentkező visszaélés kábítószerrel és egyéb bűncselekményeknek alapvető törvényszerűségeik, tipikus vonásaik vannak. A felderítésre több módszer áll rendelkezésre, számos olyan tényező van, melyek vizsgálatával nagyobb eséllyel lehet kiszűrni a bűncselekmény elkövetőit:

- külső emberi jelek, viselkedési formák;
- útlevel vizsgálata;
- fuvar és egyéb okmányok vizsgálata;
- az utas (sofőr) kikérdezése, az utazás vagy szállítás körülményeinek megállapítása;
- csomagok, feladott áruk fizikai ellenőrzése;
- a különböző járművekben utazók közötti kapcsolat felismerése.

Külső emberi jelek, viselkedési formák

Nemzetközi és saját statisztikák szerint megállapítható, hogy a kábítószer-szállítók, az esetek többségében szervezeten követik el a bűncselekményt. Ezek a szervezetek igyekeznek minél pontosabb információkat sze-

rezni arról, hogy a vámhatóságok milyen vizsgálati módszereket alkalmaznak ellenük. Elemzik, értékelik azt is, hogy egy-egy szállítmányuk miért „bukott” meg. Változtatják a rejtékhelyeket és az elkövetőket is annak érdekében, hogy minél kevésbé térjenek el az átlagos utasoktól.

Ennek ellenére az elkövető kiválasztható a stressz látható jelei alapján. A fokozott stresszhelyzetet ugyanis a többség nehezen tudja feldolgozni, mivel tisztában van azzal, hogy a törvény (és esetleg saját társai is) mivel fenyegeti. Izgatottságát akarata ellenére sem tudja teljes mértékben leplezni. Észrevehetők az árulkodó külső jelek, hiszen a pénzügyőr elsősorban természetesen arra figyel, ami szokatlan vagy ami az általános viselkedési normától eltérő.

Általánosságban a következőkre kell figyelni:

- túlzott felháborodottság, határozottság (hőzöngés);
- túlzott készségesség (vagy ezek gyors változása);
- nem az évszaknak megfelelő, esetleg kidudorodó ruházat, ami arra utal, hogy valami testén elrejtett dolgot akar leplezni;
- pupillát eltakaró napszemüveg (nem látható az ideges tekintet, tág pupilla kábítószer-élvezőknél);
- sápadtság, arcpír;
- remegés, izzadás, száj rángatózása;
- szemkontaktus kerülése, gyakori pislogás;
- ajkak harapdálása, gyakori nyelés;
- nyugtalan kezek, ujjak;
- remegő, elcsukló hang;
- mellébeszélés;
- gyakori torokköszörülés, mély sóhajok.

Az útleve vizsgálat

Az útlevekből nagyon sok információt lehet kapni. Honnan jön az utas, folyik-e ott kábítószer termelés? Található-e benne olyan ország pecsétje, vízuma, amely kábítószer-termelő ország. Az útleve elárulja az utas nemzetiségét, születési helyét. Nagyon jó példa erre a kurd nemzetiségű törökök példája, vagy a koszovói albánok, akik szerb útlevevel utaznak, azonban ismert, hogy az európai kábítószerpiacot főleg ők uralják. Név és lakóhely ismeretében, egy tapasztalt pénzügyőr már meg tudja állapítani, mennyire gyanús a személy.

Az útlevekből megtudható, hogy az utas mely országokba és milyen gyakorisággal utazik. Rendkívül gyanús, ha esetleg hamis az útleve. Az ilyen utasnak valamilyen okból érdekében áll személyazonosságának eltitkolása.

Fuvar és egyéb okmányok vizsgálata

A személyforgalomban nem lehet a fuvarokmányok segítségére támaszkodni, meg kell elégedni az utas útleveivel, a jármű forgalmi engedélyével, valamint az utasoknál található egyéb okmányokkal (például szállodai számla, benzinszámla, autópályajegy). Sokszor az utasnál levő feljegyzések alapján lehet úgy dönteni, hogy érdemes alaposabban átvizsgálni a járművet.

A teherforgalomban nagy jelentősége van annak, hogy az okmányok vizsgálatát végző pénzügyőr szak-

mailag mennyire képzett, rutinos. A nemzetközi vámokmányok „beszélnek”, de csak tapasztalt személyek tudják őket szóra bírni. A TIR és CMR okmányok minden fontos kérdésünkre választ adnak:

- ki az áru feladója és címzettje;
- honnan és hová kell az árut szállítani (kábitószer-termelő területről kábítószer-elosztó országba, városba például Törökország, Antalya–Hamburg);
- melyik fuvarozó vállalattal szállítanak (mely területen van a székhelye, kik a tulajdonosok);
- mennyi és mi az áru, utalás az esetleges gazdaság-talan szállításra (olcsó, kevés áru nagy távolságra);
- milyen, esetleg indokolatlan útvonalon történt a szállítás (kikerülve a hatékonyabb vámellenőrzést);
- mi a fuvarszköz jele (rendszáma);
- mennyi idő telt el az áru feladásától az átkelésre jelentkezésig (útközben történt-e valamilyen manipuláció a fuvarszközzel).

Az utas vagy gépkocsivezető kikérdezése, az utazás céljának megállapítása

A kérdések célja: az indulási hely, útvonal, úti cél, az utazás céljának megállapítása. A kérdéseket kezdetben úgy célszerű feltenni, hogy azok csak pusztán emberi kíváncsiságnak tűnjenek. A kapott válaszokat, illetve a vámvizsgálatnál tapasztalt körülményeket kell összehasonlítani. Amennyiben ellentmondás tapasztalható, azt gyors, gondolkodási időt nem hagyó kérdésekkel kell tisztázni, például üzleti útra való hivatkozásnál meg kell kérdezni a partner nevét, címét, és hogyan lehet a lakcímeire eljutni. A beszélgetés folyamán, a kérdésekre ismét vissza kell térni.

Meg kell vizsgálni, hogy az utazás elmondott célja egyezik-e a személyes poggyásszal, ha turista, van-e nála térkép, fényképezőgép stb.

Megjegyzés: A hatékony „határfinanc” több nyelven meg tudja érteni magát, az ellenőrzéshez szükséges szinten tudnia kell legalább a szomszédos ország nyelvén, és egy-két világnyelven is. Fontos, hogy a nyilatkozási lehetőséget mindig megadjuk az ügyfélnek, ellenkező esetben a legjobb felderítéseink is kárba vesznek.

Tapasztalható, hogy a jó felderítő pénzügyőrök, általában remek kommunikációs készségekkel is rendelkeznek.

Árulkodó csomagok

A csomagok már első ránézésre sok információt adnak az utasról, igazolhatják, illetve cáfolhatják is az utas nyilatkozatát. Például nem megszokott, hogy üzleti útra valaki hátizsákkal menjen. Hatékony a csomagellenőrzés akkor, ha az utas repülőgépen és autóbusszon utazik. Ekkor a csomagok többnyire címkékkel vannak ellátva, ezért a tulajdonos megállapítása egyszerű. Autóbusszról és repülőgépről leszálló utasok csomagjainak ellenőrzése során leghatékonyabb a kábítószer-kereső kutya felderítés.

A járműről kirakodott csomagokat „szellősen” lerakják egy külön helyiségben és kábítószer-kereső kutyával

ellenőrizik. A kutyát ilyenkor nem zavarják a közúti határátkelők körülményei, a füst, a zaj.

A járművek vizsgálata

A járművek vizuális vizsgálata egyrészt az utas által elmondottakat igazolhatja vagy zárhatja ki (üzletember – jó állapotú gépkocsi, turista – lakókocsi stb.), másrészt a vizsgálat során az átlagostól eltérő jelenségekre kell figyelni.

Az ellenőrzést mindig sorrendben kell végezni, nem szabad pillangóként csapongni ide-oda. A gépjárművek vizsgálata során két tipikus rejtkehely említhető, melyek minden gépjárművön megtalálhatók.

- A gépjármű gyári üregei: a gyártástechnológia folyamán kialakított vagy szerkezeti stabilitás végett létrehozott üregek, ajtók, lökhárítók üregei, karosszéria üregei, a folyadékok, gázok szállítására gyárilag kialakított tartályok, üzemanyag-, ablakmosó-tartály, LPG gáztartály is.

- A gépjárműben utólag kialakított rejtkehelyek: átalakított gyári üregek, például az ülések alatti gyári üregeket lemezekkel fedik le; vagy például a mikrobusz alvázára áru elrejtésére alkalmas tepsit rögzítenek.

A járművek ellenőrzéséhez a vám- és pénzügyőrség rendelkezik olyan jogosítványokkal, hogy az államhatáron átkelő járműveket külön adminisztráció nélkül tételen vizsgálata alá vonja.

A járművek ellenőrzése során legtöbbször használt eszköz a csavarhúzó és a zseblámpa. A pénzügyőr gyanúja esetén, az utas vagy gépkocsivezető nyilatkozatása, a tájékozódó kérdések után, ellenőrzi az áru (kábitószert) elrejtésre alkalmas helyeket. Ez veszélyes feladat, könnyen támadás, sérülés érheti a pénzügyőrt, mert munka közben nem tud az utasokra figyelni. Ezt a tevékenységet nem lenne szabad egyedül végezni, azonban a létszámihiány miatt gyakran erre kényszerülünk. Ügyelni kell arra is, hogy csak megalapozott gyanú esetén szabad „szétszerelni” a járművet, ekkor is úgy, hogy más vagyonában, tulajdonában indokolatlan kárt ne keletkezzen.

A határvámhivataloknál a visszaélés kábítószerral bűncselekmény felderítését különféle technikai eszközök is segítik.

Megjegyzés: Ma már sok technikai eszköz segíti a hatékony felderítést, de nem helyettesítheti a felkészült „jó orrú és ügyes kezű” pénzügyőrt. A kamion-, vagy személygépkocsi forgalomban 12 órán át folyamatosan fizikai ellenőrzéseket végző pénzügyőröknek igen nagy állóképességre van szükségük. Kényelmes emberből sosem lesz jó felderítő pénzügyőr.

Személyek és ruházat vizsgálata

Személy- és ruházat-ellenőrzést az államhatárokon csak igen indokolt esetekben szabad végezni, mert ez már az utazók személyes, intim szférájába való beavatkozás. Senki sem nyúl szívesen idegen emberek testéhez, ruházatához, a vizsgálat pszichésen is megviseli az érintetteket, az utast és általában a pénzügyőrt is. A ká-

bítószert-csempészek pontosan ezt az ösztönös tartózkodást próbálják meg kijátszani.

De mielőtt, a rejtkehelyeket elemeznénk, fontos néhány alapszabályt megismerni. Első és legfontosabb a büntetőeljárásról szóló törvény motozásra vonatkozó rendelkezése.

- Csak annak a személynek kerülhet sor ruházat és testfelület átvizsgálására, akiről megalapozottan feltehető, hogy tárgyi bizonyítási eszközt vagy olyan dolgot tart magánál, amely vagyonefelkobzás alá eshet. Motozás során jármű, csomag és más tárgy is átvizsgálható.

- Ha a motozás meghatározott dologra irányul, úgy az érintettet fel kell szólítani, hogy adja elő.

- A motozást csak az érintettel azonos nemű végezheti és azonos nemű, hatósági tanúnak kell jelen lennie (lehetőleg nem a rendészeti szerv tagja).

- A motozást határozatban kell elrendelni, annak megtörténtéről jegyzőkönyvet kell felvenni.

- A motozást az ügyész vagy nyomozó hatóság vezetője rendelhet el.

A ruházatban és a testfelületen is lehetnek „gyári” és „kialakított” rejtkehelyek. A visszaélés kábítószerral bűncselekmény elkövetője elrejtheti a kábítószert ruházatának zsebeiben is, de elrejtheti ruházatába varrva, különleges bélésnek is.

Szállíthat kábítószert testfelületére ragasztva, kötözve, de szállíthat a testüregeiben is. Ekkor már orvosi segítség is szükséges, főleg úgynevezett „nyelő” esetén.

A nyelők

A kábítószert szállítás megdöbbentő módja. Az emberi testen belül való kábítószert-szállítással először Angliában találkoztak 1974-ben, amikor egy utas eszméletét veszítette és meghalt a vámvizsgálat során. A boncolás során derült ki, hogy kábítószert teli kapszulákat nyelt le és ezek egyike megrepedt a beleiben.

A módszer lényege, hogy a kokaint vagy heroint „Kinder tojás” kapszulába töltik, majd azokra két oldalról gumióvszert húznak, melyek végeit lezárják. Egy jó nyelő több kilogrammot is el tud így szállítani. A „nyelő” alkalmazása jellemzően repülőtéren kábítószert csempészeti eljárás, mivel itt szinte minden testi őrizetben levő csomagot átvizsgálunk és hatékony a kereső kutyás felderítés is.

A kockázatelemzés szerint találkozhatunk ezzel az elkövetési móddal más határokon is. A hatékony felderítéshez azonban valamely nagyobb város közelsége szükséges, ahol folyamatos röntgenszolgálat működik. A határszélen levő vámhivatalok legtöbbször távol esnek mindentől. Az ilyen módon szállított kábítószert csak „természetes” úton, tej vagy kávé itatásával lehet világra segíteni, vagy műtétrel, természetesen orvosi segítséggel.

A felderítők

A kábítószerttel visszaélés bűncselekmények felderítését az államhatáron jellemzően a vám- és pénzügyőrség végzi. Az államhatáron szerteágazó ellenőrzést végez a határőrizeti feladatokat ellátó rendőrség is.

A feladat jellegéből fakadóan azonban járművek, személyek, csomagok, szállítmányok nagy tömegű ellenőrzése – talán a hagyományok miatt is – a pénzügyőrökre hárul.

A határon a forgalom fizikai ellenőrzését végző pénzügyőrök kábítószer-felderítésre szakosodott formációi a kutatócsoportok. A kilencvenes évek közepén alakultak meg valamennyi határvámhivatalnál, 6–12 fős létszámmal. Elsődleges feladatuk a kábítószerrel visszaélés bűncselekmény felderítése. A kutatócsoportokat évente-félévente tartott összevonásokon a BIG vagy a rendőrség által kiküldött előadók tájékoztatják az új jelenségekről, de a naprakészségben nagyobb jelentősége van a kutatócsoportok egymás közötti tapasztalatcseréjének.

A speciális kábítószer-, valamint a határon végzett egyéb felderítéseket intézményesített formában nem tanítják a pénzügyőiskolán, egyedül a rendőrtiszt főiskolán van ilyen jellegű tantárgy, nem túl nagy óraszámban.

Mivel a szakmai képzés gyenge, nagy jelentősége van a határokon szolgálatot teljesítő pénzügyőrök tapasztalatátadásának, motivációjának is.

Jellemző, hogy a forgalom fizikai ellenőrzését nem csak a felkészült, tapasztalt szakemberekből álló kutatócsoportok végzik, hanem a „nyakkendős” pénzügyőrök is, akik speciális képzésben csak minimális szinten részesültek. Általános tapasztalat azonban, hogy legalább olyan eredményeket érnek el ők is a felderítésben, mint a kutatócsoportok tagjai.

Kétségtelen azonban, hogy a határon a kábítószeres bűncselekmények felderítése nagy szakmai rutint és elhivatottságot kíván.

A megterhelő 12 órás napi munka és gyakran több száz vámvizsgálat közben a pénzügyőrnek percek alatt kell döntenie arról, hogy fennáll-e a bűncselekmény gyanúja. S ha igen, minél gyorsabban meg kell győződnie arról, valóban indokolt-e alaposabb ellenőrzés alá vonnia a járművet vagy az utast. Ismernie kell a jármű típusokat, azok szerkezeti elemeit is. Ügyes kézzel kell rendelkeznie, hogy megtalálja egy-egy technikailag kitűnően kialakított rejtékhelyet.

A pénzügyőrnek jó pszichológusnak is kell lennie. Beszélgetnie kell az ügyfelekkel, meg kell tanulnia az információszerezés technikáját. Fokozott pszichikai terhelést kell átélnie akkor, amikor agresszív, gyakran támadólag fellépő ügyféllel szemben jár el, figyelnie kell nemcsak munkájára, hanem a környezetére, az esetleges támadások elhárítására is. A bűncselekményeket felderítő pénzügyőrök fizikailag igen leterheltek. Az általában 12 órás szolgálatban – éjjel is – végig mozgásban vannak, sőt, gyakran kúszniuk, mászniuk kell a járművek alatt...

Az évek során kiválasztódtak azok a pénzügyőrök, akik leginkább rátermettek és hatékonyak a kábítószer-felderítésekben. A bűnüldöző szervekhez kevés igazi információ jut el a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekről, ezért nagy jelentősége van határokon dolgozó pénzügyőrök évtizedes tapasztalatainak.

A pénzügyőr legjobb barátja

A felállított kutatócsoportok munkájuk segítésére a kábítószeres felkutatására speciálisan kiképzett vámszolgálati kutyákat, egyszerűbben kábítószer-kereső kutyákat vethetnek be.

A kábítószer-kereső kutyák igénybe vehetők

- épületek, helyiségek;
- közúti, vízi, légi és vasúti járművek;
- csomagok, rakományok;
- meghatározott területek átvizsgálására.

A kábítószer-kereső kutyák munkájának a határátkelő jellegétől függően eltérő jellegzetességei vannak:

– A repülőtereken dolgozó kutyavezetők főleg a feladott poggyászok, cargo áruk, postai küldemények, csomagok átvizsgálására specializálódnak. (Kutyával itt lehet a legnagyobb eredményt elérni, mivel nincs por, zaj, kipufogógáz.)

– A közúti határátkelőhelyeken szolgálatot teljesítő kutyavezetők személy- és áruszállító járművek, csomagok, rakományok átvizsgálását végzik (itt gyengébb a hatékonyság, mivel sok a kutyát zavaró tényező: a zaj, a füst, a por, valamint a rakományokban található kartondobozokon lévő ragasztószalagok „illata”).

– A vasúti határátkelőhelyeken a kábítószer-kereső kutyákat személyszállító és tehervagonok, konténerek ellenőrzésénél használják (elég jó eredménnyel, mivel itt is viszonylag kevés a zavaró tényező).

– Vízi járművek esetében főleg teherszállító uszályok rakományának átvizsgálására alkalmasak a négy-lábú „detektorok” (itt is kisebb a hatékonyság a hatalmas tömegű áru miatt).

Elektronikus „mükutya” – drogdetektor

Elektronikai elven működő kézi műszer, mely a levegőben terjengő kábítószer-molekulákat képes „elvilleg” észlelni. Hátránya, hogy könnyen meghibásodik, és nagyon zavarja a levegőben levő egyéb anyagok tömege. Magyarországon ismereteink szerint ezzel még nem derítettek fel kábítószeres bűncselekményt.

Anyagsűrűség-vizsgáló (Buster) mely lehetővé teszi a kamionok falának, nagyobb tömegű rakományának vizsgálatát. A műszer jelzi, ha viszonylag homogén rakományban eltérő sűrűségű más anyag, például kábítószer, vagy csempészett cigaretta van. Könnyen kezelhető igen hasznos kis műszer.

Korszerű és biztonságos röntgenkészülék

A repülőtereken hosszú ideje a stabil változatát használják, a közúti határátkelőhelyeken mobil, teherautóra szerelt rendszereket alkalmaznak. Ezek bonyolult csúcstechnikát képviselő, igen drága eszközök. Az ellenőrzött tehergépjárművek rakományáról, a járművek belsejéről jól áttekinthető, pontos képet adnak. Komoly cigarettafelderítéseket sikerült e berendezésekkel realizálni a közelmúltban.

Hátránya, hogy nem jut belőle minden határátkelőre, ugyanakkor magas sugárterhelést ró környezetére („átlát” a 10 centiméteres acélon is). További hátránya,

hogy bonyolultsága folytán kevésbé üzembiztos, javításának költségei csillagászatiak.

Száloptikás, flekszibilis endoszkóp

Remekül használható, üzembiztos, könnyen kezelhető berendezés, segítségével benézhetünk oda is, ami „láthatatlan”. Az endoszkóp ma már nélkülözhetetlen a nehezen szerelhető kárpitok, üzemanyagtartályok, egyéb, bármilyen járműtípusnál megtalálható gyári, vagy kialakított üregek vizsgálatához. Többre lenne szükség belőle, hogy minden fizikai ellenőrzést végző pénzügyőr használni tudja.

Rendszámfigyelő rendszer, összekapcsolva az aktuális „figyelőztetéseket” tartalmazó számítógéppel

Remekül kigondolt rendszer, amelynek ritka különlegessége, hogy hardware-eszközei teljességgel rendelkezésünkre állnak, azonban még nem állt fel olyan egyszerűen használható központilag vezérelt számítógépes program, mely tartalmazza a hatályos ellenőrzési prioritásokat.

A rendészeti szervek nem rendelkeznek elég információval ahhoz, hogy egy ilyen nagy adatbázist fel lehessen tölteni.

Tengelysúlymérő állomás

A közúti határátkelőhelyeken a Közlekedési Főfelügyelet üzemelteti. Segítségével megállapítható, hogy milyen eltérés van a kamion menet- és vámokmányain jelzett súly és a kamion tényleges súlya között. Igen hasznos rendszer, a mérlegelés miatt már sok kamion vált gyanússá és ebből történt felderítés is.

A rendszer hátránya, hogy mérlegpontosságának 40–50 kilogramm a szórása, ekkora tévedési lehetőségbe pedig nagyon sok kábítószer belefér. De a tapasztalatok szerint nagyon pontatlanok, a kamionok forgalmi engedélyeiben és vámokmányiban feltüntetett súlyok is.

Merck-féle kábítószer teszt

Segítségével könnyen és gyorsan, különösebb képzettség nélkül is megállapítható, hogy a talált anyag valóban kábítószer-e.

Személyi felszerelés, szerszámkészlet

Minden kábítószeres bűncselekmény felderítésén fáradozó profi pénzügyőr saját maga által összeállított szerszámkészlettel jár szolgálatba. A szerszámkészlet kárpitok, nyílások megbontására, kisebb szerelések elvégzésére alkalmas csavarhúzókból, villás- és csillagkulcsokból, tükrökből és zseblámpából áll. A tapasztalt kutató mestersége címerének tekinti ezeket – nagyon vigyáz rájuk, munka közbe sosem válik meg tőlük.

Hogyan tovább?

Adott a kábítószerrel való visszaélés bűncselekményének problémája. Még sokat kell foglalkozni vele, mert nagy mennyiségű kábítószer hoznak át a határo-

kon. A megoldást az ellenőrzési hatékonyság növelése jelentené. A hatékonyság növeléséhez több, egymással párhuzamosan haladó út vezethet.

- Információ
- Kellően alapos fizikai ellenőrzés
- Együtműködés a társszervek között

A kábítószer-kereskedelem globalizált üzleti tevékenység. A kábítószeret valahol megtermelik, amit finanszírozni kell. Valamilyen módon a célországokba szállítják, több ország határán keresztül. A célországokban fogyasztási egységekbe szerelik ki és értékesítik, majd az így szerzett pénzt valahová „beforgatják”, tisztára mossák.

Minden ilyen tevékenység egy adott országhoz, országcsoporthoz kötött, ahol a bűnüldöző szervek bizonyosan rendelkeznek információkkal a területeken található illegális tevékenységekről. (Természetesen ezek a szervek nem mindenütt kellő hatékonyságúak, illetve nem lehet megfélemlíteni a korrupcióról sem).

A nemzeti bűnüldöző szerveket nemzetközi szervezetek – Interpol, ENSZ – szekciói fogják össze. A hatalmas hivatali apparátussal és bürokráciával dolgozó szervezetek tevékenységének eredménye a napi munka folytán kevésbé érzékelhető. A nemzetközi erőforrásokat jelenleg a terrorizmus elleni harc köti le, azonban ennek része a kábítószer probléma is. A kábítószer-kereskedelemből befolyó pénz jelentős része éppen a terrorizmust táplálja. Különösen érdekes jelenség, hogy Afganisztánban a folyamatos NATO jelenlét mellett is milyen jól teremnek a mákültségvények...

Információhiányban szenvednek a nemzeti rendészeti szervek is. Az elkövetői profilok kialakítása a már (nagyon gyakran csak vaktában) felderített ügyek alapján történik. Kevés a felderítői, hírszerzői ismeretünk. Mindenképpen javítani kellene a nemzetközi bűnüldözési szervekkel – jelenleg gyakran csak nyilatkozatok szintjén –, fennálló kapcsolaton, annak érdekében, hogy több használható információ jusson el a határvámhivatalokhoz is.

A kábítószerrel való visszaélés bűncselekményt legkönnyebben az előállítás és a szállítás során lehet felderíteni. Ekkor kerülhetünk szembe nagyobb tömegű droggal. A határvámhivatalok számára az előállítás fázisa nem megfogható, mivel a kábítószer nem ott állítják elő, tehát csak „utazás” közben lehet közbelépni.

A balkáni úton, a keleti és déli határon, átkelőként több száz kamion, több ezer személygépkocsi és több tízezer nyílt utas jelentkezik csak belépésre – naponta.

E nagy tömegű jármű, áru, utas és csomag ellenőrzését azonban a szükségesnél jóval kevesebb pénzügyőr végzi, és alig jut idejük alaposabb ellenőrzésre.

A jelenlegi állapotok szerint egy pénzügyőrnek a napi 12 órás szolgálat alatt gyakran több száz kamiont és járművet kell ellenőriznie. A határvámhivatalokban mindenütt kamionterminálokat alakítottak ki. A terminálokat meghatározott létszámmra, meghatározott technológiai rendre tervezték, de szinte egyik határvámhivatalnál sincs elegendő ember.

Sokat segíthet a folyamatos és precíz információnyújtás, ugyanis megfelelő információk birtokában nem

szükséges annyi fizikai ellenőrzést végezni, kiszűrhetők a főleg vizsgálatok. Pontos információk alapján a tételen vizsgálatokat a pénzügyőrök nagyobb odafigyeléssel, a körülmények alapos mérlegelésével – és talán pihentebben végezhetnék.

Megoldás lehet az államhatárokon jelen levő rendőrség szélesebb körű bevonása a személy- és járműellenőrzésbe. Ehhez a törvényi szabályozás bizonyos módosítására is szükség lenne. Mindezt alátámasztja, hogy a rendőrség, a vám- és pénzügyőrségnél jóval nagyobb számban van jelen a határátkelőkön, a munkai igényeiből ellenőrzéseket mégis a pénzügyőrök végzik.

A közös ellenőrzési technológia során figyelembe kell venni, hogy a két rendészeti szerv teljesen eltérő struktúrával, más irányítási-ellenőrzési technikával és munkakultúrával rendelkezik. Problémát jelent az is, hogy mindkét szervezet rendkívül eredményközpontú, ezért nehéz hatékony együttműködésről beszélni.

Pedig a határon dolgozó szervek között az együttműködés nélkülözhetetlen. Erre szükség van az információáramlás érdekében is, de a napi munka, az ellenőrzések is igénylik. Tapasztalható, hogy a vám- és pénzügyőrség és a Rendőrség Határforgalmi Kirendeltségeinek szakemberei egymás mellett dolgoznak, de ritkán együtt.

A határvámhivatalok, határforgalmi kirendeltségek, a helyi rendőrség között általában remek az együttmű-

ködés, míg valamely szerv nem „érzi” úgy, hogy a másik tevékenysége miatt veszélybe kerülnek az egyébként mindenki által elismert eredményeik.

Minden rendészeti szerv eredményközpontú. Statisztikák százai készülnek arról, hogy éppen felfelé, vagy lefelé haladnak a mutatók a felderített jogsértő cselekményekről. Köztudott, hogy a bűncselekmények felderítésében – legyen az kábítószer vagy más – kulcs szerepe van az információnak. Az információkat azonban nem szívesen osztják meg egymással, mivel úgy érzik, kizárólagos birtoklásuk szükséges ahhoz, hogy megfelelő felderítési mutatókat tudjanak teljesíteni.

Mindenképpen fontos lenne a határellenőrzésben részt vevő rendészeti szervek tevékenységének szorosabb összehangolása, az információáramlás javítása. Helyi szinten, a határvámhivatalok jobban próbáljanak együttműködni a nagyobb létszámmal rendelkező határforgalmi kirendeltségekkel, a közösen elért eredményeket tanulják meg közösen értékelni.

Ha a távlati cél olyan nagy, mint a visszaélés kábítószerrel bűncselekmény határon történő eredményesebb felderítése – s ezen, keresztül a kábítószer-kereskedelem és fogyasztás visszaszorítása, nem számíthat semmi más. Ennek a célnak minden alárendelhető.

Franek Csaba

KÖZLÖNY

Adalékok a teljesítmény-ellenőrzés módszertanából

A gazdaságfejlesztés eszközrendszerének hiányosságait felerősítette az uniós tagság

Hazánk immár ötödik éve az Európai Unió teljes jogú tagja. Az Állami Számvevőszék elemzést készített arról, hogyan tudtunk élni a tagságunkkal, hogyan feleltünk meg az ebből fakadó kihívásoknak, illetve hogyan alakult versenyképességünk az elmúlt években. Jelen írásom a téma jellegéből adódó, a vizsgálatot befolyásoló néhány sajátosság és azok kezelésére alkalmazott módszertani megoldások ismertetését tűzte ki célul maga elé és nem törekszik a vizsgálat eredményeinek bemutatására.¹

A következőkben látni fogjuk, hogy a hazai gazdaságfejlesztés értékelésére alkalmazott teljesítményellenőrzés eredményeinek tükrében hol állunk az uniós integrációval. Azzal is szembesülnünk kell, hogy a belépésünket megelőző hosszadalmas jogharmonizáció ellenére még számos területen célszerű a jogi-szabályozási rendszerünket az uniós normákhoz igazítani. Ezek sorába a költségvetési kiadások teljesítményellenőrzési követelménye is beletartozik, hiszen az EU „pénzügyi bibliája” szerepét betöltő 1605/2002/EK rendelet a 27. cikk (3) bekezdés kimondja, hogy a költségvetésben megfogalmazott célkitűzések megvalósítását minden tevékenység esetében teljesítménymutatókkal kell ellenőrizni. Ez az előírás a 27. cikkben megfogalmazott „megbízható pénzügyi menedzsment” követelményének módszertani lebonyolítására vonatkozik. Mint arra az ÁSZ-ellenőrzés rámutatott, alkalmazására a hazai költségvetési tételek hasznosulásának ellenőrzésében és értékelésében is szükség lenne.

Felkészülés, előtanulmánnyal

Az ellenőrzésre való felkészülés során meg kell ismerni a témakörhöz kapcsolódó adatokat, információkat, dokumentumokat; helyzetvizsgálatot kell tartani és helyzetelemzést készíteni. A felkészülési szakasz végére megszerzett tapasztalatokat az előtanulmány foglalja indokoltságának és végrehajthatóságának értékelése. Ez alapján az előtanulmány vagy a tervezett ellenőrzés lefolytatására és annak első lépéseként a konkrét ellenőrzési program kidolgozására, vagy az ellenőrzési téma kontrolljára, módosítására vagy esetleges elvetésére tesz javaslatot.

A gazdaságfejlesztés megismerése és a szükséges helyzetfelmérés érdekében elvégzett szakirodalmi, jogi, szabályozási, intézményi, forrásoldalú és egyéb dokumentum alapú információk gyűjtése, feldolgozása és

elemzése alapján megállapítható volt, hogy a gazdaságfejlesztés kifejezést a köz- és szaknyelv általánosan használja, ugyanakkor fogalmát a hazai szakirodalom és a jogszabályi környezet nem definiálja. Egyértelmű meghatározás hiányában a fogalom értelmezése és tartalma nem egységes. Jelenleg nem áll rendelkezésre meghatározás (jogszabályban, stratégiában stb.) az állam, a Kormány gazdaságfejlesztési feladatairól, illetve azok ellátásáról.

A gazdaságfejlesztés egységes definíciójának, illetve az ahhoz kapcsolódó állami feladatok meghatározásának hiánya miatt nem ismert az ellátandó állami feladatok egyértelmű tartalma és a szükséges, valamint a rendelkezésre álló források pontos mennyisége sem. A vizsgálatunk tárgyát képező ellenőrzési feladat felvetette az állam szerepének értelmezését a gazdaság fejlesztésében.

Az állam szerepével kapcsolatban – a szakirodalmi feldolgozások alapján – két gyakorlati irányzat figyelhető meg: a jóléti állam és a neoliberális koncepció. A gyakorlati állami szerepvállalást az adott kormány felfogása határozza meg. Hazánkban az állami szerepvállalás mértékéről napjainkban is szakmai és politikai vita folyik.

Az ÁSZ 2007. április 11-én nyilvánosságra hozott „A közpénzügyek szabályozásának tézisei”-ből a IV. tézis indoklása szerint „A közpénzügyek szabályozásának sarokköve a közfeladatok pontos meghatározása. A „Tézisek” bevezetője szerint „néhányan kételyüket fejezték ki a tekintetben, hogy pontosan, normatív módon meg lehet-e határozni az állam feladatait. Az ÁSZ szerint ezek az élet változásaihoz, az állam pénzügyi pozíciójához folyamatosan hozzáigazíthatók. Ebben a kérdésben az ÁSZ következetesen vallja, hogy a közpénzügyi reformot csak akkor lehet eredményesen végrehajtani, ha legalább középtávon stabilitást, kiszámíthatóságot teremtünk az állami feladatok definiálása területén.”

A IV. tézishez az indoklásban azt írja az ÁSZ: „Sem az államháztartás működtetése, sem a kiadások tervezése nem képzelhető el annak tisztázása nélkül, hogy az államnak milyen feladatokat kell ellátnia. Ma sem az Alkotmány, sem más jogszabály nem írja körül az állami

¹ A jelentés teljes terjedelemben olvasható az Állami Számvevőszék www.asz.hu honlapján.

feladat fogalmát. Meghatározott tevékenységek – állami feladatként – megjelölésre kerültek, például a kormány feladatainak meghatározásával, de nem találhatjuk meg az állami feladatok taxációját a jogszabályokban...”

Kornai János 2006. június 28-án és 29-én a Népszabadságban jelentette meg „Egyensúly, növekedés és reform I–II. cikkét, melyben felteszi a kérdést: „Milyen feladatok ellátását várja el a társadalom az államtól?” Cikkének „Állam és gazdasági növekedés” című fejezetében írja: „Elég általános az egyetértés abban, hogy az ország felvirágzásának egyik legfontosabb feltétele a tartós és erőteljes növekedés. Viszont tisztázatlan az a kérdés, mi az állam szerepe a növekedés elősegítésére. Igazán még komoly vita sem alakult ki a kérdéssről.” Példákat mutat be az állam kezdeményező szerepének sikeréről és kudarcairól, valamint a nem állami központi irányítással lezajlott világméretű technikai átalakulásról, továbbá azt írja: „...az EU óriási összegekkel kész hozzájárulni az új tagországok gazdasági fejlesztéséhez, ám ezeknek az erőforrásoknak az átutalását meghatározott feltételekhez köti. Ez nélkülözhetlenné teszi a kormányzat aktív és hatékony részvételét a fejlesztési projektek kiválasztásában, emellett a magyar államnak saját pénzforrásaival is hozzá kell járulnia a fejlesztési akciókhoz. Ha ezt a vissza nem térő lehetőséget jól akarjuk kihasználni, akkor sokkal aktívabb állami tevékenységre lesz szükség ebben a szférában, mint amennyit én, a növekedéssel foglalkozó közgazdászok számottevő részével egyetértésben, tulajdonképpen ideálisnak tartanék...”

Az állam gazdaságfejlesztő szerepe a gyakorlatban a makrogazdasági politikán keresztül valósul meg, amely meghatározott célok és eszközök együttese. Magába foglalja egyrészt a kormánynak a gazdaság egészére vonatkozó általános céljait, ugyanakkor azt az irányítási és ellenőrzési eszköztárat is, amelyekkel a szándéka szerinti célokat képes megvalósítani.

A célok elérési eszközeihez tartozik a költségvetési, a monetáris és az inflációs politika. A költségvetési politika a makrogazdasági politikának az eszköze, amely a gazdaság szereplőinek magatartására, gazdasági aktivitására kíván hatni a gazdaságpolitikai célok elérése érdekében a kormányzati kiadások és adózás irányításán keresztül. A kormányzati gazdaságpolitika és azon belül a gazdaságfejlesztés az állami szerepvállalást testesíti meg a gazdaságban. Funkciói közé tartozik a jogi és társadalmi keretek biztosítása, a verseny fenntartása, a jövedelmek újraelosztása (redistribúció), az erőforrások átcsoportosítása (allokáció), a stabilizáció. A funkciók összefüggnek a szabályozási, igazgatási, hatósági szerepekörökkel, valamint a kormányzati bevételek és kiadások eszközeivel.

Az előzőekben bemutatott információk rávilágítanak a témakör definiálatlansága mellett annak összetettségére is. A vizsgálat előkészítése során arra is tekintettel kellett lenni, hogy természetesen az ellenőrzési kapacitások is csak korlátozottan álltak rendelkezésre, ezért a feladat sikeres végrehajtása az ellenőrzési feladat nagyon pontos meghatározását igényelte.

Mindezek alapján látható, hogy a felkészülés ezen fázisában az ellenőrzés tárgyához tartozó fogalomkör de-

finiálatlanságának és a feladatok pontos meghatározásának ellenmondását kellett feloldani. Ennek a feladatnak a sikeres megoldásához megfelelő módszertani támogatást kellett választani. Hasonlóan más esetekhez, itt is a teljesítmény-ellenőrzés² felkészülési fázisában gyakran alkalmazott csoporteljárást, az úgynevezett brain-storming módszert alkalmaztuk az ellentmondás feloldására. Az ellenőrzésben részt vevő kollégák szakmai felkészülését követően ezzel a csoporteljárással határoztuk meg az ellenőrzés tárgyának a vizsgálat esetére értelmezett egyértelmű megfogalmazását, majd az azt követő lépésben a feladat pontos lehatárolását. Az ellenőrzésben részt vevők (vezetők és számvevők közösen) közös gondolkodásának eredményeként ellenőrzésünk során a gazdaságfejlesztés állami eszközrendszere alatt a fejlesztéspolitikai célkitűzéseket és az azokhoz rendelt állami pénzügyi eszközöket értettük, azon belül kiemelten a fejlesztési jellegű támogatásokat és adókedvezményeket ellenőriztük.

Azokra a területekre, ahol az Állami Számvevőszék a közelmúltban önálló ellenőrzést végzett (például energetika, távközlés, egészségügy, autópálya programok, lakhatás, PPP programok, agrártámogatások, Munkaerőpiaci Alap, Kutatási és Technológiai Innovációs Alap), a vizsgálatot nem terjesztettük ki, de döntöttünk a már elvégzett ellenőrzések megállapításainak hasznosításáról.

Az adórendszer, illetve kedvezményei tárgyában a vizsgált kört tovább szűkítettük, így az ellenőrzés nem terjedt ki az áfa, a jövedéki adó, a személyi jövedelemadó kedvezményeire, és az egyszerűsített vállalkozói adóra sem, mert az utóbbi bevezetését követően még nem állnak rendelkezésre összehasonlítást megalapozó adatok. A támogatások ellenőrzését az adókedvezmények oldaláról a társasági és a helyi iparüzési adókedvezmények vizsgálatával egészítettük ki.

A piacgazdaság keretei között az állami támogatások piacbefolyásoló és versenykorlátozó szerepét jogszabályi keretek közé szorítják. Nincs ez másként az unióban sem, ahol a gazdasági versenyben alkalmazható állami eszközöket (milyen célokra, milyen területeken nyújtható támogatás állami forrásból, beleértve az adó- és kamatkedvezményeket is) egyértelműen meghatározza az Európai Unió versenyjoga.

A közösségi versenyjog elismeri, hogy szükség lehet a nemzeti vállalatoknak és iparágaknak nyújtott támogatásokra, de tilt minden olyan tagállami forrásból nyújtott támogatást, amely torzítja a versenyt, és meghatározza azokat a területeket is, ahol a szabályozott szintű támogatás megengedett. Ezek például a foglalkoztatás javítására, képzésre, energiamegtakarításra, regionális célokra, környezetvédelemre, kutatásra és fejlesztésre, valamint kis- és középvállalatok részére nyújtott támogatások lehetnek. Az uniós szabályozás és korlátozás érvényesítése érdekében az EU Versenypolitikai Főigazgatósága felügyeli az egyes tagállamokban az állami támogatások rendszerét és gyakorlatát.

² A részletes leírást Kemény E., Karsainé D. É.: Módszertan a teljesítmény-ellenőrzéshez című kiadvány tartalmazza, Állami Számvevőszék, 2005.

Magyarországon a fejlesztésre fordított források pontos számbavételét, vagyis az inputok meghatározását, sajátos helyzet jellemezte. Az államháztartás információs rendszeréből ugyanis – annak jellege miatt – nem voltak közvetlenül kigyűjthetők a fejlesztésre felhasznált források, mivel nem állt rendelkezésre olyan egységes nyilvántartási és monitoring adatbázis, amelyből az összes fejlesztési jellegű kiadás (uniós és hazai, strukturális és mezőgazdasági kiadás, az államháztartás négy alrendszerére) teljes körűen megállapítható lett volna. A résznyilvántartások nem tartalmaztak gazdaságfejlesztés célú legyűjthetőséget.

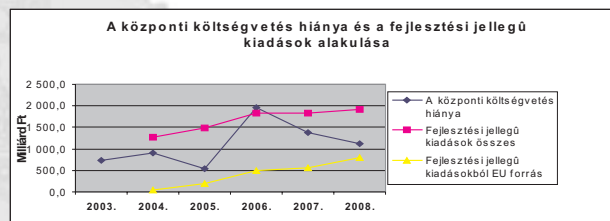
Az egységes nyilvántartás mellett az egységes nyilvántartási elvek hiánya az, amely nem csak az átláthatóságot és nyomon követhetőséget korlátozta, hanem az eredmények számba vételére irányuló elemző, értékelő munkát is akadályozta. A felkészülés ebben a fázisban – a definíciós problémát követően – a fejlesztésre fordított források egyértelmű meghatározásának problémájába ütközött.

A megoldást az uniós tagságunkból fakadó egyik kötelezettségünk jelentette, ugyanis a strukturális alapokból származó hozzájárulások nem helyettesíthetik a tagállam közkiadásait, vagy az annak megfelelő strukturális kiadásokat. A Bizottság és a tagállamok meghatározzák a köz- vagy azzal egyenértékű strukturális kiadások szintjét, amelyet a tagállamnak fenn kell tartania az aktuális programozási időszak folyamán. (A Tanács 1083/2006/EK rendelete, 15. cikk). Ez az úgynevezett addicionalitási kötelezettség, amelyhez a Pénzügyminisztérium nyújt adatszolgáltatást a költségvetési tervek és a fejezeti beszámolók adatainak pótlólagos feldolgozása alapján. A PM a fejlesztési jellegű kiadások körének meghatározását az Európai Bizottsággal, majd a kiadások minisztériumonkénti megosztását valamennyi tárcával, részletekbe menően egyeztetve a 2004–2006-os időszakra. A PM által bemutatott és az EU által elfogadott fejlesztési jellegű kiadásokra terjesztettük ki a vizsgálatunkat.

A fejlesztési jellegű államháztartási kiadások 2004-ben 1280 milliárd forintot, 2005-ben 1490 milliárd forintot, 2006-ban 1833 milliárd forintot tettek ki. A fejlesztési összegek az államháztartási kiadások 14,8–15,7 százalékát jelentették a 2004–2006-os években. A kiadások forrását tekintve: az összes fejlesztési forráson belül a 2004 és a 2005-ös években még alacsony volt az uniós támogatás aránya. Pénzforgalmi szemléletben, az elszámolt kiadásokat figyelembe véve 2004-ben a kiadások 3,4 százaléka, 2005-ben 12,4 százaléka származott uniós forrásból. 2006-tól az egyes években jelentősen emelkedett az uniós fejlesztési források aránya az összes fejlesztési forráson belül. A tervek szerint 2006-ban a kiadások 26,8 százaléka, a 2007-ben 30,2 százaléka és 2008-ra a kiadások 41,4 százaléka származik uniós forrásból.

Az előzőek alapján láthatjuk, hogy az uniós támogatások szerepe erőteljesen növekszik a fejlesztéspolitikai célkitűzések finanszírozásában, hiszen öt év alatt több mint 12-szeresére emelkedik az uniós források aránya az összes fejlesztési forráson belül. A fejlesztési jellegű

kiadások és azon belül az uniós forrásokra épülő kiadások, valamint a központi költségvetés hiányának tényleges, illetve 2008-ra tervezett alakulásának összefüggéseit szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra

A felkészülés során elvégzett helyzetvizsgálat bonyolult makrogazdasági helyzet kialakulását regisztrálta, amelyben az uniós források hasznosítása mellett az addicionalitás követelményéből adódó hazai forrású fejlesztési követelményt kellett a konvergencia programmal összehangolni, és mint azt az ellenőrzés a későbbiekben megállapította, egyelőre nem sikerült a koherens célrendszert megtalálni a makrogazdasági problémák együttes kezelésére.

A teljesítmény-ellenőrzés a vizsgált terület felmérése alapján „mért” információknak a teljesítménykritériumokkal való összevetésének és az eredmények ellenőrzési szempontok szerinti értékelésének rendszere. Ebből fakadóan a felkészülés további súlyponti feladata volt a már jól meghatározott téma jellemzőinek feltárására és azok állapotának felmérésére szolgáló „strukturált kérdésfa”, valamint a teljesítménykritériumok és az ellenőrzési szempontok összeállítása. A módszertani ajánlásoknak megfelelően, ebben a fázisban is a közös gondolkodás, a csoportmunka előnyeit kihasználva építettük fel a vizsgálati kérdések struktúráját, gyűjtöttük a kritériumokat és az ellenőrzési szempontokat.

Az ellenőrök csoportgondolkodása keretében született döntés arról is, hogy a helyzetet mutassuk be a kedvezményezett oldaláról is. Készítsünk önkéntes válaszadáson alapuló véleményfelmérést a gazdaságfejlesztés hasznosulásának „fogyasztói” megítéléséről és annak eredményeit a leendő ellenőrzési jelentéshez függelékként csatolva mutassuk be. Az önkéntes alapú internetes véleményfelmérés célja az volt, hogy az ellenőrzötteket szembesítsük a támogatásban érintettek véleményével, a támogatások és a valós szükségletek egybeeséséről, valamint a válaszadóknak a támogatási folyamatok ellátásáról és azok hatékonyságáról alkotott elégedettségéről.

Az előzőekben felvázolt módon meghatározott feladat teljesítmény-ellenőrzése, a feltárt ellenőrzési kockázatok mellett, már végrehajtható volt az ellenőrzés rendelkezésére álló kapacitásokkal is, így az előtanulmány a teljesítmény-ellenőrzés lefolytatására tett javaslatot azzal, hogy a vizsgált időszak a gazdálkodásunkban mérőföldkönek számító uniós belépésünket követő időszakot ölelje fel.

Az ellenőrzési program összeállítása

Ebben a cikkben az ellenőrzési program összeállításának feladataiból csak azokra fókuszálok, amelyek az ellenőr-ellenőrzött közötti együttműködésre irányulnak. Az együttműködés sikeres kialakításához a teljesítmény-ellenőrzés módszertana megfelelő ajánlásokat tartalmaz. Ezek alkalmazásával a felhatalmazásból fakadó szintet jóval meghaladó együttműködést lehet kialakítani az ellenőr és ellenőrzött között.

Az ellenőr-ellenőrzött közötti interaktív együttműködés legintenzívebb fejezete az úgynevezett „fókuszcsoport” értekezlet. Ezen, megfelelő előkészítést követően, közösen értelmezik a konkrét ellenőrzés esetére a gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség fogalmakat és párbeszéd keretében értékelik a helyzetelemzés eredményeit. Az ellenőrzöttek az értekezlet keretében véleményezik az ellenőrzés során alkalmazandó strukturált kérdéssort, a teljesítménykritériumokat és az ellenőrzési szempontokat. Az intenzív párbeszéd biztosítja a teljesítménykritériumok és ellenőrzési szempontok előzetes megismerését az ellenőrzöttek számára és azok közös továbbfejlesztési lehetőségét. Az értekezleten mód nyílik technikai kérdések tisztázására is, például a vizsgálathoz bekért tanúsítványok adattartalmának, vagy a tevékenységhez tartozó output-, eredmény- és hatásmutatók, valamint azok adattartalmának egyeztetésére.

A gazdaságfejlesztés tárgykörében tartott fókuszcsoport-ülés megfelelt a vizsgálat során feltárt helyzetnek. Az ellenőrzöttek az értekezlet első fázisában a fogalom definiálatlanságának és ezért az ellenőrzés esetleges parttalanságának, ebből kifolyólag végrehajthatatlanságának adtak hangot. Jellemző módon annak a minisztériumnak okozta a legnagyobb dilemmát a fogalom értelmezése és meghatározása, ahol már huzamosabb ideje a vizsgálat tárgyával azonos elnevezésű szakállamtitkárság működött. Az ülésen lefolytatott párbeszéd eredményeként az ellenőrzöttek is elfogadták a terület lehatárolását.

A megbeszélés rámutatott az uniós és hazai forrású támogatások tervezésének, ellenőrzésének és monitoringjának eltérő rendszerére, a hazai források esetében a teljesítménykritériumok tervezésének hiányára. Ellenkéntben az uniós gyakorlattal és a bevezetőben említett jogszabályi kötelezettséggel, a hazai tervezési gyakorlatban a „mennyit-mire” elv esetében a „mire” részletes kifejtése és tervezése, a hozzátartozó output-, eredmény- és hatásmutatók rögzítése még nem vált gyakorlattá. Ez azt jelentette, hogy a hazai források esetében, a felhasználási tervekben rögzített, a pénzfelhasználással elérni kívánt hasznosulási célértékek – mint „közvetlen” teljesítménykritériumok – helyett, a hasznosulás értékeléséhez „származtatott” teljesítménykritériumokat kellett kidolgozni, illetve a „közvetett” makrogazdasági hatásmutatók fokozottabb szerepet kaptak a források hatékony felhasználásának értékelésében (például: GDP alakulása, foglalkoztatás alakulása, kkv-k helyzete, versenyképesség alakulása stb.).

Az együttműködés további elemét jelenti a kidolgozott program egyeztetése az ellenőrzöttekkel és az ellen-

őrzött szervezetek vezetőivel. A jó előkészítésnek és a fókuszcsoport-ülés eredményességének köszönhetően már nem érkezett további vélemény az ellenőrzési program tervezetére, így az elnöki aláírást követően elindulhatott az abban rögzített feladatsor végrehajtása.

Helyszíni ellenőrzés és jelentésírás

A helyszíni ellenőrzést az ellenőrzési programban meghatározott munka- és ütemterv szerint végeztük el. A számvevőszéki jelentésünkben törekedtünk a helyzet bemutatásán és elemzésén túl az ok-okozati összefüggéseket is feltárni. Az uniós tagságunktól kezdve részletesen bemutattuk a gazdaságfejlesztési törekvéseinket és azok eredményeit.

Célunk ugyanakkor alapvetően nem csak annak regisztrálására irányult, hogy jelentésünkkel mi is megerősítsük azt a tényt, hogy a fejlesztési források bővülése ellenére Magyarország gazdasági fejlődésének lendülete az utóbbi években jócskán alábbhagyott, s a térség korábbi „minta országa” az unióban egyre több mutató tekintetében a sereghajtók közé került, hanem az ok-okozati összefüggések feltárásával és az ezen alapuló javaslatainkkal szeretnénk hozzájárulni a jelenlegi helyzetből való kimozduláshoz.

Az ok-okozati elemzésben a munkadokumentumok és ellenőrzési bizonyítékok a hosszú távú átfogó stratégiai tervezés szabályozási és módszertani hiányosságai mellett rávilágítottak a fejlesztési források összehangolási és harmonizációs problémáira is. A társadalmi-gazdasági viszonyokhoz illeszkedő, az állami szerepvállalást megalapozó, az állami eszközök és fejlesztési erőforrások felhasználását rendszerező és szabályozó törvényi szintű szabályozás hiányára volt visszavezethető a fejlesztési célokat szolgáló erőforrások összhangjának, teljes körű számbavételének, a felhasználás kiértékelésének megoldatlansága. Nem valósult tehát meg a gazdaságfejlesztés területére irányuló állami eszközök és erőforrások alkalmazásának szabályozott harmonizációja, ami össztársadalmi szempontból hátrányos, mert nem volt mód a haszon maximalizálására.

A magyar gazdaság és különösen a közszeaktor az uniós tagsággal hétéves periódusokra tervezett környezetbe került. Ennek pozitív hatásait a követelményekhez történő igazodással lehetett volna kiaknázni. A mai napig nem épült be teljes körűen a hazai tervezési módszertanba az uniós tervezés követelményrendszer és gyakorlata, annak ellenére, hogy az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió 2007-ig elvégzendő feladatként tartalmazta.

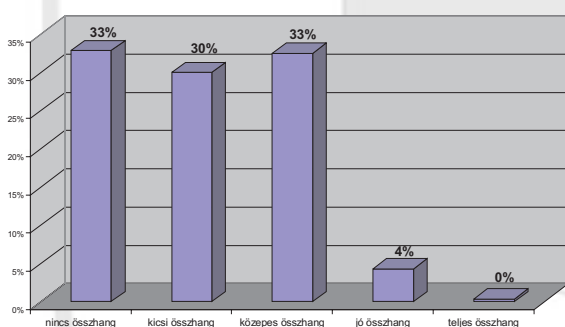
A tervezési harmonizáció hiányosságai miatt nem alkalmazták a gazdaságfejlesztés forrásfelhasználás-hatékonyságának tervezési eszközeit. A pénzügyi tervezéssel nincs egyensúlyban a teljesítménytervezés. Nem indult el a program alapú költségvetési tervezés gyakorlata.

A gazdaságfejlesztés feltételrendszerének további hiányosságát mutatta, hogy a számos intézményi átalakulás következtében az intézményi feltételrendszerben jogi, szabályozási és értelmezési bizonytalanság mutat-

kozott az átfogó gazdaságfejlesztési stratégiák előkészítésének, kialakításának és felügyeletének intézményi felelősségében.

Az önkéntes véleményfelmérésre adott válaszok is a jelenlegi helyzetből való elmozdulás szükségességét támasztották alá. A megkérdezés alapvetően a kkv szektor képviselőire irányult, a válaszadók 93 százaléka a 250 fő foglalkoztatottat el nem érő vállalkozásokból állt össze. A válaszadók 65 százaléka szerint az elérhető támogatási források átlagosan (közepes) mértékben esnek egybe a hazai valós gazdaságfejlesztési szükségletekkel, 8 százaléuk szerint teljes az egybeesés és 15 százaléuk pedig ennek teljes hiányát vélelmezi. Ennél is rosszabb képet mutat az adó- és járulékrendszer és kedvezményeinek, valamint a meghirdetett gazdaságfejlesztési célok egybeeséséről alkotott válaszadói vélemény. A válaszadók 33 százalékanak véleménye szerint adó- és járulékfizetési rendszer és kedvezményeinek semmilyen összhangját nem tapasztalják a meghirdetett gazdaságfejlesztési célokkal. 30 százaléuk szerint gyenge (közepesnél rosszabb), 33 százaléuk szerint pedig közepes az összhang, tehát az összes válaszadó 96 százaléka közepesnek, vagy annál gyengébbnek jelölte meg az összhangot az adórendszer és a gazdaságfejlesztés célrendszere között. A vélemények megoszlását a 2. ábra szemlélteti.

A hazai adó- és járulékrendszer, kedvezményeik és a gazdaságfejlesztési célok rendszerének összhangja

2. ábra

Az előkészítésnek, a nyitott kérdések előzetes tisztázásának köszönhetően, a helyszíni ellenőrzés, a számvevői, majd az azt követő számvevőszéki jelentésírás során nem jelentkezett ellenőrzés-módszertani probléma. Megállapításainkat a számvevőszéki jelentéstervezet egyeztetési folyamatában az ellenőrzöttek elfogadták. Az elkészített jelentésben az ellenőrzés megállapításai

alapján a gazdaságfejlesztés feltételrendszerének kialakítására és működtetésére dolgoztunk ki javaslatokat.

Javasoltuk a Kormánynak, hogy készítse elő az – Országos Fejlesztéspolitikai Konceptióról szóló 96/2005. (XII. 25.) OGY határozattal összhangban – az állami fejlesztési feladatok tervezésének erősítését célzó átfogó törvényi szabályozást, amely magába foglalja a hazai és uniós források egységes tervezési módszertanát. Készíttesse el és terjessze az Országgyűlés elé a már elfogadott programokra (részstratégiákra) épülő közép- és hosszú távú átfogó társadalmi-gazdasági fejlesztés stratégiáját, különös tekintettel a különböző forrású (hazai és uniós) támogatások és – az adóstratégiával alátámasztott – kedvezmények összehangolására. Alakítsa ki, az uniós források kezelésében szerzett tapasztalatokat hasznosítva, a hazai és az uniós támogatások egységes elvű monitoring, ellenőrzési és értékelési rendszerét.

Javasoltuk a pénzügyminiszternek, hogy kezdeményezze a jogi szabályozás továbbfejlesztésével – a megbízható pénzügyi menedzsment uniós elvének megfelelően – a költségvetés kiadási tételeinek pénzügyi tervezése mellett az azokhoz kapcsolódó teljesítménycélok és -mutatók tervezését és alkalmazását. Fejlessze tovább az államháztartás információs rendszerét a fejlesztési jellegű kiadások nyilvántartása és nyomon követése érdekében.

Az előzők alapján is látható, hogy a gazdaságfejlesztés vizsgálatnak a tapasztalatai is megerősítették azt az általános módszertani felfogást, hogy a teljesítmény-ellenőrzés sikere az alapos felkészülés és a tényleges helyszíni ellenőrzés előkészítésében rejlik, amelyhez a teljesítmény-ellenőrzés módszertana megfelelő támogatást biztosít.

Zöldréti Attila

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Állami Számvevőszék: Jelentés a gazdaságfejlesztés állami eszközrendszerének működésének ellenőrzéséről (ÁSZ 0802. számú jelentés, 2008 március)
2. Kemény Emil, Zöldréti Attila: Az uniós támogatások teljesítmény-ellenőrzése (Ellenőrzési Figyelő 2007/3. sz.)
3. Kemény Emil, Karsainé Dömsödi Éva: Módszertan a teljesítmény-ellenőrzéshez (Állami Számvevőszék, 2005)
4. Kornai János: Egyensúly, növekedés és reform I–II. (Népszabadság, 2006. június 28–29.)
5. Kovács Árpád: Pénzügyi ellenőrzés változó erőterben (perfekt, 2003)
6. Kovács Árpád: Az ellenőrzés rendszere és módszerei (perfekt, 2007)
7. Zöldréti Attila: Az IOP vezetési modell alkalmazása a SAPARD Hivatal akkreditációs felkészülésében (Magyar Közigazgatás, 2005. október)

Az adóhivatali ellenőrzési munka korszerűsítésének fázisai

Finisben az EKP

Az APEH informatikai rendszerei kiemelkednek a közintézmények informatikai rendszerei közül, de nemzetközi viszonylatban is kiállják az összehasonlítást. Ez több évtizedes következetes fejlesztés eredménye. Az informatikai rendszerek alapját képező adóalany-nyilvántartás, folyószámlarendszer és a bevallásfeldolgozás köré fokozatosan és folyamatosan épültek ki a kapcsolódó rendszerek.

Amennyire a folyamatos fejlődés igaz a nagy alapnyilvántartó rendszerekre, annyira másképpen alakult az ellenőrzés informatikai támogatása. Decentralizált-centralizált, intenzív majd csöndesebb fejlesztési szakaszok váltották egymást, amíg a jelenlegi állapot létrejött. Az ellenőrzési rendszerek fejlesztése említésre méltó módon a következőkkel volt mérhető:

- A revíziót követő rendszer alapjai (PR,TR, KR) az 1980-as évek elején már léteztek;
- 1992-ben jött létre az egységes, ellenőrzést nyilvántartó REV rendszer;
- Kiutalás előtti kiválasztási rendszer (1995) bevezetése;
- Az ellenőrzéseket támogató ESKORT rendszer (1997) és SESAM rendszer (2000);
- Véletlenszerű kiválasztás (2001);
- Egyszerűsített ellenőrzéseket támogató rendszer (2001);
- Az ellenőrzési folyamat információs rendszerének újjászervezésére irányuló ERINFO projekt 2002-ben csak a szakmai és informatikai koncepció elkészítéséig jutott;
- Eredményesebb volt az ELLKIT projekt, amely a KAT és az R+ rendszert alkotta meg 2002–2003-ban;
- Az ellenőrzés fejlesztésének igénye 2005-ben ismét felerősödött, így október 11-én megalakult az Ellenőrzés Korszerűsítése Projekt (EKP).

A korszerűsítés az EKP kulcsfogalma, a kor követelményeinek való megfelelési igényt fejezi ki. Egyebek között azt, hogy nem egyszerűen csak informatikai rendszerek létrehozásáról van szó, hanem az ellenőrzés stratégiai-taktikai kérdésének az átgondolásáról is:

- Az adóelkerülés feltárása ne csak a vizsgálat megindításakor, hanem már jóval korábban a kiválasztáskor, de ha lehet még előbb, az ellenőrzések megtervezésekor kezdődjön meg;
- Az ellenőrzés módszereiben a helyszíni manuális-dokumentális vizsgálatról a súlyt át kell helyezni az adózó felkeresését megelőző és/vagy párhuzamosan végzett felkészülő (asztali), valamint kapcsolódó szolgáltató ellenőrzésekre. Ilyenkor a vizsgálatvezető inkább összefogja, menedzseli az ellenőrzésben részt vevő szakértők munkáját;
- Ne az egyes adózók ellenőrzése legyen a kiválasztás-vizsgálatszervezés fókuszában, hanem a kockázati

területek komplex kezelése. Ez a hagyományos ellenőrzési funkciók mellett olyan speciális módszerek kidolgozását is igényli, mint például az adatbányászat;

- A visszacsatolás, a tervezett feladatok célszerűségének állandó mérlegelése, az elvégzett munka és eredményének összevetése nem hiányozhat egyetlen részfolyamatból sem. De az egész adóztatás fő céljainak teljesítését is figyelni (monitorozni) kell. Ehhez teljesíthető és mérhető célokat, indikátorokat kell megfogalmazni;
- Mindezek ma már elképzelhetetlenek informatikai kiszolgáló apparátus nélkül, aminek az üzemeltetési feltételeit is meg kell teremteni. Új munkaköröket, eddig nem létező feladatú szervezeti egységeket szükséges létrehozni.

Az EKP koncepciója, szemlélete

A Projekt Alapító Okirata szerint a fejlesztés célja egy olyan integrált számítógépes rendszer kifejlesztése, amely egyaránt hatékonyan segíti az ellenőrzés tervezését, kiválasztást, a vizsgálat szervezését, a feltárást, az ellenőrzési eljárás fázisainak követését, a realizálás támogatását, az iratanyagok készítését, az ellenőrzési eredmények mérését, a vezetői munka támogatását, a kapacitás hatékony felhasználását és a teljesítmény folyamatos, mérhető kimutatását.

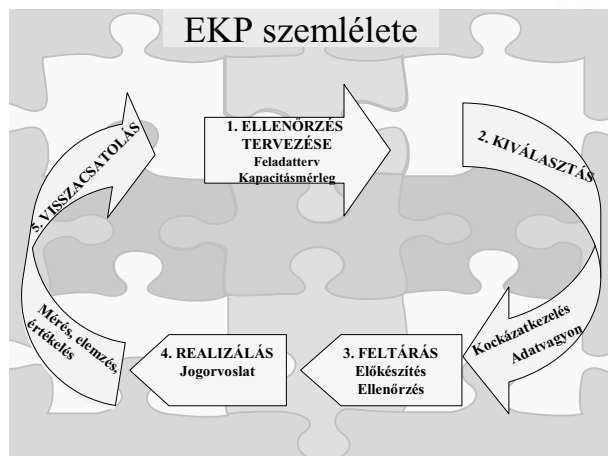
Vagyis a teljes ellenőrzési folyamat korszerűsítése és az ezt támogató informatika biztosítása volt a fő cél. Ez több vonatkozásban eltért a korábbi ellenőrzés fejlesztési elképzelésektől.

Integráltság: A bevezetőben felsorolt fejlesztések önmagukban jelentősek voltak, de egymástól elkülönültek. Nem volt, vagy nehéz volt köztük az átjárhatóság. Például több kiválasztó rendszer is működött egymás mellett (KAT, Borsodi, kiutalás előtti és az igazgatóságok saját fejlesztésű listázásai). Vagy az ESKORT rendszer támogatja ugyan a helyszíni feltárást, de a megállapításokat nem adja át a REV rendszernek és az iktatásnak. Ezt az elkülönültséget az EKP meg kívánja haladni.

Teljes ellenőrzési folyamat: Korábban a szakmai közfelfogás szerint az ellenőrzés némi felkészülés után a megbízólevél átadásával indul és a megállapítás az adózónál a helyszínen tapasztaltakon alapul. A korszerű

ellenőrzés az ezt megelőző és követő fázisok szerepét megnövelve törekszik a teljesebb feltárára.

Az EKP szemléletét a következő ábra mutatja be:

A teljes ellenőrzési folyamat nagyon nagy, nagyon bonyolult és állandó változásban van. Egyszerre nehéz megszervezni! Ez hatalmas fejlesztői kapacitásokat igényelne! Az elvégzendő munka mennyisége, a korlátozott kapacitások akadályozzák a fejlesztési munkák egyidejű megindítását, folytatását. Ezért a reális cél csak az időben elhúzódó, egymás utáni fejlesztések sorozata lehet. A teljes ellenőrzési folyamat integritását azonban biztosítani kell. Ezt az ellentmondást modulokra bontással lehet feloldani. A szűk keresztmetszet feloldható a rendszer moduláris felépítése miatt lehetséges szakaszolással. Ilyenkor még nagyobb figyelmet kell fordítani a rendszer konzisztenciájára.

Az EKP termékei

Az EKP 30 terméke a folyamatban elfoglalt helyük szerint öt szakaszba sorolható (ellenőrzés tervezése, kiválasztás, feltárás, illetve a realizálás szakasza, amely az értékelés, elemzés visszacsatolás szakaszával zárul).

Az EKP terméknek nevezve a modulokat, kifejezésre juttatja, hogy hatékony ellenőrzést támogató eszközöket állít elő. A modulszerű logikai felépítés alapján a teljes ellenőrzési folyamat funkcióit az EKP a következők szerint csoportosította:

Adóelkerülés mértékének számítása

A tényleges (bevallott) és az elvárható (közgazdasági, normatív számítás szerint) adózás különbsége. Lényege az adóterkép az elvárható adózásról, ami az adózó koordinátáihoz (tulajdonságaihoz) köti az elvárható adót, vagy éppen becsüli az adóelkerülését (kockázatát).

Munkaterv

A feladatok témánkénti listája, a szükséges feltételekkel, kapcsolódásokkal. Az ellenőrzési irányelvben, az ellenőrzés középtávú stratégiájában megfogalmazott célok és az elvárások teljesítéséhez igazodó igazgatósági munkatervekhez információszolgáltató rendszer.

Feladat- és kapacitásmérleg

Feladat- és kapacitástervek elkészítéséhez információszolgáltató rendszer kialakítása. Tegye lehetővé

a revizori kapacitásokkal való optimális gazdálkodást, szolgáljon alapul a revizori munka osztály és személy szintű értékeléséhez.

Ösztönzési rendszer megtervezése

Nem elegendő a feladatokat megfogalmazni, gondoskodni kell a megfelelő ösztönzésről is. Ehhez szükséges motiváló eszközöknek a leírása, azoknak a feladatvégzést szolgáló hatásmechanizmusainak kifejtése.

Fogalomtár és kódrendszer kialakítása

A fogalmak tisztázása, pontos meghatározása minden rendszer nélkülözhetetlen feltétele. Az adatok, információk kezeléséhez, „kinyerésének” szükséges kódok, gyűjtőfogalmak, definíciók rendszere.

Mérőszámrendszer tervezése

Az ellenőrzés tervezéséhez, eredményesség és hatékonyság méréséhez a mutatószámok egységes rendszere. Segíti az egységes fogalomtár rendszerintegrációt fenntartó hatását.

Adatvagyon, adattárház

Tárolt adatokat előfeldolgozó, előkészítő informatikai rendszer, amely az ellenőrzés összes funkciójához szükséges az adathalmazt célzottan, könnyen elérhetően, összegyűjtve, csoportosítva kezeli.

Adózó tulajdonságtörténeti adatbázis létrehozása

Az adózó viselkedéséről szóló teljes körű kép kialakításához adatbázis megszervezése. A szükséges, másol meglevő adatok előgyűjtése, a hiányzók beszerzésének igénylése.

Külső adatok, adatállományok rendelkezésre állása

Az APEH alaprendszereiben tárolt adatok (törzs, bevallás, folyószámla... stb.) tisztítottan, feldolgozottan állnak az ellenőrzés rendelkezésére. Hasonló használhatósági szintet kell elérni a nem az APEH-nál keletkezett adatoknál is, mint például VP adatcsere, OEP potyautas adatszolgáltatása stb...

Az ellenőrzés számára hasznos ismeretek egy része még oly módon sincs megszervezve, mint a külső adatállományok. Ilyenkor még az ismeretek (szövegek) értelmezéséről, adatosításáról is gondoskodni kell. Különösen az interneten beszerezhető információk lehetnek hasznosak.

Tudásbázis kidolgozása

A tudásbázis az adatokon és információkon túl azok használatának szabályait is tartalmazza. Kiválasztáshoz, felkészüléshez az ellenőrzési eljárások segítéséhez képletek, normagyűjtemények tárának, szakértői rendszerének kialakítása.

Kockázatkezelés

Célzott kiválasztási területek meghatározása, amely az adott kockázati feltételekbe tartozó lekérdezés mellett lehetővé teszi a kockázati tényezők együttes megjelenítését, súlyozását, értékelését (például pontozásos rendszer) is.

Egységes kiválasztási rendszer létrehozása

A feltárt kockázati területekre kiválasztási feltételek, paraméterek, képletek meghatározása. Kiválasztási sablonok létrehozása, tárolása, kiejelzése.

Kiválasztás eredményességének követése

A javaslatok hasznosulását, eredményességét figyelő rendszer. A megállapítások adatainak e szempontok szerinti elemzésével is meg lehessen állapítani a kiválasztás jószágát.

Vezetői vizsgálat szervezéshez szükséges felületek létrehozása

Kiválasztási listák és egyéb ellenőrzési feladatok fogadása, szűrése, csoportosítása. Majd a listák továbbítása a kiválasztástól a vizsgálat végéig.

Felkészülés, adózók egyedi adatainak gyűjtése

Az ellenőrzésre javasolt adózók ellenőrzés szempontjából fontos adatainak lekérdezése, (adózói kárton) kiértékelő kérdéssor felállítása. Az ellenőrzési cselekmények, módszerek számbavétele.

Vizsgálati ütemterv elkészítése

A revizori kapacitást, időbeli tervezést, egyéb feltételeket és a feladatokat összehangoló vizsgálati ütemterv készítését segítő rendszer kialakítása.

Adózó nélküli workflow jellegű ellenőrzési rendszer létrehozása

Helyszíni ellenőrzés nélkül vagy azt megelőző gépi elemző típusú (asztali) ellenőrzéshez szükséges informatikai eszközök leírása, továbbá a folyamatban lévő ellenőrzéseket támogató „szolgáltató” ellenőrzések szervezése.

Feltárást követő rendszer

A vizsgálati folyamatot támogató rendszer amely egyrészt az ellenőrzési feladatsor végigvitelét, a feltárást segíti, másrészt az adminisztrálását segítő alkalmazásokból állna.

Ellenőrzés folyamatát, környezetét követő rendszer

Jogi, hatósági típusú kiszolgáló termék. Például kapcsolódó vizsgálatkérés, társhatósági megkeresés, meghatalmazás, bizonyítási feltételek, ... stb. kezelése.

Realizáló határozathozatal

Határidő vezérelt realizálás folyamatirányításban a rendszer feladata a hatósági eljárás egységes kezelése és irányítása az egyes munkafázisokban.

Dokumentálást segítő elektronikus iratminta tár

Az ellenőrzési terület egységes dokumentumkezelésének megteremtése. Iratgeneráló program segítségével a dokumentumok előállítás.

Egyéb realizálás érdekében kiértékelő rendszer kialakítása

Más realizálási lehetőségeket (feljelentés, jelzés... stb.) számba vevő, figyelő (monitorozó) rendszer kialakítása. Ellenőrzés kiértékelése, adatszolgáltatások biztosítása a realizálás feltételeinek megteremtéséhez.

Az egyéb hatósági eljárások kezelése

A REV rendszer csak a másodfokú határozatig kezelte a realizálást. Szükséges további hatósági eljárások,

jogorvoslatok (felülvizsgálat, bírósági eljárás... stb.) kezelése (rendszerbe betöltés, ügyek aktiválása stb.), döntések szintjének, eredményének, szükséges intézkedéseknek a kimutatása.

Monitoring rendszer

Az ellenőrzés legfontosabb feladatának, az adóelkezelés csökkentésének érdekében tett erőfeszítések eredményességének figyelése. Mérési pontok, beavatkozási küszöbök, intézkedési javaslatok, címzettek meghatározása.

Az ellenőrzési feladatok teljesítésének értékelése

Az ellenőrzési feladatok teljesítését az elrendelő szempontjából sokoldalúan értékelő rendszer. Ez egy feladatra koncentrálva kiterjed az ellenőrzés tag értelemben vett teljes folyamatára.

Egyéb adat, információs igények kiszolgálása

Olyan értékelő rendszer amely minden feladatra kiterjedően, azok egy-egy szegmensét elemzi, mint például munkaidő-felhasználás, ellenőrzöttségi szint, ... stb.

Figyelés a vezetés operatív informálási igényei szerint

A tervezési szakaszban leosztott feladatok (munkaterv) teljesítését, alakulását mutatja, a menet közben operatív beavatkozást igénylő eseteket jelzi, döntéseket megalapozó javaslatokat ad.

Rugalmas lekérdező rendszer kialakítása

Alakítsa ki egy olyan rugalmasan parametrizálható lekérdező és listázó rendszer kereteit, amely az adóhatóság rendelkezésére álló valamennyi adat elérését könnyen kezelhetően lehetővé teszi. Ilyen lehet az ATAR-ban a DISCOVERER-el történő lekérdezés, amihez adatpiacokat kell szervezni.

Kiutalás előtti ellenőrzés megszervezése

A bevallásfeldolgozó rendszer átalakítása. E terület újjászervezését az EKP szemléletű kiválasztás és ügyintézés érvényesítése is indokolja.

Az EKP tevékenysége

Az EKP az ellenőrzés korszerűsítésében egyrészt projektszerű munkaszervezetben állít elő alkalmazásokat (termékeket), másrészt koordinációs, szakértői közreműködő, támogató tevékenységet lát el a más formában megvalósuló fejlesztéseknél (megrendelések, twinning light projekt, kapcsolódó projektekkel összehangolás: UBEV, ACM, DOKUBE, ELJÁR).

Első évek, 2005–2006.

A 2005. októberi, projektalapításra vonatkozó vezetői döntést követően még abban az évben lezárult az előkészítő szakasz. 2006-ban kezdődött a szervezési és javaslatkészítési szakasz, a második félévben azonban több objektív probléma lassította az előrehaladást (informatikai támogatási kapacitás lecsökkent: az Oracle rendszer átállása, megoldandó elektronikus adó-

bevallások előkészítése, a járulékfizetéssel kapcsolatos bevallás adatszolgáltatás előkészítése, az informatika irányításának, működésének regionális átszervezése, az illetékhivatalok átvételével az új információk beillesztése. Egyéb: jogszabályi változások, régiós átszervezés.)

Mindezek figyelembevételével a Projekt Tanács 2007. február 9-i ülésén a projekt átütemezéséről döntött.

A gondok ellenére 2006-ban a 29 termékből 16 felhasználói követelményjegyzék elkészült. Megindult a régi REV rendszer újjászervezése ORACLE-s platformon, ami leállt, mivel a DSM-VMS rendszer továbbra is használatban maradt. Szintén ebben az évben kezdődött meg a revizori munkaidő nyilvántartó rendszer (RMI) fejlesztése.

2007 teljesítményei

A 2006-ban és részben a 2007-ben a tapasztalható gondok ellenére a projekt több termékénél nagy előrehaladás érzékelhető. Az előrehaladás megmutatkozik mind az elkészült termékekben, mind az olyan specifikációkban, amelyek a 2008-as munkát alapozzák meg.

2007-ben folytatódott az RMI fejlesztése.

Megvalósult a minimumadó-nyilatkozatot tartalmazó bevallások kockázatalapú kiválasztó és ügyviteli rendszer szervezési munkája, mely 2008. év elején bevezetésre került. Ez önmagánál többet jelent, mert a kiválasztó rendszert már úgy alkottuk meg, hogy illeszkedik az EKP koncepciójába. Így nem egy célzott kiválasztó rendszer született meg, hanem a rugalmasan bővíthető kiválasztási rendszer alapja.

Ezt az évet olyan munkák is jellemezték, amelyek az adattárház bővülését és hatékonyabb felhasználását célozták meg. Mivel az adóhivatal számára az adatok könnyű elérése, azok többcélú felhasználása kiemelt fontosságú, ezért nagy hangsúlyt fektettünk a lehető legtöbb adatkör adattárházba való betöltésére.

Az APEH vezetése 2007 őszén egy 11 adatkörből álló lista ellenőrzési célú ATAR-osítását fogadta el (rev, VP, járulék, illeték, szja, AFA, KAT, vagyonosodási, R+, építető adatszolgáltatás).

A „Kockázatkezelésen alapuló ellenőrzésre történő kiválasztás hatékonyságának növelése” elnevezésű, EU támogatással megvalósuló Könnyített Ikerintézményi Program (Twinning Light projekt) 2007 elején indult. A Francia Adóhivatal szakértőivel közös munka során kidolgoztuk az APEH-ban alkalmazható elemzési, modellezési módszertant, és a kockázatelemzést támogató szoftvereszköz követelményeit. A fejlesztés 2008-ban folytatódik.

Az elért eredmények jól mutatják, hogy 2007-ben a projekten belül intenzív munkavégzés folyt. A projekt megalakulása óta 2007 volt az első olyan időszak, amely már a felhasználók számára is érzékelhetővé tette az addig egy kicsit háttérben zajló szervezési és előkészítési munkákat.

2008 történései

Elkészült és működik a revizori munkaidő elszámoló rendszer (RMI), melyet jelenleg az ellenőrzési szakterü-

leten több mint 4500 dolgozó használ naponta. (A rendszer az ellenőrzési feladatokat ellátó alkalmazottak munkaidejének kimutatásán túl feladatonként rögzíti a tényleges munkavégzés idejét.)

Az ellenőrzési adatoknak az adattárházba való betöltéséhez elkészült egy részletes specifikáció. 2008-ban ezek az adatok adattárházban már megtalálhatók. Az ellenőrzési adatoknak egy központi adattárházban való elérése az adóhivatal egészének nagy előrelépést jelent, mivel a kockázatelemzésen és kiválasztáson túl segítséget nyújt az ellenőrzésre történő felkészülésben, az utólagos értékelésben és a legkülönbözőbb elemzésekben.

A VP-APEH adatkapcsolatok oracle-s alapokra helyezésének informatikai előkészítő munkái után a felhasználói adatszervezések és alkalmazások fejlesztése jelenleg is folyik EKP-s közreműködéssel. Ez érinti a KAT rendszert, a kiutalás előtti kiválasztó rendszert, az SJA export lekérdező használatát, remélhetőleg jobb minőségű adatokat biztosítva.

Év elején vált intenzívebbé a fogalom-kód felülvizsgáló munka, ami már 2007 második félévében elkezdődött. Bebizonyosodott, hogy az ellenőrzés a régi fogalom-kód kezelési alapokon nem korszerűsíthető, nem szervezhető újjá.

Mivel az EKP hatálya 2008 végéig tart, ezért az év felétől készülünk a projekt lezárására, és a következő ütemben a folytatásra. Az EKP2 alapító okiratának tervezete elkészült, a Projekt Tanács jóváhagyására vár.

EKP2 tervezett feladatai 2009 végéig

A projekt tennivalói három fő területre oszthatók

1. Az ELLTAM-ELAF (Ellenőrzés-támogatás, Ellenőrzés Alap Folyamat) keretében létrejön egy olyan komplex és integrált informatikai alkalmazás, amely az ellenőrzés folyamatát az ellenőrzési vezető vizsgálat-szervező munkájától a bírósági szak befejezéséig kezeli. Az alkalmazás új platformon kiváltja a jelenlegi REV rendszert és integrálja a kapcsolódó rendszereket (R+, VAK, ESKORT, HIFI, KKR, RMI stb.), EKP szemléletben továbbfejlesztve.

Vizsgálatszervezés

- Kiválasztás-kijelölés-elvetés-elrendelés jelölése;
- Egyéb, bármilyen formában (például papír) érkező vizsgálati igények adatok rögzítése;
- A kiválasztási lista többszintű átadása (kiválasztás-ellenőrzés, irányítási hierarchia), csoportosítás, szétosztás;
- A döntések bármely szinten történő bejegyezhetőségét az erre feljogosító szerepkör, jogosultság szerint;
- A vizsgálat típusa, terjedelme, kockázati területek azonosítói a revizorok kijelölésére.

Vizsgálatra felkészülés

- Vizsgálati program generálása, átvétele és szerkesztése;
- A megelőző kiválasztó és vizsgálatszervező fázisok elektronikusan kezelt ismereteit (adatok, feltételek,

paraméterek, állapotváltozások okai, megjegyzések) a felkészülő revizor rendelkezésére bocsátja;

- Lekérdező felületet a felkészüléshez (adatgyűjtés az adózóról – törzsadatok, ellenőrzési adatok, bevallás-adatok, adattárházi adatok, ACM; pl. KMR könyvvizsgálati módszer, KAT adózói karton, fedezeti tábla);

- Tudásbázis adatainak elérése.

Ütemezés

- Az ütemezés tartalma: adószám, név, vizsgálatot végző revizorok, tervezett revizori idő, vizsgálatkezdés, illetve befejezés tervezett időpontja;

- A vizsgált időszak, adónem valamint a jelenlegi kódokat tartalmilag kiváltó új információkat a vizsgálat-szervezéstől kapott állomány már adózóhoz rendelve;

- A revizorok foglalkoztatottságának kimutatása:
 - = a tervezett, elrendelt, folyamatban levő vizsgálatok,
 - = kezdési-befejezési időpontja,
 - = tervezett-jóváhagyott revizori nap alapján,
 - = az aktuálisan rendelkezésre álló szabad revizori kapacitásról.

Feltárás

- Megbízólevél-, értesítőlevél-készítés;
- Behívások ütemezése és kezelése;
- A megállapítások, kihatások (bevallásadatok módosítása);
- Tapasztalatok, megjegyzések (talált kockázatok, adózói kapcsolatok);
- Jegyzőkönyv készítése, jóváhagyása.

Az ellenőrzés folyamatának követése

- Kapcsolódó vizsgálat kérése és külső szervezetek megkeresése (önkormányzat, rendőrség, egyéb megkeresések);
- Felfüggesztések kezelése, határidők figyelése;
- Szakértő igénylése;
- Idézetek, elővezetések kezelése.

Realizálás

- Realizálás-előkészítés: Az észrevétel-kezelés, vezetői döntéshozatal az észrevétel kezeléséről, kiegészítő jegyzőkönyv készítése;

- Hatósági eljárás

- I. fok: az ügy átadása fázishatárokon, jogász kijelölése, I. fokú határozat készítése;

- Fellebbezés: fellebbezési adatok rögzítése, döntés a fellebbezésről, módosítás saját hatáskörben, vagy a felterjesztés támogatása;

- II. fok: a jogász kijelölése, II. fokú határozat készítése, jóváhagyás;

- Jogerősítés: ellenőrzési ügy lezárása, a folyószámla-könyvelés (köztartozás összegének visszatartása – átvétel a hátralékos adónemre, bírság, pótlék, eljárási illeték könyvelése) és az adatátadás az adattárháznak (VIR).

Iratgenerálás

- Feltételek:

- a rendszerben tárolt iratsablonok (iratminták),
- a kész irat iktatása a rendszerben történik;

- Az elkészített iraton megjelenő adatok:

- a rendszerben tárolt/rögzített adatok,
- az iratsablonban meghatározott szövegek,
- az irat készítésekor begépelte („szabadon gépelhető”) szöveg.

Egyéb realizálás

- Büntető feljelentés kezdeményezése
- Köztartozás miatti visszatartás
- Jelzések más hatóságnak
- Felfüggesztés, megszüntetés
- Törzstisztítás
- Bevallás teljességvizsgálat

Egyéb jogorvoslatok

- Felügyeleti intézkedések támogatása
- Ügyeszi óvás adatainak kezelése
- Ismételt ellenőrzésre irányuló kérelem kezelése
- Alkotmányjogi panasz, semmisség kezelése

Bíróági eljárások

Bíróági keresetek kezelése: bírósági keresetek rögzítése, a keresettel kapcsolatos döntés rögzítése;

Bíróági ítéletek kezelése: bírósági ítéletek adatainak rögzítése.

2. Az ELLATAR keretében elsősorban a döntéstámogató termékek megalapozásához adatpiacok és lekérdezési lehetőségek készülnek azokból az adatkörökből, amelyek a teljes ellenőrzési folyamat alapvető adatigényeit kiszolgálják a kockázatelemzéstől a vizsgálati programkészítésen keresztül az értékelő visszacsatolás támogatásáig. Az adatpiacok Discoverer eszközön keresztül történő elérésével azonnali döntéstámogató funkciók (kiválasztás, kérdéssor, vizsgálatra történő felkészülés) felhasználói elkészítését teszi lehetővé. Elérhetővé teszi a 2009-ben már Oracle platformon beérkező bevallásokat utólagos ellenőrzésre történő kiválasztásra.

- Archiv revíziók feladatcentrikus adatpiaca (REV_FEL_AP)

- Adózó centrikusan felépített revíziós adatpiac (REV_ADC_AP)

- KKI rendszer adatainak integrációja (KKI_INT)

- KKI adatok és VP adatok adatpiaca (VPKKI_AP)

- Törzsadatokra épülő tulajdonságtörténeti adatpiac (TORZS_TUL_AP)

- KAT rendszer adatainak adattárházba szervezése

- Munkáltatói járulék adatpiac (MUNK_JAR_AP)

- ÁFA idősoros adatpiac (AFA_AP)

- TA idősoros adatpiac (TA_AP)

- Egyéni vállalkozói adatpiac (EGY_AP)

- Magánszemélyek komplex idősoros adatpiacának (MSZ_AP)

- Adózói teljes adatvagyron lekérdezése (AD_LEK)

3. Az ELLTAM ETEK (Ellenőrzés Tervezése Elemzése Lekérdezése) Az ELLTAM ELAF és az ELLATAR nem fedi le a teljes ellenőrzési folyamatot, ezért az EKP2 projekt a továbbfejlesztés megalapozása érdekében a kapcsolódó, további ellenőrzési folyamatok funkcióira felhasználói szintű követelményeket, szervezési (folyamat és rendszer) javaslatokat dolgoz ki. Ezen belül a projekt célul tűzi ki, hogy az ARIS módszertan és eszközrendszer alkalmazásával, valamint külső szakértők bevonásával elkészíti az ellenőrzési szakterület tevékenységeinek teljes körű, átfogó folyamatmodelljét.

- Adóelkerülés-számítás és monitoring
- Munkaterv, feladatterv, ösztönzés
- Fogalomtár, kód és mérőszámrendszer
- Ellenőrzés célú adatszervezés
- Kiválasztás, kockázatelemzés
- Előkészítő, vizsgálatszervező funkciók
- Felkészülés, vizsgálati program

- Értékelés, visszacsatolás, adatszolgáltatás
- Tudásbázis, adatgyűjtés

Az EKP2 a fenti területek szervezési koncepciójának kidolgozásával, megalapozza a következő fázisban (2009 után) az EKP3 indulását. Ezzel a fejlesztéssel válik teljes körűvé az ellenőrzés korszerűsítése.

Az ellenőrzés korszerűsítése nemcsak igénye (vágya) az adóztatásnak, hanem a hatékonyság növelésének, vagy egyáltalán az adott szint megtartásának a feltétele. Időnként elmaradhat az adóztatás egyéb rendszereinek a fejlődésétől, de az egyre nyilvánvalóbb feszültségek, ellentmondások az elvárás és az eredmények között, ráirányítják a figyelmet erre a területre. A jelenlegi kiegyenlítő törekvések három-öt éven belül a korszerűsített, informatikával támogatott adóhivatali ellenőrzést Európa élvonalába emelhetik. És ez nem akármilyen cél. A stratégiaalkotás fogalmai szerint tökéletes indikátor.

Szentes Boldizsár

A tagállamok felelősek az uniós támogatások ellenőrzési láncának hatékonyságáért

Az európai uniós támogatások ellenőrzésére a közösségi jogszabályok alapján valamennyi tagállamnak komplett ellenőrzési láncot kellett kiépítenie. Ennek súlyát növelte a 2007–2013 tervezési ciklusra vonatkozó, a támogatások ellenőrzését érintő koncepcióváltás, az Európai Bizottság álláspontjának módosítása. A változás lényege, hogy a támogatások ellenőrzéséért minden esetben a tagállam viseli az elsődleges felelősséget, ezért annak kell kialakítania a megfelelően és hatékonyan működő ellenőrzési rendszert. A francia uniós elnökség védnöksége alatt 2008 szeptemberében „Az ellenőrzés szerepe az államszámviteli reform sikerességében” címen szervezett nemzetközi konferencián kerekasztal-beszélgetés foglalkozott az ellenőrzési lánc kérdéseivel. A kerekasztal-beszélgetést a magyar delegátus vezette. Cikkünk az ott elhangzottakat foglalja össze.

A konferencián egyetértés volt a résztvevők között abban, hogy minden ellenőrzési láncnak vannak általános jellemzői, amelyek nélkül a rendszer nem képes hatékony működésre. A kerekasztal-beszélgetés hallgató-ságának egybehangzó véleménye volt, hogy az ellenőrzési láncnak szorosan kapcsolódnia kell a tevékenységi lánchoz, azaz nem csupán a pénzügyi-számviteli folyamatokra kell kiterjednie. Ez a megállapítás fokozottan érvényes a közösségi támogatások ellenőrzésére.

Az ellenőrzési láncsal szembeni követelmény, hogy annak minden fázisában többletértéket kell létrehoznia („value for money” elv érvényesülése). Ez részben a hasznosságot jelenti, azaz a rendszer működésének elő kell segítenie a szabályozottság, a szabályszerűség és az ellenőrzésekkel szemben elvárt 4 E (eredményesség, gazdaságosság, hatékonyság és etika) fokozott érvényre juttatását. Másrészt felmerül a költség-eredmény arányának, a ráfordítások és a realizált „haszon” viszonyának mérhetősége. Sajnos erre a konferencia résztvevői sem tudtak egyértelmű megoldást találni. Ugyanakkor egyhangú álláspontjuk szerint szükség lenne az optimális arányra, mert ezáltal meg lehetne akadályozni az erőforrások szétforgácsolódását és el lehetne érni, hogy csak a valóban fontos ellenőrzési feladatokra koncentráljunk. A jó megoldás megtalálását nehezíti, hogy a költségek egy része, de még inkább az ellenőrzések által realizált eredmények is nehezen mérhetőek. Eredménynek ugyanis nem csak a konkrét megállapítás, a feltárt hiányosság vagy szabálytalanság által okozott kár tekinthető. Az ellenőrzési lánc működtetésének önmagában is van preventív hatása: kellő hatékonyság esetén kevesebb a próbálkozás a közösségi források nem rendeltetésszerű, jogtalan igénybevitelére. Ennek eredménye viszont egyáltalán nem mérhető.

A költség-haszon arányra vonatkozó kérdéssel kapcsolatban felmerült az ellenőrzési láncsal szemben tá-

masztott másik követelmény: a párhuzamos ellenőrzések elkerülésének szükségessége is. Minél több elemből áll ugyanis egy ellenőrzési lánc, annál megbízhatóbbak lehetnek az ellenőrzések eredményei, de egyúttal annál nagyobb annak veszélye, hogy a párhuzamos (ugyanarra a szervezetre, intézményre, folyamatra, tevékenységre irányuló) vizsgálatokra kerül sor, szétaprózva a rendelkezésre álló, amúgy sem túl bőséges erőforrásokat. A párhuzamosság egyeztetéssel kerülhető el, amit viszont – a konferencia résztvevőinek szinte egyhangú álláspontja szerint – az ellenőrzési lánc egyes elemei közötti, sokszor „alá-fölrendeltségi viszony” akadályoz, illetve más esetben nincs közvetlen kapcsolat az egyes elemek között. (Az első esetre példa az irányító hatóság és a közreműködő szervezet kapcsolata, ahol az utóbbi az előbbi által delegált feladatokat hajtja végre annak folyamatos ellenőrzése mellett. A második eset például a számvevőszék és a közreműködő szervezet viszonyára jellemző, még akkor is, ha a számvevőszék jogosult az utóbbi ellenőrzésére.) Ennek, valamint az ellenőrzések eltérő terjedelmének következtében nehéz az egyes ellenőrzést végző szervezetek (az ellenőrzési lánc elemeinek) terveiben foglaltak összehangolása.

Az összehangolást segítheti viszont az ellenőrzési láncsal szembeni harmadik követelmény: az ellenőrzési feladatok és felelősségek delegálása, egyértelmű felosztása, azaz annak rögzítése, hogy a lánc egyes elemeit képező szervezetek mikor, milyen ellenőrzéseket lefolytatásáért felelősek. Ha ugyanis sikerül egyértelműen meghatározni az ellenőrzési lánc egyes elemeit érintő feladatmegoszlást, az ellenőrzésekben betöltött szerepeket, az elvárt teljesítményeket, akkor csökkenthető (bár nem teljesen kiküszöbölhető) a párhuzamosság.

Az ellenőrzési lánc egy úgynevezett „ellenőrzési ház” formájában ábrázolható. Az ellenőrzési ház egyes szintjein nem feltétlenül csak egy szervezet tevékenysége jelenik

meg. A kerekasztal-beszélgetés során ismertetett ellenőrzési ház a következő öt szintből tevődik össze. Az ellenőrzési ház minden egyes szintje az alatta elhelyezkedő szint(ek) eredményeinek felhasználására épít.

1. A földszinten a belső kontrollok helyezkednek el. Ez elsősorban a vezetői felelősség érvényre juttatását, a folyamatba épített előzetes és utólagos ellenőrzések működtetését jelenti. A belső kontrolloknál az európai uniós támogatások vonatkozásában meg kell különböztetni a kedvezményezett szervezetén belüli, valamint a folyamatba épített, de más, nem az adott szervezet által végzett ellenőrzéseket.

Ha más által lefolytatott ellenőrzésről van szó, alapvetően két szervezet tevékenysége jöhet számításba:

- A közismertebb és a mindennapi gyakorlatban elterjedtebb a közreműködő szervezetek által elvégzett úgynevezett első szintű, százszázalékos tételes ellenőrzések lefolytatása. Ebben az esetben – a szervezeten belüli kontrollokhoz hasonlóan – az ellenőrzések valamennyi folyamat valamennyi tételére kiterjednek.

- Ritkán fordul elő, bár nagyon fontos lenne a pályázó szervezet által gyakorolt folyamatos ellenőrzés és monitoring a támogatott projektben részt vevő partnerszervezetek tevékenységét illetően. Ez lehetővé teszi az esetleges hibák, szabálytalanságok megelőzését, a teljesítés során jelentkező akadályok mielőbbi, hatékony és időben történő megszüntetését.

A belső kontrollokat két szinten kell működtetni. Egyrészt az adott tevékenységet folytató, munkafolyamatot ellátó szervezeti egység vezetőjének kötelezettsége, másrészt a szervezet egészére vonatkozóan, az első számú vezető feladata. (Ezt Magyarországon jogszabályok írják elő.)

Megjegyzés: A konferencia egyik résztvevője felvevte, hogy a belső kontrollokat tartalmazó szintet ő nem a „földszintre” helyezné, hanem az épület alapzatába, mivel azok képezik az ellenőrzési lánc minden további elemének alapját. De az öt különböző szint létét nem vonta kétségbe.

2. Az „első emeleten” a belső ellenőrzés található. Vannak olyan vélemények, amelyek szerint a belső ellenőrzés csak igen korlátozott mértékben hasznosítható az európai uniós támogatások vonatkozásában (a lebonyolításban részt vevő szervezetek belső ellenőrzése csak az adott intézmény tevékenységét vizsgálhatja, értékelheti). Az ezzel szemben álló álláspont a belső ellenőrzés tanácsadói szerepét, a belső kontrollok működését, annak hatékonyságát vizsgáló, elemző feladatát emeli ki, aminek következtében jelentősen hozzájárulhat a megítélt támogatások szakszerűbb és hatékonyabb felhasználásához.

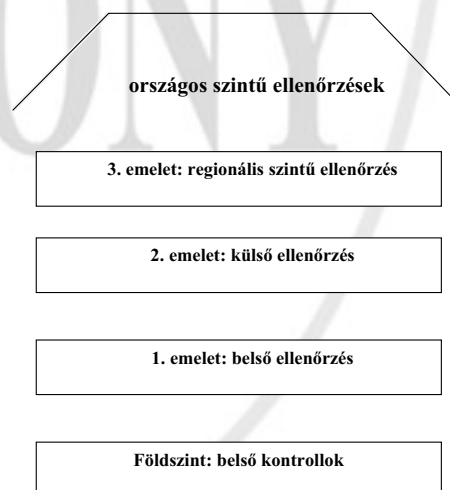
3. A „második emeleten” a külső ellenőrzéseket találjuk. Ez tipikusan olyan szint, ahol egy sor szervezet tevékenysége ütközhet egymással. Ezen a szinten fordul elő a leggyakrabban a párhuzamosság, ezért itt jut kiemelt szerephez a koordinálás és harmonizálás. A külső ellenőrzéseket Magyarországon – a többi tagállamhoz hasonlóan – különböző szervezetek végzik. Ezen a szinten jelennek meg az Európai Unió ellenőrzést végző szervezetei (Európai Számvevőszék, Európai Bizottság főigazgatóságai),

továbbá a hazai szervezetek (elsősorban az Állami Számvevőszék, az Ellenőrzési Hatóság feladatait ellátó Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, az Irányító Hatóságok, az Igazoló Hatóság, a Magyar Államkincstár részben az általa működtetett kincstárnoki rendszer, részben a kifizetések előtti folyamatba épített ellenőrzései révén). Mivel a konferencián a szabályosan lebonyolított támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzési láncról volt csak szó, sem az OLAF (az Európai Unió Csalásellenes Hivatala), sem annak hazai intézménye, a VPOP keretén belül működő OLAF Koordinációs Iroda ellenőrzési láncán belüli szerepéről nem esett szó. Ugyanakkor tisztában kell lenni azzal, hogy az ellenőrzési lánc egyes elemeinek közösségi támogatások ellenőrzésével kapcsolatos feladatai, azok terjedelmei igen eltérőek. (Például az Állami Számvevőszék nem folytat vizsgálatokat az egyes kedvezményezetteknel, az irányító hatóságok ellenőrzési tevékenysége viszont főleg éppen a támogatást igénybe vevő szervezetekre irányul, de nem öleli fel – a közreműködő szervezetek kivételével – a lebonyolításban részt vevő szervezetek vizsgálatát, ami viszont – mások mellett – az Állami Számvevőszék feladatai közé tartozik.)

4. A „harmadik emeleten” a regionális szintű ellenőrzések vannak. Ez a szint elsősorban a nagyobb (esetleg szövetségi formában működő) tagállamok esetén jelentős. Magyarországon a hét regionális operatív program esetében kerül sor ilyen ellenőrzésekre, összesítésekre és értékelésekre. Természetesen a regionális szintű ellenőrzések alapját a helyi szinten elvégzett vizsgálatok képezik.

5. A tetőn az országos szintű ellenőrzések helyezkednek el. Ezek legismertebb formája az Ellenőrzési Hatóság által lefolytatott legalább 5 százalékos, valamint a záró nyilatkozat kiadása előtti ellenőrzések rendszere. Országos szintű ellenőrzést is több szervezet végez. Az országos szintű ellenőrzések sajátos formáját jelentik a különféle auditálási eljárások, amelyeket hazai és európai uniós szervezetek folytatnak le a támogatások lebonyolításában részt vevő szervezeteknél. A közösségi ellenőrző szervezetek igen gyakran országos szintű (az adott operatív program vagy az érintett intézmény egészét érintő) vizsgálatokat folytatnak le.

Az ellenőrzési ház ábrázolása

Az ellenőrzési ház egyes szintjeinek jellemzőit, a megvalósításukkal kapcsolatos elvárásokat, feltételeket az alábbi táblázat foglalja össze:

	Belső kontrollok	Belső ellenőrzés	Külső ellenőrzés	Regionális/nemzeti szintű ellenőrzések
Ellenőrzés típusa	folyamatba épített	ex-post	ex-ante vagy folyamatba épített vagy ex-post	ex-post (ritkán folyamatba épített)
Ki hajtja végre	szervezeti egység vagy szervezet vezetése	elkülönült szervezeti egység	külső szervezet	EU Számvevőszék, EU Bizottság, Állami Számvevőszék, Ellenőrzési Hatóság, Irányító Hatóság, Igazoló Hatóság
Előfeltételek	- világos szabályozás – külső (törvények, kormány- és más rendeletek) – belső (részletes, folyamatosan aktualizált) - technikai feltételek (pl. egy, a belső kontrollok automatizálására szolgáló szoftver) - megfelelően felkészült és folyamatosan továbbképzett munkatársak - cégvezetési és ellenőrzési kultúra – szervezeti stratégia – etikai kódex – humánerőforrás-gazdálkodási gyakorlat	- hatékonyan és eredményesen működő belső kontrollok - jól kidolgozott és naprakész ellenőrzési nyomvonal - pontosan meghatározott, előre rögzített szervezeti célok - függetlenség – szervezeti – tevékenységet érintő - reális, a célok hatékony, eredményes megvalósításának mérésére alkalmas mutatók - vezető által jóváhagyott ellenőrzési terv	- egy átlátható ellenőrzési rendszer (az előző két szint) - rendszeresen értékelt belső ellenőrzés - a vezetők általuk elismert felelőssége	- jól működő ellenőrzési rendszer helyi szinten - jól kidolgozott kockázatelemzési módszertan - a különféle külső ellenőrzést végző szervezetek tevékenysége közötti koordináció és harmonizáció
Jellemző tevékenységek	- A kockázatok beazonosítása és elemzése - műveletek, folyamatok ellenőrzése – operatív eljárásrendek léte – az érzékeny információk kezelése, beleértve a fizikai és informatikai hozzáféréseket - a korrigáló intézkedések nyomon követése	- A kockázatkezelési rendszer működésének értékelése - vezetés támogatása egy hatékonyabb működés megszervezésében - kockázatelemzés alapján kiválasztott eljárások, folyamatok vizsgálata, értékelése	- A belső kontrollok és a belső ellenőrzés segítése, kiegészítése - A belső kontrollok és a belső ellenőrzés működésének értékelése	A tagállam és a közösség pénzügyi érdekeinek védelme – A lebonyolításban részt vevő szervezetek tevékenységének értékelése – Az egyes operatív programokban foglaltak végrehajtásának elemzése
Kinek jelent	Nem készül jelentés	A szervezet vagy az érintett szervezeti egység vezetésének	- Az érintett szervezet vezetésének - Az ellenőrzést végző külső szervezet vezetésének	- Tagállam parlamentje, kormánya - EU illetékes szervei - Uniók támogatások lebonyolításában részt vevő szervezetek
Módszertan	Tételes ellenőrzés	Kockázatelemzés alapján kiválasztott szervezeti egységek és/vagy folyamatok, tevékenységek ellenőrzése	Kockázatelemzés alapján kiválasztott szervezeti egységek és/vagy folyamatok, tevékenységek ellenőrzése	Kockázatelemzés alapján kiválasztott szervezet és/vagy folyamatok, tevékenységek, műveletek, támogatási típusok ellenőrzése

Salamon Péter

Az elnökség beszámolója az MPGEKE 2008. évi küldöttgyűlésén

Élénk szakosztályi élet, magas szintű szakmai képviselet növelte az egyesület presztízsét

Az Elnökség a megyei szervezetek, a bizottságok és a szakosztályok, valamint a titkárság beszámolóit alapján áttekintette és értékelte az Egyesület 2007. évi működését és erről a lapunknak eljuttatott beszámolóval tájékoztatta a küldötteket.

Az Elnökség összefoglalóan úgy értékeli, hogy 2007-ben is eredményes és hasznos munka folyt az Egyesület alapszabályában megfogalmazott célok megvalósítása érdekében. A kibővített Elnökség, a tagok és szervezetek aktívabb munkájának köszönhetően szélesebb körűvé vált az ellenőrzési munkához nélkülözhetetlen szakmai tájékoztatás, oktatás és tapasztalatcsere, bővült a publikációs tevékenység. Sikerült biztosítani az Egyesület működésének anyagi feltételeit annak ellenére, hogy a 2007-es évben számos változás következett be. A továbbra is négy bizottsággal és kilenc szakosztállyal működő egyesületi életben jelentős változást hozott az APEH régiós átszervezése, amely érintette a tagság döntő részét. Az átszervezés következtében nagyon sok tagunk jelezte kilépési szándékát (volt olyan megye, ahol 40 tag törlésére került sor a nyilvántartásból), ugyanakkor ebben az évben csaknem száz új tag kérte felvételét az Egyesületbe. Ma már elmondhatjuk, hogy ez a „kilépési hullám” rendeződött, egy-két megye kivételével ismét egyre többen jelzik belépési szándékukat. Taglétszámunk jelenleg 1441 fő.

Az említett régiós átszervezés érintette a megyei elnököket is. Egy részük más területen dolgozik, másik részük nyugdíjba vonult, illetve az APEH szervezetein kívül folytatja munkáját.

A 2007. február 28-i tisztújító küldöttgyűlés döntése alapján változás következett be a főtitkár és a titkárság vezető személyében. A főtitkár irányításával működő gazdasági ügyintézés a XII. Tartsay Vilmos utcából átkerült a V. Széchenyi utcába, (május 31-én). A gazdasági vezető személyében változás nem történt, ami az adminisztráció tekintetében biztosította a folytonosságot.

A megyei szervezetek munkája

Az Egyesület közhasznú tevékenysége – az elmúlt évekhez hasonlóan – elsősorban a szakmai ismeretterjesztésben és az oktatásban nyilvánult meg. Az egyesület megyei szervezetei az alapszabályban meghatározott céloknak megfelelően végezték munkájukat, amelyet nehezített a tagok nagy részét érintő jelentős átszervezés.

Ennek ellenére igen tartalmas munkáról adnak számot a megyei szervezetek beszámolóit: a megyei szerve-

zetek – három megye kivételével – összesen 45 rendezvényt tartottak, amelyek között két szakmai nap is szerepelt. Kiemelkedő volt Baranya megye, ahol nyolc szakmai rendezvényt tartottak. A megyei szervezetek tagjai nagy érdeklődés mellett vettek részt a szakmai fórumokon, több esetben a megyei társszervezetekkel közösen.

Folyamatos az együttműködés és a közös rendezvények szervezése a megyei könyvvizsgáló kamarákkal, Baranya, Békés, Nógrád és a Zala megyei szervezeteknél, a számviteli szakma „Szakemberek Egyesületé”-vel Borsod-Abaúj-Zemplén és a Heves megyei szervezeteknél.

Egy-egy előadás erejéig más szervezetek is megjelentek az Egyesület életében. Például: Munkaügyi Központ, a Perfekt Zrt., a kereskedelmi és iparkamara, a Földművelési Minisztérium, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal.

Több esetben került sor régiós rendezvény megtartására, így Bács-Kiskun megye közös rendezvényeket szervezett a Békés és Csongrád megyei szervezettel. Nyíregyházán tartották meg Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye közös rendezvényét. A rendezvények előadói nagyrészt az Egyesület tagjai voltak, illetve az adott téma ismert szakteknéi.

Az előadások, szakmai fórumok témái – az adótörvények és a számviteli törvények változása mellett – az „e” világgal kapcsolatos ellenőrzési kérdések, a vagyonosodási vizsgálatok tapasztalatai, az egészségügyi rendszer átalakítása, foglalkoztatáspolitikai kérdések és az önkormányzati ellenőrzések voltak. Több előadásban hangsúlyt kaptak az Európai Unióhoz való csatlakozást követően megjelent új ellenőrzési vonatkozású kérdések is. Így például a Pesti Szervezet megrendezésében került sor, külföldi előadó részvételével, az Áfa-csalások elleni küzdelem németországi tapasztalatainak ismertetésére.

Adóellenőrzési Szakosztály

Az Adóellenőrzési Szakosztály 2007. évi tevékenységét az előző évekhez hasonlóan a tagság szakmai munkáját segítő programok jellemezték, amelyek során szorosan együttműködtek a megyei szervezetek tagságával, akik nagyrészt az Adóellenőrzési Szakosztály tagságát is magukban foglalják.

– A bevezetőben említett átszervezés nyomot hagyott az Adóellenőrzési Szakosztály szakmai tevékenységén is, hiszen a megnövekedett munkateher következtében a prioritások átalakultak. Az új feladatok megvalósítása mellett 2007-ben – a korábbi évekéhez hasonló, magas színvonalú – országos, illetve regionális konferencia lebonyolítására, a fent említett okok miatt, nem került sor.

– Továbbra is aktívan jelen voltak a szakosztály tagjai a külső szervezetek (Adótanácsadók Klubja, Magyar Könyvvizsgálói Kamara, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Magyar Számviteli Szakemberek Egyesülete, Magyar Közgazdasági Társaság Megyei Szervezete) szakmai fórumain, rendezvényein, ahol az aktuális adójogszabály változásokkal kapcsolatos magas színvonalú előadások megtartásával, gyakorlati kérdések megvitatásával segítették az adózói kör szakmai felkészülését.

– Az Egyesület tagjainak részvételével továbbra is a revizori klub keretei között ismertették a 2007. év aktuális adójogszabály-változásait. A konzultációs megbeszéléseken a jogszabályváltozások mellett kiemelt szerepet kapott a vagyonosodási vizsgálatok módszertanának kidolgozása és széles körű megismertetése.

Államháztartás Ellenőrzési Szakosztály

Az Államháztartás Ellenőrzési Szakosztály 2007. évben is feladatának tekintette, hogy a pénzügyi-gazdasági ellenőrzési tevékenységet folytató, az államháztartás területén, vagy ahhoz kapcsolódó ellenőri szakterületen dolgozó tagságát segítse az ellenőrzéssel, kiemelten az államháztartás ellenőrzésével kapcsolatos hazai és nemzetközi módszerek, az aktuális jogszabályváltozások megismerésében, elősegítse az egységes szakmai gondolkodást és a kapcsolattartást a szakma képviselőivel, művelőivel.

2007. évben önálló szakosztályi rendezvény nem volt, az év végén az államháztartás ellenőrzésének aktuális kérdései témakörben egy konferencia megszervezése fogalmazódott meg, amelyet végül is 2008 márciusában tartottak meg.

A szakosztály – tagjai révén – véleményezéssel szerepet vállalt az ellenőrzés-szakmai jogi szabályozási munkában. Ilyen irányú esemény volt a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló 193/2003. (XI. 26.) Korm. rendelet módosításának véleményezése, valamint a pénzügyminiszter ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló PM rendeletben foglalt okleveles pénzügyi revizor és a pénzügyi-számviteli szakellenőr szakképesítés vizsga- és alkalmazási követelményeinek korszerűsítésében való közreműködés. Véleményezték a PM által a Kormány részére az államháztartás belső pénzügyi ellenőrzési rendszerének 2006. évi helyzetéről, működéséről készített jelentését.

A 2007. évben a szakosztály tagjai jelentős szerepet vállaltak az ellenőrzési rendszer fejlesztésével foglalkozó szakmai munkában. Tevékenyen részt vettek a számvetőségi ellenőrzés szakmai szabályait összefog-

láló kézikönyv – jelenleg is tartó – korszerűsítési munkálataiban. A szakosztály több tagja folytatott tudományos tevékenységet. Különbőféle, ellenőrzéssel kapcsolatos témákban előadást tartottak neves egyetemeken és főiskolákon, illetve jelentettek meg tudományos, valamint szakmai ismeretterjesztést szolgáló cikket, például a Pénzügyi Szemlében, az Ellenőrzési Figyelőben.

Belső Ellenőrzési Szakosztály

A MPGEKE Belső Ellenőrzési Szakosztályának legfőbb célkitűzése a hazai belső ellenőrzés nemzetközi szttenderdek szerinti működésének előmozdítása, a legjobb nemzetközi gyakorlatok megismertetése, közzététele, valamint a belső ellenőrök képzése és továbbképzése. Tevékenységét évek óta a Belső Ellenőrök Magyarországi Közhasznú Szervezetével (BEMSZ) szakmai együttműködésben végzi. A szakosztályi célok megvalósítása érdekében 2007. évben is sokrétű szakmai munka folyt, így több nagysikerű szakmai rendezvényre, konferenciára került sor:

– Február 22-én a kockázatelemzés és -kezelés témakörben elsősorban a közszférára fókuszáltak.

– A május 17-ei konferencia a belső ellenőrzés belső kontrollrendszerben elfoglalt helyét és szerepét tárgyalta meg.

– Szeptember 26-án az ETK Zrt. Önkormányzati Klubjával közös rendezésű önkormányzati belső ellenőrzési szakmai találkozó volt.

– A Közép-Európai Együttműködés keretében októberben immár második alkalommal nagysikerű kétnapos konferenciát tartottak Prágában. A 230 résztvevő plenáris előadásokon és szekcióüléseken hallgathatott aktuális szakmai előadásokat.

– A november 22-i rendezvényük az informatika ellenőrzésének technikáival, valamint az analitikai módszerek alkalmazásával foglalkozott.

A szakosztály elnöke képviseli a hazai belső ellenőri szakmát a nemzetközi porondon, részt vesz az IIA (Belső Ellenőrök Világszervezete) és annak európai szekciójá, az ECIIA workshopjain, nemzetközi konferenciáin és közgyűlésein. A megszerzett ismeretanyag, a legjobb nemzetközi gyakorlatokkal kapcsolatos tudás, az aktuális információk beépülnek a hazai képzések, rendezvények tematikájába.

Fogyasztóvédelmi Szakosztály

A szakosztály a beszámolási időszakban minden évben körvonalazza az adott év programját, melyet maradektalanul teljesít is, így történt ez 2007-ben is.

Az elmúlt évben a hatósági fogyasztóvédelem területén gyökeres változás következett be. A regionális fogyasztóvédelmi felügyelőségek integrálódtak a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szervezetébe, így jött létre a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság. Az új hatóság vezető munkatársai beszámoltak az Ellenőrzési és Vizsgálati Program témavizsgálatai és a saját kezde-

ményezésű vizsgálatok, ellenőrzések lefolytatásának körülményeiről, a meghozott intézkedésekről. Különös figyelmet fordítottak a fogyasztók életére, egészségére, vagyonára veszélyes termékek forgalomból való kiszűrésére tett intézkedések ismertetésére.

A Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság új tájékoztató kiadványokat jelentetett meg, melynek témáihoz kikérték a szakosztály véleményét is.

Az elmúlt évben növekedett azon fogyasztóvédelmi, piacfelügyeleti vizsgálataik aránya, melyet a társhatóságokkal közösen végeztek. Négy hatóságról, nyolc hatóságira bővült a közös ellenőrzések száma. Ezeket az ellenőrzéseket a társadalom igen kedvező fogadtatásban részesítette. Nem kevés szerepe van ebben annak a kapcsolatnak, melyet az Egyesület más hatósági területen működő szakosztályok tagjainak személyes ismeretsége segített elő.

A szakosztály tagjai több alkalommal tartottak civil fogyasztóvédelmi szervezeteknek tájékoztató előadást, valamint az együttműködési megállapodások alapján az ellenőrzési munkába is bekapcsolódnak megyei szervezeteik. A legszélesebb körű kapcsolatuk az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesülettel működik. A jövőben szeretnék ezeket a kapcsolatokat szélesíteni, bővíteni, a civil szervezetek munkáját szakmai tapasztalataikkal segíteni.

Információrendszer Ellenőrzési Szakosztály

Az Információrendszer Ellenőrzési Szakosztály a tagszervezetek hatékony, biztonságos és ellenőrizhető informatikai hátterének kialakítását támogatja.

Megvizsgálták a nemzetközi gyakorlatban alkalmazott módszertanokat. Kiválasztották a COBIT 3 (Az Információs Technológiai Kontroll Irányelvei) nemzetközi ajánlást és lefordították magyar nyelvre (700 oldal). Így nemzetközileg ismert, alkalmazott IT audit, kontroll módszertan áll rendelkezésre tagjaiknak.

2007-ben lefordították a COBIT 4.1 módszertant, amely az IT kontroll területén az érettségi modellek kritikus sikertényezők, kulcsfontosságú célkitűzés és teljesítménymutatók meghatározásával nyújt nemzetközileg új eredményeket.

Tagjaik hozzáférhetnek e fontos szakmai eredményekhez a www.isaca.hu honlapon.

Ezúton is köszönetüket fejezik ki az ISACA, a Gazdasági Főiskola és a PSZÁF segítségéért. E szakmai anyagok terjesztése a többi szakosztály számára is szakmai segítséget jelent, elterjesztésük közös feladat.

Önkormányzati Ellenőrzési Szakosztály

Az Önkormányzati Ellenőrzési Szakosztály vezetője és tagjai elsősorban a megyei szervezeteink meghívásainak maradéktalanul eleget téve tartottak előadásokat.

2007. október 11-én a Bács-Kiskun Megyei Szervezet elnökének meghívására „Önkormányzati ellenőrzések és annak tapasztalatai” témában rendeztek nagy-

szabású előadást, a rendezvényen a Békés, a Csongrád, valamint a Heves megyei szervezetek képviselői igen magas létszámmal, 120 fővel vettek részt. Az előadáson külön kiemelték az APEH és a Fővárosi Önkormányzat adórendszerének együttműködését, az alkalmazott módszerek gyakorlatát és eredményességét.

A rendezvényen a Szolnok megyei szervezet képviselője megfogalmazta, hogy a feketegazdaság elleni tevékenységet a jelenleginél hangsúlyozottabban kellene integrálni a megyei APEH és települési önkormányzatok együttes ellenőrzési gyakorlatában.

2007. október 16-án a Budai Szervezet elnökének felkérésére – más előadóval együtt – „A fővárosi helyi adóztatás rendszere – megyei adózási tapasztalatok” témakörben hangzott el és nagy érdeklődéssel fogadott előadás volt.

Vámellenőrzési Szakosztály

2007-ben változás történt a szakosztályelnöki posztton, az új elnök célul tűzte ki a szakosztályi munka megújítását.

A Vámellenőrzési Szakosztály az alábbi időpontokban és témákban tartott konferenciákat:

– Május 29-én egész napos konferenciát szerveztek, amely több témakört ölelt fel: az elektronikus vámeljárássokról, engedélyezett gazdálkodói koncepcióról, az ellenőrzési kézikönyvről, valamint az informatikai rendszerek üzemeltetéséről szolt.

– Június 20-án szintén egész napos konferenciát tartottak a következő témákban: elektronikus adóbevallás, jövedéki ellenőrzés módszertana, jövedéki adóellenőrzés módszertana, valamint jövedéki informatika.

– A szeptemberi előadások a vám- illetve jövedéki ellenőrzéssel kapcsolatos bírósági gyakorlattal foglalkoztak. Az előadást a Legfelsőbb Bíróság két bírója, egy meghívott ügyvéd, valamint a perképviseleti tevékenységet ellátó kollégáik közül, két jogtanácsos tartotta.

– Az októberi konferencia témájául a korrupció szolgált. A nyitóbeszédet az országos parancsnok tartotta, majd előadóként köszönthették dr. Kovács Árpádot, az egyesület elnökét is. A konferenciát a testületi belső ellenőrzést, valamint a korrupció elleni testületi fellépést bemutató előadás zárta.

Az Egyesület ismertségének előmozdítása céljából a konferenciákról több cikkben is beszámoltak a Pénzügyőr Lapban, valamint a Vámellenőrzési Szakosztály állandó helyet kapott a testületi intranetes portálon is. A fentiek eredményként több kolléga is jelezte belépési szándékát az egyesületbe, őket az idei első konferencián már mint tagtársakat üdvözölhették.

A konferenciákról általánosságban elmondható, hogy kedvező fogadtatásra találtak, számos (esetenként száz főt is elérő) érdeklődőt vonzottak.

Módszertani Bizottság

Az Egyesület tisztújító ülését követően a Módszertani Bizottság 2007. szeptemberi ülésén új elnököt választott. A bizottság tagjai az Egyesület középtávú stratégiájának felülvizsgálatát elősegítve, szövegjavaslatot dolgoztak ki a stratégiában megfogalmazandó módszertani fejlesztési irányvonalakra. A bizottság tagjai megállapodtak abban, hogy a végleges stratégia alapján kialakítják a bizottság önálló munkaprogramját is, és szakmai programok szervezésével is támogatják a legjobb módszertani technikák elterjesztését.

A Képesítési és Szakképzési Bizottság, a Pénzügyi Ellenőrzési Szakosztály valamint a Vállalkozás Ellenőrzési Szakosztály számára az egyesület fő céljából eredő feladatok megvalósítása a szakosztályi és a bizottsági munka újragondolását, megújítását igényli.

Az elnökség munkájáról

A 2007. február 28-i tisztújító küldöttgyűlés határozata alapján kibővült az elnökségi tagok száma. Az elnökségbe több megyei szervezet elnökét választották be. Ez elősegítette azt, hogy a tagság szélesebb köre jutott információhoz az egyesület elnökségének munkájáról és a megtárgyalt kérdésekről.

Az Egyesület elnöksége a korábbi években kialakult gyakorlatnak megfelelően látta el feladatát, folyamatosan figyelemmel kísérte és kíséri az egyesület szervezeti életét és anyagi helyzetét.

Az elnökség integráló és koordinatív irányítási tevékenységét nagymértékben előmozdítja és megbízhatóvá, hitelessé teszi, hogy a választott elnökségi tagok mellett – évek óta megszokott módon – munkájában és ülésein részt vesznek a szakosztályok és az állandó bizottságok elnökei.

Továbbra is értékes és hasznos szakmai küldetést tölt be a negyedévente megjelenő Ellenőrzési Figyelő című szakfolyóirat, melynek szerkesztésében a mértékadó ellenőrző szervezetek képviselői is közreműködnek.

Az Ellenőrzési Figyelőben megjelent publikációkban előtérbe kerültek a feketegazdaság visszaszorítására irányuló vizsgálatok tapasztalatai, a kockázatkezelés aktuális kérdései, az EU-támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzések, a vagyonosodási és tb-ellenőrzések, a munkaügyi és fogyasztóvédelmi ellenőrzések, valamint a pénzügyi szektorban előforduló szabálytalanságok ellenőrzésének tapasztalatai.

Az Egyesület gazdálkodásáról

Tisztelt Küldöttek!

Az Egyesület 2007-ben is megőrizte stabil vagyoni helyzetét, bár az induló tőke az előző évi 4443 ezer forint negatív eredménnyel csökkent. A 2007. év negatív eredménye azonban az előző évinek csak 51 százalékát, 2259 ezer forintot tesz ki.

A bevételek a 2007. évre tervezettől 400 ezer forinttal maradtak el. Ugyanakkor a kiadások is alacsonyabbak voltak, azonban 4138 ezer forinttal kevesebbek a költségvetési előirányzatnál. Így a maradvány december 31-én 3,7 millió forinttal több a költségvetésben tervezettnél.

A tárgyévi bevételekben:

- a 3 millió 939 ezer forintos tagdíjbevételei terv csak 69 százalékban teljesült, így a tényleges tagdíjbevétel 2 millió 732 ezer forint volt. (Ez korábban már nagyobb arányban teljesült, 2007-ben azonban a adóhivatal átszervezése folytán sok tagunk más beosztásba került, és ezt nem mindig tudta követni a tagdíj rendezése);
- a tagdíjbefizetések megyénként a költségvetéshez képest eltérő arányban teljesültek;
- a pártoló szervezetek támogatásait a költségvetésben 180 ezer forintra terveztük, végül 190 ezer forinttal valósult meg;
- a kieső tagdíjbevételt némileg pótolta az OTP Banknál Tőkegarantált Pénzpiaci Alapba elhelyezett összeg bevétele, amelynek hozama 759 ezer forint volt.

Így összességében az Egyesület 2007-ben a költségvetésben tervezett 20 millió 516 ezer forint helyett 20 millió 97 ezer forinttal gazdálkodhatott.

A tárgyévi kiadások:

A 2007. évre tervezett kiadások összege 10 millió 204 ezer forint volt, mellyel szemben összesen 6 millió 66 ezer forintot költöttünk el, vagyis 4 millió 138 ezer forinttal kevesebbet.

A kiadások csökkenésének tényezői:

- 2007-ben az Ellenőrzési Figyelő darabszámát lényegesen csökkentettük, a tervezett ráfordítás 2 millió 640 ezer forint volt. A tényleges fizetett díj 2 millió 75 ezer forint, mivel az utolsó 2007. évi 4. szám áthúzó-dott 2008-ra;
- az egyesületi rendezvények költségeinél – ideértve a megyei rendezvényeket is – 3 millió 102 ezer forint szerepel a költségvetésben, ez azonban 1 millió 453 ezer forintban valósult meg, a megtakarítás 1 millió 649 ezer forint;
- előadói díjakra és járulékaire a megyék a tervezett 1 millió 132 ezer forint helyett mindössze 60 ezer forintot költöttek;
- az egyéb költségeknél a megtakarítás 852 ezer forint volt.

A kiadások összetétele a következő:

- a személyi jellegű ráfordítások (könyvvizsgáló, előadók) 249 ezer forintot tettek ki;
- az anyagi jellegű ráfordítások 5 millió 616 ezer forintos összegből
- szakmai folyóiratra 2 millió 75 ezer forint,
- egyesületi rendezvények (ellátási költség, utazás, terembérlet, reprezentáció és ajándék) 1 millió 453 ezer forintba kerültek, amelyből a megyei régiós rendezvények esetében a megyék 384 ezer forintot, a központ 334 ezer forintot vállalt;
- megbízási díj (gazdasági vezetés) 1 millió 272 ezer forint;
- a postaköltség 44 ezer, bankköltség 99 ezer, irodahasználat 104 ezer, irodaszer 60 ezer, telefon-Internet

123 ezer, szakkönyv-folyóirat 344 ezer, tolmácsolás 24 ezer, továbbképzés 18 ezer forintot tett ki;

– egyéb kiadásokra 201 ezer forint (előző évi áfa, eszközbeszerzés) kifizetése történt.

A bevételek és a kiadások összegzése alapján az Egyesület záró pénzkészlete a tervezett 10 millió 312 ezer forintot 3 millió 719 ezer forinttal haladta meg, vagyis 2007 végén a pénzkészlet záró állománya 14 millió 31 ezer forint volt, amelyből OTP Tőkegarantált Pénzpiaci Befektetési Alapba helyezve 11 millió forint volt.

Az Egyesület tevékenységét teljes mértékben a közhasznú tevékenység tette ki.

Az Egyesület 2007. évben – a közhasznú szervezetekre vonatkozó kormányrendelet előírásaira figyelem-

mel – egyszerűsített közhasznú beszámoló készítésére kötelezett.

Az Egyesület beszámolóját az Egyesület könyvvizsgálója korlátozó záradék nélkül elfogadta. A könyvvizsgálói jelentés szerint az éves beszámoló az Egyesület 2007. december 31-én fennálló vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről megbízható és valós képet ad, a beszámoló az általános számviteli alapelveknek, valamint a számviteli törvény szerinti egyes egyéb szervezetek beszámoló készítésének és könyvvezetési sajátosságairól szóló 224/2000. (XII. 19.) Korm. rendeletben foglalt előírásoknak megfelel.

Szikora János
az MPGEKE főtitkára

Az MPGEKE Küldöttgyűlésének elnöksége

A Felügyelő Bizottság beszámolója az MPGEKE 2008. évi küldöttgyűlésén

Az egyesület anyagi helyzete stabil, gazdálkodása kiegyensúlyozott

Az MPGEKE Felügyelő Bizottsága áttekintette a 2007. évi működésre vonatkozó legfontosabb dokumentumokat és beszámolókat, s – az előző évekhez hasonlóan – felelősséggel állapíthatja meg, hogy az Egyesület elmúlt időszakbeli működése és gazdálkodása a hatályos jogszabályoknak megfelelően folyt. Egyben örömmel állapíthatjuk meg azt is, hogy az Egyesület anyagi helyzete kiegyensúlyozott, stabil és a jövőbeli feladatok elvégzéséhez egyelőre megfelelő alapot nyújt. Az „egyelőre” kifejezés azonban az elmúlt tíz esztendőben nem szerepelt az FB szokásos megállapításai között – tette hozzá Asztalos László fb-elnök. A részletes beszámolót az alábbiakban közöljük.

Egyesületünk múlt esztendei működésének legfontosabb jellemzőit – ha kissé kitágítjuk időhorizontunkat egészen a 2008-as év első két hónapjáig – három pontban lehet tömören összefoglalni.

1. A 2007-es esztendő (is) igen nehéz – mondhatjuk embert próbáló – volt az egész ország számára. Ebben a helyzetben különösen nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk annak, hogy Egyesületünk továbbra is meg tudott maradni a toleráns, a sokféle, egymástól jelentősen eltérő nézeteket meghallgató, azokon esetenként még el is gondolkodó, a békés eszmecserét lefolytatni kívánó személyek kedélyes házigazdájának. Egyesületünk rendezvényei változatlanul elismert és elfogadott találkozási pontot jelentenek a különben – s másutt – egymással már nem is igazán beszélő, gyakran valóban igen eltérő világlátású személyek számára is. A Felügyelő Bizottság nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy Egyesületünknek ez a valóban a civil szervezetekre jellemző alapállása a jövőben is fennmaradjon, s mutasson példát az ország többi intézménye számára. Úgy tűnik, erre a jövőben különösen nagy szükségünk lesz.

2. A tavalyi esztendő Egyesületünk belső és újabb megújulása miatt is kimondottan nehéz volt. Titkárságunknak a KEHI-ből az APEH-be való áthelyezése, illetve az olyan jelentős háttérintézményeink, mint az APEH, a VPOP, s az egyéb rendészeti-felügyeleti szervek – néha nem is egyszeri – belső átszervezései akaratlanul is gondot jelentettek az egyesületi tevékenység, az időben való értesítések, a tagsági díj beszedése stb. területén. Az fb azonban úgy látja, hogy az év végére lényegében rendeződtek az egyesületünk számára fontos külső és belső tényezők, így remélhetőleg túl vagyunk egy sok munkát igénylő újabb adaptációs szakaszon. Felügyelő Bizottság ezért ezúton is kifejezi köszönetét és tiszteletét mindazok munkájáért, akik bárhol – a megyékben, a szakosztályokban, vagy éppen a budapesti központban – értékes óráikat áldozták az Egyesület ezen újabb megújulásáért.

3. A nyugodt légkör és ugyanakkor a szervezetünk jelentős átalakulása együttesen sajnos kedvezőtlen volt abból a szempontból, hogy a jövőnkre vonatkozóan 2006-ban elkezdődött komoly eszmecsere tovább folytatódhasson, illetve lezárható legyen. A változó társadalom, az ellenőrzés, és a civil szervezetek módosuló jelentősége, az állandóan változó közgazdasági környezet, s a jelentős államigazgatási átalakulások stb. külön-külön és együttesen a tavalyi esztendőben is kiváltották és megerősítették az Egyesület jövőbeli célkitűzéseire, stratégiájára, taktikájára és finanszírozására – működtetésére vonatkozó régi és új gondolatokat, felvetéseket, sőt még további kritikai s önkritikus megjegyzéseket is. A Felügyelő Bizottság szerint ezek a közös töprengések és megbeszélések fontosak voltak és lesznek avégett, hogy az Egyesület (is) talán még az idén dönteni tudjon: az elmúlt időszak jelentős változásai után, s a közeljövőben előre látható még nagyobb horderejű fejleményekkel már összhangban mit, hogyan, mikor és miből akarunk csinálni?

Ezen nagy jelentőségű folyamatok mellett az Egyesület pénzügyi helyzete – az igen csak pesszimista tervtől eltérően, annál – kissé kedvezőbben alakult. Figyelmeztető azonban, hogy a bevételeknél a 4,129 millió forintos igen csak visszafogott célkitűzésünktől is 10 százalékkal elmaradtunk, s csak 3,710 millió forintot tudtunk megszerezni. Különösen megdöbbentő, hogy 3,939 millió forintos tagdíjcélkitűzésünket csak 69 százalékban sikerült elérnünk, s az így befolyó 2,732 millió forint nagyon jelentősen elmaradt a 2005. évi 3,88, illetve a 2006. évi 3,77 millió forinttól is. A jelenlegi és várható inflációs folyamatok mellett a tagdíjbefizetések ilyen mértékű visszaesése elfogadhatatlan, különösen annak fényében, hogy négy nagy létszámú megyénk (Somogy, Heves, Pest, és Csongrád) még a tervezett díjak kétharmadát sem tudta beszedni. A hanyatló díjbevételei trendet egyértelműen meg kell törnünk, mivel az mind anyagilag, mind pedig morálisan aláássa Egyesületünk jó hírnevét, presztízsét. A Felügyelő Bizottság álláspontja

szerint ezért ezen évünk első számú gazdasági feladatát a tavalyról elmaradt díjak beszédése, illetve az idei díjak APEH és VPOP-szigorúságú „beszedése” jelenti.

Hasonlóképpen nyugtalanítónak tartja az FB azt is, hogy a mindössze 180 millió forintra tervezett külső támogatásaink összege mindössze 190 millió forint, azaz a tervet mindössze hat százalékkal haladta meg. Tudomásul véve, hogy az egyesületek támogatásának „bőséges esztendei” bizony már elmúltak, mégis döbbenetes, hogy a 2004. évi 10,9 millió, a 2005. évi 9,1 millió forintról, a 2006. évi 5,77 millió forintról hogyan sikerült ennyire visszaesnünk. A Felügyelő Bizottság álláspontja szerint ezért ebben az évben a második gazdasági feladatunkat a (korábban igen sikeres) szponzorszerzési gyakorlatunk értékelése, újragondolása és újraindítása jelenti.

A bevételi oldal ezen két súlyos gyengeséget jelentő pontja mellett csak kellemes szépségflastromot nyújtott az, hogy a befektetett vagyonunk 10 ezer forint helyett 764 ezer forintot hozott számunkra. A három fő bevételi forrásunk így összesen csak 419 ezer forinttal maradt el tervtől, ami mindössze egyharmadát teszi ki a tagdíjmaradás miatt – s remélhetőleg csak átmenetileg – hiányzó 1,2 millió forintnak.

Egyesületünk átgondolt és takarékos gazdálkodásának fontos és sajátos bizonyosságát adta tavaly is azzal, hogy kiadásaink (6,066 millió forint) jelentősen, több, mint 40 százalékkal elmaradtak a tervezettől (10,204 millió forint.) Igen jelentős tétel volt az Ellenőrzési Figyelő költségeinek 31 százalékos, mintegy 575 ezer forintos mérséklése, a posta, szakkönyv, az iroda, telefon stb. használat költségtérítéseink területén megnyilvánuló titkársági visszafogottság és a rendezvényi, a reprezentációs és az utazási költségek radikális visszafogása. A Felügyelő Bizottság ezért a példamutóan takarékos gazdálkodásért az APEH vezetőségének és valamennyi érintett dolgozójának szeretné kifejezni a háláját és nagyrabecsülését. S egyben jelzi: Egyesületünk harmadik számú 2008. évi gazdasági feladatát a szigorú költségtakarékosság további fenntartása jelenti.

Ismert azonban a régi mondás: „a bolt hétvégi becsukásával nem lehet sokáig nyereséget kihozni...” A spórolásunknak is megvan az az ésszerű határa: az, ami még nem veszélyezteti a hatékony és élettel teli egyesületi munkát. (Az FB 2006. évre vonatkozó jelentésében ezt úgy a 10–11 millió forintos minimális kiadási szint körüli mértékre becsültük, minden olyan évben, amikor konferenciát tartunk.) A jelenleginél alacsonyabb összegű kiadási tételekkel nem lehet az Egyesületünket a jogszabályoknak és az inflációnak is megfelelően és egyben még hatékonyan is működtetni. Emiatt tartja az fb a negyedik gazdasági feladatnak azt, hogy az idei konferenciánk bevételei – díjból vagy/és szponzori támogatásból – legalább a tervezett költségeink szintjét ériék el. S ezt úgy kell elérni, hogy a nehezebb helyzetben lévő többtucat kollégánk részvételi díjának központi előteremtését a Felügyelő Bizottság változatlanul nagyon fontos és hasznos kiadásnak tartja. Ez ugyanis nagyban hozzájárul az egyesületi élet színesebbé tételéhez,

az ellenőrzési szakma képviselőinek egymással, s a gazdasági élet vezetőivel való találkozásához stb. Emiatt a Felügyelő Bizottságnak arra is fel kell hívnia a figyelmet, hogy a jövőbeli konferenciáink finanszírozásánál minden korábbinál fontosabb lehet a vezető pozíciókban lévőkötől való hozzájárulás elvárása-megkövetelése, a támogató szervezetek megnyerése, illetve az erőforrásaink fokozottabb összpontosítása, például éppen a nehezebb anyagi helyzetben lévő tagok részvételi díjának átvállalása végett.

Mindezen folyamatok eredőjeként Egyesületünk pénzügyi helyzete némileg, 2,356 millió forinttal az idén is gyengült, ám a bekövetkezett változás mértéke szerencsére jócskán elmaradt a sokkal brutálisabbra tervezett (6,075 millió forint) kiadástöbblettől. Az év eleji 16,387 millió forintos nyitó pénzkészletünk így csak a 14,4 százalékkal, azaz az egyhatedével csökkent, s az év végén még mindig 14,031 millió forintot tett ki. Ez pedig azt jelenti, hogy

- (1) a megfelelő tagdíjbeszedés,
- (2) a pénzügyileg is kiegyenlített konferenciaszervezés, és
- (3) a takarékos költséggazdálkodás

mellett még különösebb támogatások nélkül is évekig biztosítani tudjuk Egyesületünk állandó kiadásainak fedezetét. Egyben azonban a Felügyelő Bizottság kötelezettségének érzi a figyelem újbóli felhívását arra, hogy hasznos lenne visszatérnünk a korábbi jó szokásunkhoz, hogy még növelni is tudjuk a pénzvagyonunkat...

Mindezen ismertetett tények és gondolatok alapján a Felügyelő Bizottság a Küldöttgyűlés számára a 2007. évre vonatkozó beszámoló és zárszámadás – záradék nélküli – elfogadását javasolja.

Áttérve Egyesületünk 2008. évi költségvetésének tárgyalására, a Felügyelő Bizottság szolidnak, újból nagyon visszafogottnak, a következő évi munka alapfeladatait biztosító tervnek ítélte. A bevételeknél realitásnak tartja, hogy csak mintegy 3,733 millió forinttal számolunk. Egyrészt azonban szomorúan állapítottuk meg, hogy ez kevesebb, mint az előző évi díjelőirányzat volt, másrészt azonban reméljük, hogy a 2007-ről elmaradt, s jóval egymillió forint feletti tagdíjmaradások egy része utólagosan befolyik. Hasonlóképpen realitásnak fogadjuk el azt, hogy a támogatások során – a korábbi évek milliói után is – most csak 200 ezer forinttal számolunk. Reméljük azonban, hogy ennél az igen csak pesszimista változatnál azért csak jobban alakul a valós helyzet. (Jellemző, hogy még 2006-ra is mertünk 2,1 millió forintot kitevő támogatói befizetésekkel számolni, s azért még csaknem hat millió forintot akkor is össze tudtunk szedni.) A Felügyelő Bizottság azonban elfogadja azt a felelősségteljes tervezési alapelvet, hogy a megnehezedett gazdasági körülmények között ne állítsunk be olyan tételt a költségvetésünk bevételi oldalába, amelyet csak szeretnénk ... elérni, megszerezni. Bizottságunk azonban újból felhívja a figyelmet azon korábbi években is hangoztatott felvetéseire, amelyek egyrészt a fizető tagok számának bővítéséhez, másrészt a korábban elért magas támogatói szint fenntartásával, vagy

legalábbis a támogatási kedv elgyengülésének a lassításával kapcsolatosak.

A 4,434 millió forintba tervezett bevételeink mellett ugyanis a 13,123 millió forintos és reálisnak ítélt kiadási szintünk csak átmenetileg, egyetlen esztendőig finanszírozható a tartalékainkból. A két stabil bevételi „pillér” – a tagdíjak és a támogatások – megerősítése teszi csak elfogadhatóvá a 2008. évi, s nemcsak likvid és szolvens, hanem rentábilis gazdálkodásunkat is. Megalapozottá és hosszú távon is reálisan vállalkozhatóvá a 2008. évre – nagyon helyesen – a „legrosszabb helyzetnek” megfelelően tervezett, s ezért megint negatív költségvetési egyenlegezését azonban csak akkor lehet elfogadni, ha a mintegy hat millió forintos költségre tervezett konferenciánk különböző forrásból származó bevételei legalább elérik a ráfordításainkat. „0-bázisú

konferencia-tervezés” esetében ugyanis a vagyonunk mindössze két-három millió forinttal csökkenne 2008-ban, s ez a mérték még elfogadható.

A Felügyelő Bizottság azonban természetesen bízik abban, hogy – valamennyiünk közös és hatékony erőfeszítésének eredményeként – jövőre megint a tervezettnél (jóval, vagy legalábbis valamivel) kedvezőbb pénzügyi helyzetről tudunk majd számot adni...

Az említett tények és feltételezések alapján a Felügyelő Bizottság a 2008. évre vonatkozó költségvetési tervezet elfogadását javasolja a Közgyűlés számára.

A Felügyelő Bizottság nevében:

Asztalos László,
az MPGEKE FB elnöke

KÖZLÖNY

A Magyar Pénzügyi-Gazdasági Ellenőrök Közhasznú Egyesülete és a Saldo Zrt. meghívja Önt a

VII. ELLENŐRZÉSI ÉS FELÜGYELETI KONFERENCIÁRA
EURÓPAI UNIÓS FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSÁNAK ELLENŐRZÉSE
Balatonfüred, 2008. november 6-7-8.

A Magyar nemzetgazdaság fenntartható, finanszírozható növekedési-fejlődési pályára állítása egyidejűleg igényli a pénzügyi egyensúly helyreállítását, az államháztartás kiegyensúlyozott működését és a közép-, illetve a hosszabb távon megvalósítható reálfelzárkózást. Ezek egyik kiemelten fontos eszköze, egyben korszakos kihívás is az EU-források célirányos, hatékony felhasználása. A konferencia előadásai és vitái arra keresnek választ, hogyan járulhat hozzá az ellenőrzési rendszer az uniós források hasznosításához és ezáltal milyen módon lehet dinamizálni a hazai beruházási piacot, különös tekintettel a jellemzően az uniós forrásokra támaszkodó költségvetési és önkormányzati beruházási, fejlesztési tevékenységre.

Az előadók között az Európai Unió források felhasználásának irányításában és ellenőrzésében jártas, felelős szakmai vezetőkkel találkozhatnak a konferencia résztvevői, többek között **Bajnai Gordonnal, Gyenesei Istvánnal, Veres Jánossal, Halász Gejzával, Keller Lászlóval, Várfalvi Istvánnal**, továbbá az országos hatáskörű felügyeleti és ellenőrzési szervek vezetőivel.

Az előadások a pénzügyi ellenőrzési általános metodikai, technikai, szervezési aktualitásokon túl - a tervek szerint - a következő kiemelt témákat érintik:

- az Európai Unió támogatások lehívásának jelenlegi helyzete Magyarországon,
- az Európai Unió támogatások felhasználásának és ellenőrzésének tapasztalatai a különböző szférákban (önkormányzati, agrárium, vállalkozások).

A konferencia helyszíne: Balatonfüred – Hotel Flamingo****

A konferencia időpontja:

2008. november 6. 13.30-17 óráig előadások, este 19 órától fogadás

2008. november 7. 9-17 óráig előadások,

2008. november 8. 9-12 óráig előadások

Résztvételi díj: 36.000 Ft + áfa/fő, ami tartalmazza a szakmai programokat, az étkezéseket (3 ebéd, a szünetekben frissítők, kávé) és az esti fogadást. (Lehetőség van az első és utolsó napi ebéd lemondására. Ekkor a résztvételi díj csökken ezek összegével.)

Napi részvételre is van lehetőség:

a) 2008. november 6. résztvételi díj: 9000 Ft + áfa/fő; fogadással együtt 14 000 Ft + áfa/fő

b) 2008. november 7. résztvételi díj: 17 000 Ft + áfa/fő.

c) 2008. november 8. résztvételi díj: 9000 Ft + áfa/fő.

Szálláslehetőség:

FLAMINGÓ HOTEL****

egyágyas szobaár	kétágyas szobaár	superior és luxus apartman árak 3 főig
15 000 Ft/fő/éj ☐	12 000 Ft/fő/éj ☐	37 500 Ft/fő/éj ☐

UNI HOTEL***

egyágyas szobaár	kétágyas szobaár
6 500 Ft/fő/éj ☐	9 000 Ft/fő/éj ☐

A konferencia részletes programja, a jelentkezés feltételei és a fontosabb tudnivalók szeptember közepétől megtalálhatók a www.mpgeke.hu és a www.saldo.hu honlapokon.

JELENTKEZÉSI LAP VII. Ellenőrzési és Felügyeleti Konferenciára 2008. november 6-7-8.

A jelentkező (intézmény) neve: _____

Címe: _____

Adószáma: _____ Egyesületi száma: _____

Bankszámlaszám: _____ Tel.: _____ Fax: _____

A jelentkező(k) neve/beosztása: _____

E-mail: _____

aláírás

Résztvételi napok:

2008. november 6. **szállást**

2008. november 7. **ebédet**

2008. november 7. **szállást**

2008. november 8. **ebédet**

☐ november 6. ☐ november 7. ☐ november 8.

☐ kérek

☐ nem kérek

☐ kérek

☐ nem kérek

Kérem, jelölje a megfelelő hely(ek)en X-el!

Fax: 237-9871

9 770121 876310